

ISSN:2602-2524 E-ISSN:2602-2443

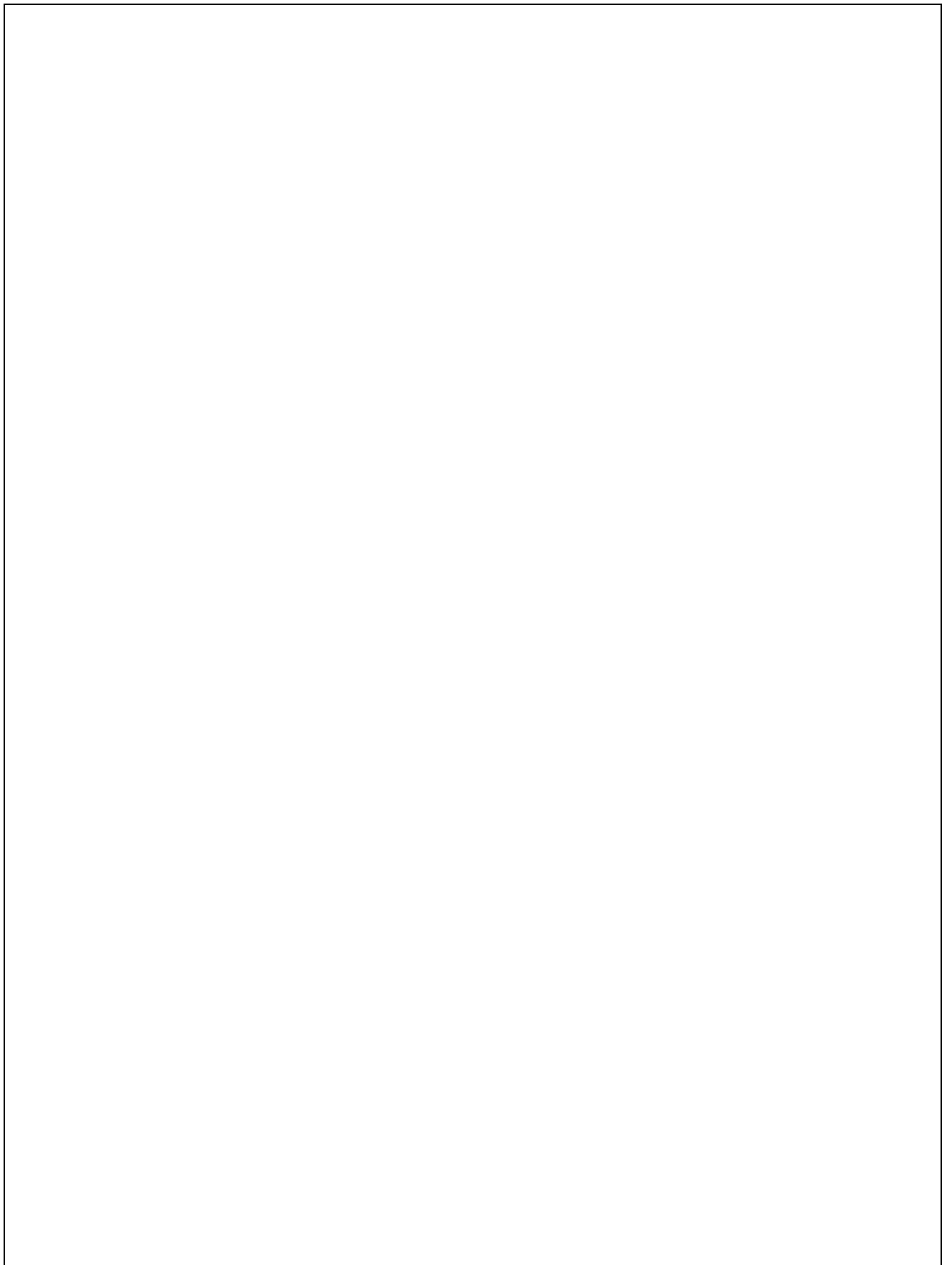
lectiō

socialis

JULY 2021 - VOL.5 - NO.2

JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

lectiō

socialis

EDITOR-in-CHIEF

Emrah Konuralp

Barış Erdoğan, Associate Professor at Üsküdar University, Turkey
Area: Humanities and Arts

Ersin Erkan, Professor at Bingöl University
Area: Political Science and Public Administration

AREA EDITORS

Gürkan Bozma, Doctor at Iğdır University
Area: Economics and Business Administration

Hüdayi Sayın, Assistant Professor at Istanbul Yeni Yüzyıl University, Turkey
Area: International Relations

Ahmet Özcan, Assistant Professor at Gedik University, Turkey

Andrzej Piotrowski, Assistant Professor at Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poland

Arzu Ergen, Professor at Istanbul University, Turkey

Bistra Vassileva, Associate Professor at University of Economics - Varna, Bulgaria

Burak Küntay, Professor at Bahçeşehir University, Turkey

Bülent Şener, Assistant Professor at Karadeniz Technical University, Turkey

Can Bilgili, Professor at Hasan Kalyoncu University, Turkey

Cristoph Giesel, Professor at Friedrich-Schiller-Universität Jena, Germany

Emine Akçadağ Alagöz, Assistant Professor at Gelisim University, Turkey

Emre Ergüven, Assistant Professor at Beykoz University, Turkey

BOARD

Erhan Aydın, Affiliate Research Fellow at IPAG Business School, France

Gülşah Aydın, Assistant Professor at Yeditepe University, Turkey

Lale Aslan, Assistant Professor at Istanbul Yeni Yüzyıl University, Turkey

Olaf Leibe, Professor at Friedrich-Schiller-Universität Jena, Germany

Reza Yavarian, Professor at Roudehen Islamic Azad University, Iran

Sevgi Kalkan, Professor at Istanbul Yeni Yüzyıl University, Turkey

Sonat Bayram, Assistant Professor at Trakya University, Turkey

Sue L. T. McGregor, Professor Emerita at Mount Saint Vincent University, Canada

Tülay Yıldırım, Assistant Professor at Istanbul Medeniyet University, Turkey

Zeynep Özkurt, Assistant Professor at Nişantaşı University, Istanbul-Turkey

LAYOUT EDITOR

M. Ada Özdil, Işık University, Turkey

LANGUAGE EDITORS

Burak Ercoşkun, Istanbul Yeni Yüzyıl University, Istanbul, Turkey (*Turkish*)

Süleyman Yıldırım, Durham University, Durham, United Kingdom (*English*)

Yayıncı **İstanbul Umut Hareketi Derneği**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **Emrah Konuralp** İmtiyaz Sahibi **Hasan Fehmi Ata**

Yayın Türü **Yaygın Süreli Dergi, e-Dergi**

socialis@lectio.info Sertifika No: **35881**

ISSN:2602-2524 e-ISSN:2602-2443

lectio socialis

Aziz Mahmut Hüdayi Mh. Halk Cd. No 50/B Üsküdar/İstanbul TÜRKİYE

www.dergipark.org.tr/lectio

REFEREES OF THE ISSUE

Ali Zafer Sağiroğlu

Arda Ercan

Aslıhan Iğdir-Akaras

Beręem Barut

Burak Ercoskun

Ezgi Sarıtaş

Gökser Gökçay

Murat Akdağ

Özlem Sökmen-Gürçam

Pelin Yantur

Polad Aliyev

Süleyman Temiz

Yasin Taşpınar

lectio socialis

is a refereed journal.

Biannually published (January-July).

Manuscripts can be submitted in English or Turkish languages.

No parts of this publication may be reproduced, copied or transmitted without the permission of the editorial board.

All rights reserved.

The moral and/or legal rights of the author have been asserted.

© Published by Lectio Press

TABLE OF CONTENTS

Review Articles

COVID-19 PANDEMIC, GLOBAL ELITE AND
NEW ORDER 61

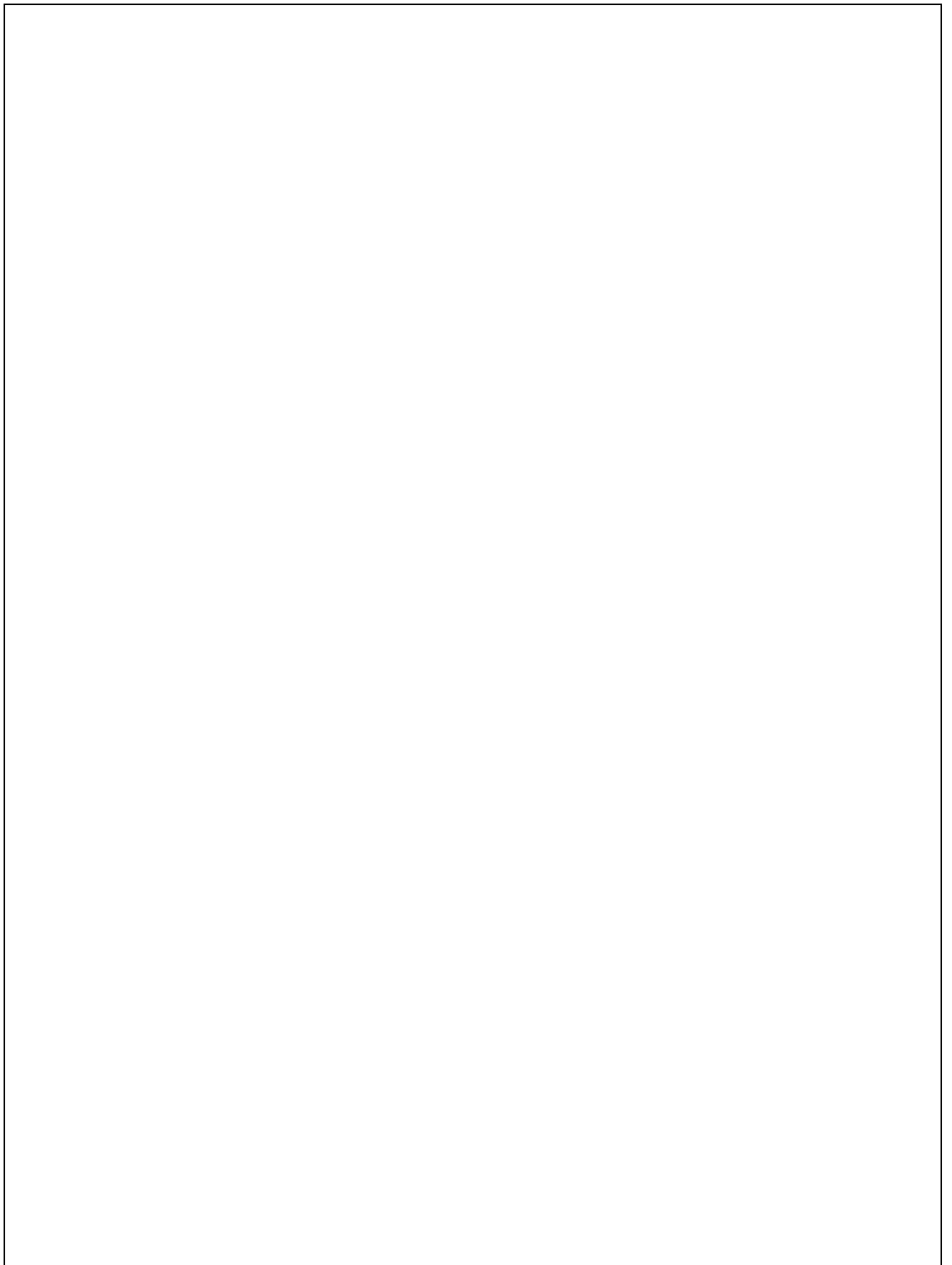
THE CHANGING CONCEPT OF WAR AND
AMERICA'S DEFENCE POLICY 75

Research Articles

THE FRAGILITY OF TOGETHERNESS:
REFLECTIONS ON THE CITY, HOME AND
FAMILY 89

ORGANIC FARMING IN TURKEY AND THE
ORGANIC FOOD CONSUMPTION HABIT OF
THE YOUTH 99

ANIA LOOMBA'S METHOD CONCERNING
COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION 119

Submission: 19.01.2021
Acceptance: 27.06.2021

COVID-19 Salgını, Küresel Elit ve Yeni Düzen

Sait Yılmaz¹

COVID-19 Salgını, Küresel Elit ve Yeni Düzen

Öz

Dünyayı gerçek anlamda devletler ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kurumların mı yoksa küresel elitin elinde yoğunlaşan sermayenin mi yönettiği önemli bir tartışma konusudur. Son iki yıldır yaşanan gelişmelerin ulus-devletlerin egemenliğine dayalı sistemin yerine tam anlamıyla küresel elitin kontrolünde bir tek dünya hükümetinin kurulmasına hizmet edip etmediği de bir başka tartışma konusudur. CFR, Bilderberg, Chatham House gibi kurumlar biçiminde yapılanan karar alma mekanizmalarına sahip olan bu elitin bazı tanınmış iş insanları vasıtasıyla genetiği değiştirilmiş ürünler ve aşılarda ilgili yeni bir çalışma alanı başlattığı bilinmektedir. Bu bağlamda, bugün yaşadığımız COVID-19 salgını, son 30 yılda MERS, SARS, H1N1 gibi pandemik denemelerin son ürünüdür. Amacın dünya nüfusunu zorunlu dijital kimliğe geçirmek, ülke ekonomilerini karantinalarla çöktürmek ve tek dünya devletine geçişi sağlamak olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, bu planın detayları, içinde bulunduğumuz büyük başlangıcın nereye doğru evrileceği üzerine düşünce üretilmiştir.

Anahtar Sözcükler: koronavirus, aşı, büyük başlangıç, dijital kimlik, küresel elit

COVID-19 Pandemic, Global Elite and New Order

Abstract

Whether the world is indeed governed by international institutions such as states and the United Nations or by the capital concentrated in the hands of the global elite is an important debate. It is another matter of debate whether the developments in the last two years serve to establish a single world government under the complete control of the global elite instead of the system based on the sovereignty of nation-states. It is known that this elite, which has decision-making mechanisms structured in the form of institutions such as CFR, Bilderberg, Chatham House, has started a new field of work on genetically modified products and vaccines through some well-known business people. In this context, the COVID-19 epidemic we live in today is the end product of pandemic trials such as MERS, SARS, H1N1 in the last 30 years. It is argued that the aim is to pass the world population to compulsory digital identity, to collapse the national economies with quarantines and to ensure the transition to a single world government. This study focuses on the details of this plan and where the great beginning we are in will evolve.

Keywords: coronavirus, vaccine, big beginning, digital identity, global elite

1. Giriş

Küresel koronavirus salgını süresince insanlar evlerine kapanmış, hastalığa yakalanmamaya çalışırken gündelik yaşama dair birçok şey değişime uğramıştır. Bazı alışkanlıklar unutulmaya yüz tutmuştur. Yaza kadar bir çare bulunur diye umut edilirken henüz salgına karşı bir çözüm bulunamamıştır. Aşıların deneme sürecinin de aslında ne ölçüde tamamladığı ciddi merak konudur. İnsanların bekleyişi devam ederken sadece kış mevsimi olduğu için değil, gerçekten karanlık zamanlarda yaşadığımızı dair bir gidişatın güçlü emareleri belirlemektedir. İnsanlar geleceklerini görememekte, ne olup-bittiğini anlayamamakta, neler olacağını öngörüsünde bulunamamaktadır. Endişeler daha çok bireylerin kendileri, aileleri ve sevdikleriyle ilgilidir. Ama şu anda sadece insan hayatı değil, devletlerin varlığı ve temel özgürlükler de tehlikededir.

İnsanlık gerçekten karanlık zamanlarda yaşamaktadır. Bozulmakta olan psikolojiler, kötüye giden ekonomik ve sosyal hayat bir yana, hiç istenmeyecek yeni bir dünya insanlığı beklemektedir. Büyük başlangıcın 2030 yılına kadar olan bir iş planı söz konusudur. Bu makalede, karanlık gelecek, bu geleceğin büyük başlangıcı ve insanlığı bekleyen en kötü senaryo değerlendirilecektir. Ama önce koronavirus ve aşılardan ilgili gelişmelere kısaca değinilecektir.

¹ Prof. Dr. Sait Yılmaz, Istanbul Esenyurt University, Faculty of Business and Management Sciences, Department of Political Science and International Relations, Istanbul-TURKEY, syilmaz39@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7443-1856

2. Koronavirüs ve PCR Testleri ile İlgili Az Bilinenler

Koronavirüsü (COVID-19 veya SARS-CoV-2), tıpkı grip gibi viral bir hastalıktır. Zaten geliştirilen aşılarda grip aşısı için yapılan çalışmaları esas almıştır. Ancak, aşı tedavi etmez sadece virüsü önlemeye yarar. Grip aşılarının etkinliği yüzde 20-50 dolayındaydı. İlaç -yani tedavi- olarak, bakterilerin çaresi bulundu: Antibiyotikler. Ancak virüslerin çaresi bulunamadı. Çin ve Küba'nın sıtma ilacı olan hidroksiklorokin kullanarak geliştirmeye çalıştığı bir ilaç vardır. Bunun dışında yapılacak şey, bağışıklık sistemini güçlendirecek vitaminler almaktır.

Virüs, gerçek ama elde bir örneği yoktur. Öte yandan, koronavirüsün kanıtı da yoktur. Yani virüsün orijini nedir, belli değildir. Viral parçacıklar mı, hücre döküntüleri mi, saf mı bozulmuş mu, hangi tür parçacık, bunlarla ilgili net bilgi yoktur. Saf olmayan bir virüs izole edilemez ve RNA özellikleri belirlenemez. Yapılmakta olan klinik deneyler, virüs RNA'sının hastalığın nedeni olduğunu gösteren kanıtlar da sunmamıştır (CDC, 2020).

Özetle, koronavirüs, bir gerçeğe değil, inanca dayanmaktadır. Staller'a (2020) göre COVID-19 ve türevleri ile ilgili ulaşılan sonuçlar şunlardır:

- (1) Virüs yeni değildir. Çin'de ortaya çıkan koronavirüs güçlü bir şekilde Sars-1 ile alakalıdır.
- (2) Önceki örneklerine bakılarak (Sars, Sars-CoV-2), halkın bir kısmının virüse karşı bağışıklık kazandığı, yani sürü bağışıklığı beklentisi de doğru değildir.
- (3) Bazı insanların herhangi bir belirti göstermeden bu hastalığı atlattığı da yanlış bir inançtır.

COVID-19 tanısında kullanılan PCR testlerinin istatistiksel olarak büyük oranda doğru olmayan pozitif sonuçlar verdiği görülmektedir. Pozitif sonuçların daha çok sıradan solunum hastalıkları ile alakalı olduğu iddia edilmektedir. PCR teknolojisi, koronavirüs bulaşma testleri için değil DNA sıklıklarını yinlemek amacıyla tasarlanmıştır. Kısaca, PCR testlerinin doğruluğu çok tartışmalıdır ve bu testler genellikle doğru sonuçlar vermemektedir. PCR testi ile Pozitif Tahmin Değeri ölçülmektedir. Bu değer, iki şeye bağlıdır: Genel nüfus içinde virüsün yayılma oranı ve testin özelliği. Testin özelliği için bir değişmez veya altın standart yoktur. Yani her şey görecelidir ve her şeyin bilimsel olarak değeri çok tartışmalıdır (DeGraw, Engelbrecht ve Demeter, 2021).

PCR testleri hastalığın niceliği değil niteliği ile ilgili değerler üzerine kuruludur. Diğer bir ifadeyle, vücudumuzda ne kadar virüs olduğunu göstermemektedir. Hiçbir zaman vücudumuzda ne kadar virüs var, kanımızda ne kadarı dolaşiyor bilmiyoruz. Bütün bunların sonucu yanlış teşhislerin ölümcül tedavilere yol açabileceği gerçeğidir. Bu kapsamda ulaşılan diğer sonuçlar şu şekildedir:

- (1) Virüs ile mücadelede aşından başka bir yöntem olmadığı dayatılmaktadır. Etkili tedavi yöntemleri ucuz yani diğer bir deyişle kârlı olmadığı için Big Pharma tarafından engellenmeye çalışılmaktadır.
- (2) Virüs, daha büyük bir gündemin, uluslararası ekonomi, sağlık ve takip sistemi için bir baskı aracı olarak kullanılmak istenmektedir.
- (3) Virüs nedeniyle uygulanan karantinalarla dünya bir ekonomik felakete sürüklenmekte, ülke ekonomileri borç, işsizlik batağında çökerken, insanlar depresyona ve intihara sevk edilmektedir.
- (4) Karantinalarla toplumsal hayat; okullar, din hizmetleri, sporlar, eğlence faaliyetleri, sosyal aktiviteler, alış-veriş, yemek ve çalışma yerleri dâhil tüm sosyal hayat ve alışkanlıklar darbe yemiş, dönüşüm başlamıştır.

3. Aşılarında Durum

Biyoteknoloji, önce hayvanların klonlanması ile dikkat toplamıştı. Halen, DNA teknolojisi ve gen kurgusu yolu ile benzer genler bir araya getirilerek, genetik olarak değişmiş hayvanlar veya mikro-organizmalar geliştirilmektedir. Klonlama, özellikle mükemmel biyolojik ve ekonomik özellikleri olan türlerin devamını ve üremesini sağlamaktadır. Sonra genetiği değiştirilmiş ürünlerin tarımda kullanılması fikri ortaya çıkmıştır. DNA teknolojisi ile çeşitli kaynaklardan alınan genetik malzemeler tek bir hücreye enjekte edilerek protein üretilmektedir. Üretilen genetik yapısı değiştirilmiş ve sahiplenilmiş bu ürünler örneğin, Bill Gates'in Monsanto şirketinde vardır. Pek çok genetiği değiştirilmiş tohum depolanarak, gelecekte tekel oluşturmaya çalışmaktadır.

Aşılarla gelecek olursak, normal olarak günümüzde üç şekilde aşı üretilmektedir:

- (1) Klasik aşilar, ölmüş virüsleri izole ederek, buna göre vücudun antikor geliştirmesi ve bağışıklık kazanması esasına dayanmaktadır. Geçmişteki grip aşiları buna örnektir. Ölmüş virüs parçaları aşı ile enjekte ederek, vücudun mikrobu tanınması ve mücadele etmeyi öğrenmesi sağlanmaktadır.

Çin'den alınan Sinovac aşısı ölü virüs yani aktif olmayan aşı kategorisindedir. Bu aşının nasıl geliştirildiği belli değildir. Gerekli fazlardan geçtiği de söylenememektedir. Aktif olmadığı için koruyuculuğu yüzde 50-70 dolayındadır. Yani düşük koruyuculuk oranına sahiptir ama avantajlı yanı, ikinci gruba göre riski de oldukça düşük olmasıdır. Öte yandan, yeni mutasyonlu virüse koruması yoktur.

- (2) COVID-19 aşilarının büyük bir bölümü genetik özelliği değiştirilmiş ürünlerdir. Müşteri oranı düşmesin diye kamuoyuna resmen açıklanmasa da bu genetik ürünler öncelikle bağışıklık sistemimizi olumsuz etkileyebilmektedir. İnsan hücrelerine gönderilen farklı genetik bilgiler DNA veya RNA olarak adlandırılır. Yeniden yapılandırılmış bu RNA insan hücresine karıştığında genetik sürecimizi de değiştirmektedir. Daha da açıkçası olduğunuz aşı, vücudunuzun doğal gen dizilimine zarar verebilir ve bu sadece sizi değil, gelecek nesillerinizi de etkiler, kalıtsal olur (Rose, 2020).

İlk onaylananlar Pfizer/BioNTech ile Moderna'nın aşilarıdır. İkisi de DNA'lara, nasıl protein üreteceğini öğreten mRNA (messenger RNA) aşısıdır. mRNA aşısı özellikle kansere karşı geliştirilmiştir ve başarısız olmuştur. Moderna'nın açıkladığı gibi, mRNA aşısı sadece iki günde Covid-19'a uyarlanmıştır. Şimdi Pfizer/BioNTech ve Moderna'nın kasaları dolarken -basitçe söylemek gerekirse- bu şirketler tarafından geliştirilen ve mRNA teknolojisi kullanılan aşilar, insanların genlerini değiştirecek özelliklere sahiptir. Bu tür aşilar daha önce insanlar üzerinde hiç denenmemiştir. Son günlerde Avrupa'daki uygulamalarından ölüm haberleri gelmektedir.

- (3) Diğer bir türdeki aşı virüse yakalanmış ve atlatmış kişilerden antikor olarak, aşı üretme prensibine dayanmaktadır ama bu, koronavirüs şartlarında pek uygulanabilir değildir.

Aşilar için çok acele edilmiştir. Hâlbuki olası genetik zararları için gerekli deney ve süreçlerin uygulanması uzun bir zaman dilimi gerektirmekteydi. Şu anda yapılan iş, RNA parçacıklarına vücudun verdiği doğal ve tesadüfi olumlu/olumsuz tepkiye dayalı PCR testleri yapmaktır. COVID-19 aşiları geliştirmek için çalışanların doğru gen okuma yetenekleri yoktur. Üretilen genetiği değiştirilmiş ürünlerin testleri, ürünlerin içinden biri tesadüfen çekilerek yapılmamaktadır. Aşı üreticileri de bunlardan muafdir. Tekrar edecek olursak genetiği değiştirilmiş aşilar,

insan DNA'sını değiştirecek kuvvetli bir potansiyele sahiptir ve mutasyona uğrayarak gelecek nesilleri de tehlikeye atabilecektir. Gelecekte bebekler sağlıklı doğmayabilecektir.

Aşının çalışma sistemi şu şekildedir: Hücreye enjekte edildiğinde genlerinizi ele geçirir; damimi olarak yeniden programlar ve böylece antikor üreterek COVID'i öldürür (Freeman, 2021). Bu yeni proteinler sizin DNA'nız tarafından kontrol edilememektedir yani vücudunuzda tamamen yabancı olarak kalmaktadır. Aşılar deney yapılırken izole edilmiş bir virüs üzerinden çalışılmamıştır. Deneylerde kullanılanlar, kuramsal olarak bilgisayarda üretilen dijital virüslerdir (Freeman, 2020). Dolayısıyla bunların gerçek hayatta ne kadar geçerli olduğu tartışılır bir durumdur. Öte yandan deneysel COVID aşıları kişiden virüsün diğerlerine yayılmasını engellemektedir. Deneysel COVID aşıları sağlığa diğer bütün aşılardan daha zararlıdır (Lendman, 2021).

4. Küresel Sermaye ve Nüfus Azaltma Projesi

Yeni Dünya Düzeni'nin ilk taslağı, Londra'daki Tavistock İnsan İlişkileri Enstitüsü baş kuramcısı olan Edward Bernays tarafından yapılmıştır (Coleman, 2006). Yeni Dünya Düzeni planı içinde küresel nüfusu azaltacak bir mühendislik çalışması (virüsler/aşılar/genetik olarak oynanmış yiyecekler), dünya nüfusunun bir milyardan aşağıya çekilmesi ve dünya kaynaklarının küresel oligarkların kullanımına bırakılması vardır. 20. yüzyılın başından beri dünyanın her yerinden virüs ve bakteri toplanarak, askeri amaçlarla üzerinde çalışılmaktadır.

Küresel sermaye kastı, bu iş için kendisine filantropi (hayırseverlik) örtüsü edinmiştir. 20. yüzyılın başlangıcında Rockefeller, Carnegie ve Ford vakıfları filantropi yoluyla bu çalışmaların finansında öncüydü. MacArthur Vakfı ile Bill ve Melinda Gates Vakfı, bu büyük vakıflar arasına katılmıştır (Hunt, 2008). Hayırseverlik amacıyla kurulmuş vakıflar, vergiden muaf ve böylece zenginler vergi vermek yerine bir kısım parasını *-Benim param!* diyerek, istediği her (eğitim, din, bilim, kültür vb.) alanda kendine göre projeler için kullanmaktadır. Bu yöntem, süper zengin biri için vakıf aracılığı ile yeni emlak ve gelir elde etme yolu olarak da kullanılmaktadır (Barkan, 2013). Örneğin Bill Gates, gelirlerinin çoğunu Microsoft'tan değil bu tür işlerden elde etmektedir (Hürriyet, 2013).

Konunun genel çerçevesinin anlaşılması için yapılan çalışmaları tarihsel olarak üç dönem halinde ele alabiliriz.

- (1) Soybilim çalışmaları: İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar olan ilk döneme "soybilim" (*eugenics*) çalışmaları damgasını vurmuştur. 1920'lerden itibaren "negatif soybilim" çalışmaları ile arka planda istenmeyen ırk ya da nüfusun yok edilmesi hedeflenmiştir. Bunun ilk uygulaması Hitler tarafından Yahudiler üzerinde yapılırken, 1939'daki Negro Projesi'nde ise hedef siyahlardı (Fleury, 2015). Savaştan sonra Hitler'in soybilim alanındaki bilim insanları ABD'ye getirilerek, Rockefeller Vakfı içinde çalışmalarına devam etmiştir (Engdahl, 2007).
- (2) Yeşil Devrim ve GMO'lu Ürünler: 1946 yılında Nelson Rockefeller ve eski ABD Tarım Bakanı ve Hi-Bred Seed şirketinin kurucusu Henry Wallace'in Meksika'ya yaptığı bir geziden sonra Yeşil Devrim (*Green Revolution*) projesine karar verilmiştir. Projenin görünüşteki hedefi dünyada açlığa son vermektir. Yeşil Devrim'in amacı, ileri mekanize tarım üretimine sahip sanayileşmiş ülkelerin yavaş da olsa dünyadaki "fazla nüfus"u eriteceği idi. Yeşil Devrim işinde Rockefeller Vakfı ile Ford Vakfı el ele idi ama ABD dış politikasını desteklemek için Kalkınma Ajansı (USAID) ve CIA ile işbirliği yapılmıştır. On yıllarca başta Afrika olmak üzere dünyanın her köşesinde yapılan projeler çoğunlukla başarısız olmuştur.

1970'lere kadar yapılan Yeşil Devrim çalışmalarının sonrasında "genetik" bilimi dâhilinde genetiği değiştirilmiş organizmalar (*Genetically Modified Organisms*, GMO) ile tekrar nüfus

kontrolüne geçilmiştir. Moleküler biyoloji ve genler ile ilgili çalışmalar Rockefeller Vakfı'nın yarattığı bir alandır. Nüfus azaltması ve GMO'lar büyük bir stratejinin parçasıdır ve dünya nüfusunda önemli bir azaltmayı hedeflemektedir. Rockefeller Vakfı'nın büyük stratejisi içinde, bitkiler ve hayvanların genetiği ile ilgili araştırmalar iç içe devam etmiştir. Yiyecek tedariki artık aile çiftlikleri yerine çokuluslu şirketlerin işi olmalıydı. 1970'lerde Henry Kissinger, "Petrolü kontrol ederek ülkeyi kontrol edersiniz, yiyeceği kontrol ederek nüfusu (insan sayısını) kontrol edersiniz" demişti ve onunla birlikte küresel nüfusun azaltılması ve gıda kontrolü ABD stratejisi olmuştur (Myers, 2001).

- (3) Biyolojik Savaş ve Aşılar: İnsanın hayatı üzerine biyolojik savaşın babaları daha önce doğmuştur. İngilizler çiçek hastalığı bulaştırılmış battaniyeleri kullanıyordu. Amerika'ya göç eden İngilizler bu battaniyeleri Kızılderili nüfusunu yok etmek için kullanmıştı. Biyolojik silah çalışmaları bugün ise çok değişik örtüler altında yürütülmektedir. Ülkelerin gen haritaları ortaya çıkarılmaktadır. Nüfus azaltma projesi, 1960 ve 1980'lerde Henry Kissinger tarafından dile getirilmeye başlanmıştır. Bugün kendisi Rockefeller ve onların Bilderberg Cemiyeti'nin sözcülüğünü yapmaktadır.

Rockefeller Vakfı, Nüfus Konseyi, Dünya Bankası, BM Kalkınma Programı (UNDP), Ford Vakfı ve diğerleri Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile birlikte 20 yıl boyunca, tetanos ve diğer aşılıları kullanarak üremeyi önleyici aşı üzerinde çalışmıştır (Allen, 1971). 1970'lerden sonra BM örgütleri ile birlikte insanlar üzerinde denenen aşilar ile çeşitli deneyler yapılmıştır. 1978-1981 yılları arasında ABD hükümeti tarafından homoseksüellere uygulanan Hepatit B aşısı sonrası HIV mikrobi yayılmıştır. O zamandan beri Afrika'da nerede ne kadar maden varsa o kadar HIV/AIDS ve iç savaş olmuştur. Bu hastalıklardan Batının çokuluslu madencilik, ilaç ve gıda şirketleri hep karlı çıkmıştır. İlaç şirketlerinin başında Pfizer, Merck&Co, Novartis GlaxoSmithKline, Amgen, Astra Zeneca, Eli Lilly, Abbott sayılabilir.

2000 yılından itibaren ise hedef biyolojik savaşı kazanmaktır. Bugün ABD'de 300'den fazla bilimsel kuruluş içinde 12.000 kişi biyolojik savaşta kullanılacak patojenler üzerinde çalışmaktadır (Ross, 2006). Bu kirli oyunun içine, WHO gibi BM organları, çeşitli araştırma kurumları, biyo-savaş laboratuvarları dâhil edilmiştir. Amaç sadece para kazanmak değil, dünyanın ve insanlığın geleceğine, kimlerin yaşayacağına ve yöneteceğine karar vermektir. Zaten birçok politikacı, iş insanı, kurumlar ve medya bunların esiridir. Çoğu filantropi yolu ile sanki kendini insanlığa adanmış maskesi içinde sahnededir.

5. Yeni Jeopolitik

Dünyayı yönetmeye hazırlanan milyarderler sınıfı tarihin sonunun geldiğine ve artık sadece genetiğiyle oynanan mikropların değil insan denen varlığın ve hayatının da yeniden şekillendirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Binlerce yıldır biriktirdiğimiz kültür, gelenek ve pratik ne varsa tarih çöplüğüne süpürülecektir. Eğlence kültürümüz, yiyeceklerimiz ve doğa ile olan bağlarımız da buna dâhildir. İnsan hayatının sürdürülmesi geçmişte büyük ölçüde tarıma dayalı idi. Bugün sahip olunan dinler ve gelenekler eski tarım toplumlarında gelişen düşüncelerin ürünüydü. İnsanlık, Sanayi Devrimi'ne karşın büyük ölçüde tarıma ve doğaya dayalı bir yaşam sürmeye devam etmiştir.

Ziraat, yiyecek sektörü ve hayvancılık uzun zamandır dev şirketlerin baskısı altındadır. Yani feodal dünyanın son izleri de kazanmak üzeredir. Yeni dönemde laboratuvarlarda yetiştirilen yiyecekler, genetiği değiştirilmiş ürünler, genetik mühendisliği ile üretilen toprak mikropları, bilgi işleme vasıtaları, drone'lar ve diğer yıkıcı teknolojiler hayatımızı şekillendirecektir (Todhunter, 2020). Büyük başlangıç çiftçisi olmayan çiftlikler, işçisi olmayan fabrikalar, sürücüsüz arabalar,

izleme ve taşıma dâhil her işlevde robot ve drone'lar, genetiği oynanmış tohumlar ve kimyasallar ile üretim demektir.

Peki, çiftçilere ve hayvancılıkla uğraşanlara ne olacaktır? Dünya Bankası, salgın sonrası için yeni yapısal reformlardan söz etmektedir. Yüz milyonlarca küçük çiftlik çalışanı borçlarını ödeyemediği için topraklarından koparılacak ve kendilerine yaşamlarını sürdürebilecek kadar bir gelir verilecektir. Bugün Anadolu'da yaşanan tam da budur. Köylerden şehirlere gelenler, burada devlet desteği az bir para ile yaşamaya çalışmaktadır. İronik olarak Gates Vakfı, bunun adını "toprak hareketliliği" (*land mobility*) demektedir.

Koronavirüs salgını, ülkelere komşuların, dostların, tedarik zincirlerinin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Tedarik zincirlerinin artan hassasiyeti başta ABD olmak üzere bazı ülkeleri bu yönde kendi kurallarını dayatarak, bunu bir silah olarak kullanmaya istemektedir. Eski moda sömürgecilerin yerini şimdi Bill Gates tipi monopoller, yeni emperyalistler almaktadır. Onların emperyalist stratejilerinde; çiftlikleri ve madenleri sahipsizleştirme, bilgiyi dönüştürme ve ticari mal haline getirme, entelektüel bilgiyi kontrol altına alarak ve ticari düzenlemeleri belirleyerek kendi tekellerini büyümektedir. Hiçbir şeyi olmayan insanlar devletten gelecek gelire bağımlı hale getirilirken, onlardan mutlu olmaları ve kurallara uyması istenecektir.

İçinde bulunduğumuz küreselleşme dalgası zaten kültürel çeşitliliği büyük ölçüde eritmiştir. Karanlık yıllarda sosyal temaslar da anlamını yitirmiştir. Doğa ile birlikteliğimiz azalmış, geleceksel olan ne varsa çağın eğlence ve internet kültürü içinde erimiştir. Bu kitlesel teknokratik dönüşüm gittikçe insanları kontrol ve takip edilecek bir eşya haline getirmektedir. Drone'lar ve yapay zekâ, insanın yerini almaktadır. Kitlesel işsizlik, gelir yönünden devlete bağımlılık, çipli takibe yarayan sağlık pasaportları, kitlesel aşılama dünyasında insanlıktan çıkmanız ama endişe etmemeniz ve mutlu olmanız beklenmektedir. Böyle bir durumda insanlar televizyon dizileri ve futbol maçları ile mutlu olmaya alıştırılmaktadır?

Sangınla birlikte 5G yani beşinci nesil iletişim ağlarına geçiş dönemindeyiz. Her türlü eşyaya entegre olabilen "Eşyaların İnterneti" hayata geçtiğinde bunun en çok küresel tedarik zincirlerine etkisi olacaktır. Bu yolla gönderilecek kötü amaçlı virüsler ile istenmeyen eşyalara zarar verilmesi planlanmıştır (Metzger ve Haydock, 2020). 2021'de yeni kötü amaçlı yazılımların devreye girmesi beklenmektedir. İleri teknolojiye sahip ülkeler, teknoloji bağımlısı ülkelere karşı yeni standartlar ve kurallar getirmek peşindedir. Askeri ve istihbarat amaçlı kurumlar da kullanılan bilgisayar donanımlarıyla piyasada satılmayan yeni bir sisteme dönüştürülmektedir. Böylece sızmaların önüne geçilecektir.

2010 yılında ABD Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı (*Defense Advanced Research Projects Agency*, DARPA), bu genetik teknolojisinin insanların genetik yapısını geliştirmek ve bozmak için de kullanılabileceğini açıklamıştır. Şimdi koronavirüs DARPA'nın karanlık gündemine yeni bir yön vermiştir (Webb, 2020): Biyoteknolojiyi silah haline getirerek kitlesel ölümlere yol açmak.

6. Yeni Yaşantı ve Dijital Kimlik

Bill Gates'in kurduğu Küresel Aşı ve Bağışıklık İttifakı (*Global Alliance for Vaccines and Immunization*, GAVI) ve bunun etrafındaki araştırma merkezleri, Dünya Sağlık Örgütü, Gates Vakfı, Dünya Bankası, UNICEF ve ortakları olan eczacılık sektörünün devleri tarafından desteklenmektedir. Bill Gates, herkesin bir aşı pasaportu olmasını istemektedir.

Aşılarla hidrojel nanoteknoloji derinin altına enjekte edilmektedir. Endişeler, duygular, yumurtlamalar, vitaminler vb. dahil olmak üzere vücuttaki temel olarak her şeyi izlemek için cep telefonları ve yapay zeka ile arayüz oluşturmak mümkün hale gelebilmektedir. Bir kez enjekte edildiğinde, bu nanoteknoloji vücuda yayılmaktadır ve bilim insanları bunun DNA'mızı nasıl

etkilediğini bilmemektedir. RNA ve DNA teknolojisinin bir kişinin vücudunda kalıcı ve bilinmeyen genetik değişikliklere neden olacağı savunulmaktadır (Madej ve Taliano, 2020). Amaç, eskisi yerine yeni türler yaratmak ve istenmeyenleri yok etmektir. Deneysel COVID aşılı, yeni dünya düzeninin kurallarını dikte etmek isteyenlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

Böylece, ise küresel bir elektronik kimlik tanımlama programına (ID 2020) entegre olunması sağlanabilecektir (Koenig, 2020a). Yani aşıda küresel nüfus azaltma misyonu olan Gates'in imzası vardır. Bugünün insan nüfusu dünyanın taşıyacağı kapasiteye göre çok fazla ve buna doğum kontrolü ile çözüm bulunamaz durumdadır. Artık güçlü ve yetenekli olanlar seçilecektir.

Üstelik bugün insanların yaptığı işlerin üçte biri 2025 yılına kadar yazılımlar, robotlar ve akıllı makineler tarafından yapılmaya başlanacaktır. Robotlar yemek istemez, ücretli değildir ve onların sağlık sorunları yoktur. 2029 yılına kadar robotlar, zekâ ve işlev olarak insan seviyesine gelecektir. İnsanların yüzde 80'inin bu dünya düzeninde yeri olacaktır. Bunların yüzde 84'ü dijital bir işte, yüzde 83'ü uzaktan, yüzde 50'si otomasyon işlerinde çalışacaktır (World Economic Forum, 2020). İşsizlik yüzde 30 civarında olurken, soy gelişim planına göre bir nüfus azaltması yapılacaktır. Bu işte nanoteknolojik aşılara entegre 5G ve 6G teknolojileri ile insan davranışlarını takip edilerek karar verilebilecektir. Kalanlar da zaten teknolojik esir olacaktır.

Citi Group'un yaptırdığı bir başka araştırma, teknoloji değişiminin kapsamının da arttığını gösterilmektedir. Büyük veri devrimi ve makine öğrenimi algoritmalarındaki gelişmeler, bir zamanlar insan olduğu düşünülen bir arabada gezinme veya el yazısını deşifre etme gibi görevler de dahil olmak üzere daha fazla mesleğin teknoloji ile değiştirilebileceği anlamına gelmektedir. İstihdam üzerine yapılan araştırma, ABD'deki işlerin yüzde 47'sinin bilgisayarlaşma riski altında olduğunu göstermiştir. Otomasyon risklerinin aslında diğer birçok ülkede daha yüksek olduğunu dikkat çekilen rapora göre bu oran OECD'deki verilere göre yüzde 57'ye, Hindistan'da yüzde 69'a, Çin'de ise yüzde 77'ye çıkaracaktır (Frey, Osborne ve Holmes, 2015).

Öte yandan, İngiliz biyometrik firması iProov ve siber güvenlik firması Mvine, dijital pasaport geliştirmiştir. İngiliz havayolları ve otelleri pasaportu desteklemektedir. Bu pasaport, sizin seyahate çıkmanıza veya sinemaya ve restorana gitmenize, sosyal faaliyetlere katılmanıza engel olabilir. İngiltere'den sonra Danimarka, Kanada gibi ülkelerde de pasaporta ilişkin tartışmalar başlamıştır. Bunun normale dönüş için gerekli olduğunu iddia edenler vardır. İsrail'de Netanyahu, kamuya açık yerlere girilmesi için "yeşil pasaport" verilmesinden bahsetmiştir. Bu pasaportlar izleme ve takip imkânı da sağlayacaktır. Yani Büyük Birader'in küresel gözetleme sistemi zorunlu dijital kimlik ile çok daha etkin bir hale gelecektir.

Biyometrik dijital kimlik yeni değildir. İşe önce yoksul ve uzaktan kontrol edilen Batı Afrika'dan başlanmıştır. Bill Gates'in GAVI'si, Mastercard ve yapay zekâ destekli "kimlik belgelenme" şirketi Trust Stamp bu işin arkasındadır. 2018'de "Sağlık Kartı" (*Wellness Pass*), dijital aşı kaydı ve kimlik sistemi olarak üretilmiştir (Diego, 2020). Mastercard, bu kart modelini bir ödeme sistemi olarak kullanma arayışı içindedir. Haziran 2020'de GAVI, Mastercard'ın Sağlık Kartı'nın koronavirüs kapsamında kullanılacağını açıklamıştır.

Biyometrik kimlik sistemi pek çok ülkede yayılmış ve Türkiye'ye de gelmiştir. Yüzünüz, avuç içiniz ya da parmak izinizin ölçüleri kodlanarak artık sonsuza kadar izinizi kaybettiremez hale geliyorsunuz ya da hangi kimliğe girerseniz girin asıl kimliğiniz ortaya çıkıyor. Artık reklam şirketleri ya da arayanlar kimliğiniz olmasa da internetteki resminizden sizi tanıyabilir. Bunun için "yüz tanıma" (*face recognition*) programları vardır. Amerikalılar bunu geçen yaz protestocuları tespit etmek için kullanmıştır. Şimdi bu COVID-19 ile mücadele adı altında yeni bir çehre kazanacaktır. Sadece sağlık değil, finansal takibiniz de sağlanacaktır. Temassız ödemeler bunun ilk adımıdır. Ama daha önemlisi nerede olursanız olun tanınacaksınız.

7. Karanlık Zamanlar

İnsanlık tarihinin çok önemli bir evresindeyiz. Zaten 2035 yılından sonra başka bir dünyada çipli insan modeli (insan 2.0) ile yaşayacağımızı, Dördüncü Sanayi Devrimi ile birlikte ortalığı robotların saracağını biliyorduk ama COVID-19 başka bir katalizördür. Bizi bekleyen büyük dönüşüm, tek dünya devleti kurma peşindeki elitin salgın planları ile iç içe geçmektedir. Daha açıkçası koronavirüs; güçlü finansal çıkarları olan elitin ve yozlaşmış politikacıların tüm dünyayı işsizlik, iflas ve ümitsizlik ortamına sürükleyerek tek dünya hükümeti kurma amaçlarına giden yolda bir giriş hikâyesi ve sadece başlangıç; “büyük başlangıç”tır. Bu amaca giden yolda şunlar gerçekleştirilecektir: İnsanlar karantinalar altında yaşayacak, yavaş yavaş tüm özgürlüklerini ve sonunda yaşama haklarını da kaybedeceklerdir. Bütün ulusal ekonomiler yok edilecek, küçük ve orta ölçekli şirketler gittikçe daha büyükleri tarafından yutulacak, sermaye elitlerinin elinde toplanacaktır. Yeni dünya düzeni kurulduğunda geliştirdikleri teknolojilerle ne yememiz ve nasıl yaşamamız gerektiğine karar vereceklerdir. Aşıya bağımlı bedenimizdeki dijital kimliğimizle küresel gözetleme ve takip programına tabi olacağız. Sadece insanlar değil doğadaki her şey takip edilecek ve insan da dâhil her şeyin ticareti yapılacak. İşe yaramayanlar ve fazla görülen sıradan insanlar nüfus azaltmasına tabi tutulacaktır.

Ulusal ekonomiler için gelir, iş, üretim, ticaret, altyapı ve sosyal hizmetler gibi çözümler gittikçe anlamsız hale gelmektedir. Kaynak olmadığı sürece ekonomiyi istikrara kavuşturma tedbirleri, nafiye bir tur olmaktan öteye gidememektedir. İnsanlar dışarı çıkamadıklarından sosyal ilişkiler ve kurumlar ölmekte, pek çok şey unutmaya sürecine girmekte ve sosyal medyaya bağımlı hale gelmektedir. İnsanların hayatları yok edilirken, sivil toplum gittikçe istikrarsızlaşmaktadır. Boş okullar, boş havaalanları, iflas etmiş alışveriş merkezleri, dükkânlar, restoranlar.

Karanlık zamanlara korku iklimi hâkimdir. Gerekli olan psikolojik baskı buradan gelmektedir. Sosyal medyanın gelişmiş olması tam da bu dönem ile örtüşmektedir. Elitin COVID-19 darbesi muhtemelen insanların psikolojik durumlarının bozulduğu, aile içinde bile şiddetin başladığı, insanların geçim imkânlarını kaybettiği ve açlıktan ölümlerin görüldüğü bir zamanda gelecektir (Burrowes, 2020a).

İçinde bulunduğumuz dönemin kararları üç adresten gelmektedir: Wall Street, Dünya Ekonomik Forumu (*World Economic Forum*, WEF) ve milyarderlerin vakıfları. WEF, dünyanın bin büyük şirketi ile geleceği şekillendirmek için bir platform oluşturmaktadır. Bu, sadece bir şirketlerin bir araya getirildiği bir ağdır (*network*). Bu ağın dışında kalanlar (yerliler, yoksullar, Asyalı ve Afrikalılar, çiftçiler, engelliler vs.) sıradan insanlar olarak görülmektedir (Shiva, 2020). Bu konular kamuoyunun önüne pek çıkarılmamaktadır ve çok az kişi bunlar hakkında bilgi sahibidir. Çünkü ortada adına küresel sermaye dediğimiz ve Türkiye gibi çevre ülkelerde de şubeleri olan geniş bir çıkar ağı vardır.

8. Büyük Plan

COVID-19 ile başlayan dönem büyük planın ilk adımıdır. Kırılmış ve bölünmüş, ekonomisi çökmüş ve korku içinde bir dünyaya hükmetmek istenilmektedir. Teknolojileri bir araya getirerek fiziksel, dijital ve biyolojik sınırları ortan kaldırmayı hedeflenmektedir. Robotlaşmış bu dünyada kalpler çalışmayacak, sevgi kaybolacaktır. Ne yaptığımız değil, kim olduğumuz da değişecektir. Bütün bunların ötesinde yonga takılmış, beyninden internete bağlı insandan (insan 2.0) makine takviyeli insana yani insan-makine statüsüne geçilecektir (insan 3.0).

Özetle, korona krizinin tetiklediği küresel darbe, yeni bir çağı, insan özgürlüklerini yok eden yeni bir uluslararası ekonomik düzeni temsil etmektedir (Nordangård, 2020). Yeni tekno-totaliter rejimin yol haritası “akıllı iklim,” “sağlıklı dünya” gibi söylemlerle bizi tiranlar dünyasında zorla yaşamaya çağırılmaktadır. WEF içindeki teknoloji devi bu tiranlar, kendi gündemlerini Dördüncü

Sanayi Devrimi içinde hayata geçirmek için dijitalleşmeyi anahtar unsur olarak görmektedir ve altı ayrı alanda çalışmaktadır (Burrowes, 2020b): (1) Yapay zekâ. (2) Uydular. (3) Robotlar. (4) Drone'lar. (5) Eşyaların İnterneti. (6) Sentetik yiyecekler.

On yıllardır hazırlanan, çok geniş kapsamlı ve inceden inceye düşünülmüş bir plan vardır. Yeni dünya düzeninde sınırlar olmayacak ve tek bir hükümet kurulacaktır. Yapay zekâ; işimizi, yiyeceğimizi, paramızı ve özel hayatımızı kontrol edecektir. Özgürlüğümüz sonsuza kadar elden gidecektir. Yıllar geçtikçe sistem derinleşecek, geçmiş unutulacak ve dünya bir web sitesi haline gelecektir.

İnsanlar için geliştirilen bu stratejiler, ulus-devletlere de uygulanacaktır. Dünya Bankası Grubu Başkanı David Malpass, karantina uygulanan ülkelerin ayağa kalkması için yardım edeceklerini söylemektedir. Bu yardım, neoliberal reformlar karşılığı verilecek; kamu hizmetleri yok edilecek ve sonra sıra asıl plana gelecektir (Zumbrun ve Harrison, 2020). Finansal kurumlara olan borçların karşılığında dev tekellerin kucacağına düşülecek ve Bill Gates'in dikte ettiği politikalar ulus-devletin ve egemenliğinin içini oyacaktır.

Halihazırda IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi Washington Konsensüsü kurumlarının teşviki, desteği ve zorlamasıyla dünyanın birçok yerinde sağlıkta da neoliberal dönüşüm programları uygulamaya konulmuş ve özellikle yoksul kitleler piyasanın insafına terk edilmiştir. Ulus-devletin ekonomik ve sosyal alanda piyasa mekanizmasının hatalarına karşı daha etkin ve müdahaleci rol üstlenmesini savunan savaş sonrası dönemin gömülü liberalizmine karşı küresel elitin doktrini olan neoliberalizmin ulusal egemenlikleri aşındırmasının bir yöntemi olarak anti-sosyal devlet politikaları, kamusal hizmetlerin piyasa aktörlerine ve “yardımseverler”in filantropik çalışmalarına bırakılmaktadır (Konuralp, 2021; Konuralp ve Bicer, 2021).

9. Büyük Başlangıç

“Büyük Başlangıç” yani 2030'a kadar eski olan her şeyin sıfırlanacağı ve yeni bir düzenin kurgulandığı dönemdeyiz. Bu dönem temel özgürlüklerin sürekli olarak yasaklandığı, kitlesel izlemenin meşrulaştığı, ilaç şirketlerinin hegemonyasının öne çıktığı, büyük veriyi kontrol eden ileri teknoloji şirketlerinin (Amazon, Google, Facebook vb.) sahneyi düzenlediği bir dönemi temsil etmektedir. Öte yandan, küresel tedarik zincirlerinin ve dijital ödeme sektörlerinin önem kazandığı, biyoteknoloji ile ilgili endişelerin arttığı bir karanlığın içindeyiz.

Büyük başlangıcı, sokağa çıkma yasakları ve karantinaların getirdiği dönüşüm ile aslında örtülü olarak Dördüncü Sanayi Devrimi hayata geçmektedir. Eski şirketler iflasa sürüklenirken, tekellerin kucacağına düşüyor ve COVID-19 öncesi ekonominin büyük sektörleri yok edilmektedir. Şimdi ekonomilerin yeniden yapılanma ve pek çok işin yapay zekâ kullanan makinelere devredilme zamanıdır.

2030 yılına geldiğinizde hiçbir şeyiniz olmayacak ama mutlu olacaksınız. İnternette ismarladığınız bir eşya, bir robot tarafından paketlenmiş olarak beklediği deposundan bir drone vasıtasıyla alınarak size getirilecektir. Bu işin kazananı Amazon gibi dev şirketler olacaktır. Üretimde, paketlemede veya dağıtımda insan eli değmeyecektir. İnsanlar üzerinde tam hâkimiyetin sürmesi ve böyle bir düzen kurulması için virüs ve bakterilerle dolu bir dünya hikâyesi sürecektir.

İşsiz insanlar için bir çeşit temel gelir olacak ve borçları karşılığında devlete ya da finansal kurumlara bağımlı hale geleceklerdir. Artan finansallaşmaya koşut olan borçluluk durumu, bir çeşit yeni tahakküm metodu olarak karşımıza çıkmaktadır (Boyras, 2018, s. xxi). WEF'in öngördüğü gibi “sürdürülebilir tüketim” ve “gezegenin kurtarılabilmesi” maskesi altında insanlara ihtiyaçları olan her şey “kiralık” olarak verilecektir. Ama en tepede küçük bir elit tek dünya

düzeninde her şeyin gerçek sahibi olacaktır. Milyarlarca insanın ihtiyaç fazlası görülen eşyalarına el konacak ya da aslında insanlar soyulacaklar. Her animız gibi alış verişlerimiz de takip edilecek ve her şey çevrimiçi olacaktır.

İnsan, hayvan, bitki, eşya yani her varlık dijital olarak etiketlenecek ve izlenecektir. Bunlara bir ticari mal gözü ile bakılacak ve ticareti yapılacaktır. Hayatımıza siz değil, sizin bedeninizle temas kuran yapay zekâ karar verecektir. Tıpkı Ortaçağ'ın feodal sisteminde olduğu gibi bunun kendiniz için güvenli ve iyi olduğunu düşüneceksiniz. Klasik şiddet yerine moral hapları ile rahatlayacak ya da sanal hapisaneyeye gideceksiniz.

Büyük Başlangıca Çin ve Rusya gibi ülkelerin katılımı ayrı bir senaryodur. Çin'den ilk adım kripto dövize dayalı finans ağına katılmak olmuştur. Çünkü Çin ekonomisi, küresel sisteme ve ABD'ye bağımlıdır. ABD'nin Merkez Bankası FED'in (*Federal Reserve System*) sistemi yerine altına dayalı kripto paraya geçmesi beklenmektedir. Bu Rothschild'in yüz yıllık hayali olan dünya merkez bankasına giden yolda önemli bir adımdır.

10. Büyük Yalan

Dezenformasyon, en çok korku kampanyası ile etkili olmaktadır. COVID-19'un yarattığı bu kasvetli ve endişeli ortam başta devlet yönetimleri olmak üzere, medya ortamında imkân olan her aktöre kendi gündemini uygulaması için fırsat sağlamaktadır. Yaşadıklarımıza bir bakalım. Önce geçenlerde bir "öldürücü virüs" hikâyesi ortaya çıkmıştır. Bu, daha sonra tüm dünyada çok ciddi bir finansal krizi tetiklemiştir. Sonrasında 193 ülkenin 190'ında karantinalar başlamış ve ulusal ekonomiler kapanmıştır. Birkaç ay sonra "ikinci dalga" ilan edilmiştir, yani "virüs bitmedi" denilmiştir.

ABD'de COVID-19 öncesi halkın yüzde 15-20'si yoksulluk sınırının altında yaşamaktaydı. Şimdi durum daha da vahimdir ve halk gittikçe militanlaşmaktadır. Avrupa'daki ayaklanmaları karantina dönemi bastırmaktadır. Yalanın gerçek olduğu bir dünyada, her şey ters yüz olmuş durumdadır. Sanki geriye dönüş yok gibi. Korku kampanyası devam etmektedir. Ne zaman normale dönecek? Dünyadaki tüm insanlar aşı olduğunda. Çünkü para o zaman kazanılacaktır. Aşı geliştirme çalışmaları her şeyden önce kar amaçlı ve hükümetlerden çok Big Pharma'ya yani medikal derin devlete hizmet etmektedir. ABD daha aşı tam anlamıyla piyasa çıkmadan 100 milyon doz, AB ise 300 milyon doz ısmarlamış ve bu Big Pharma için büyük paradır. Bu paranın içinde insanların vergileriyle siyasal yozlaşmaya ödenecek bedeller de vardır.

Büyük Başlangıç'ın diğer önemli bir aşaması; genetiği değiştirilmiş yiyeceklerin kullanılması ile ilgili düzenlemelerin hayata geçirilmesidir. Bunlar WEF tarafından bilimsel çalışmaların sonuçları şeklinde gerekçelendirilmeye çalışılacaktır ama bu sahte bir bilimdir. Artık üretimde makineler olacak, insan sistemden çıkacaktır. Yediğimiz her ürünün her bir lokması dijital verilerle üretilecektir. Yani tarımda ürettiğimiz organik yiyeceklerin yerini genetiği değiştirilmiş yiyecek laboratuvarları alacaktır. Bunun adı "sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme" olacaktır. Coğrafi ve bölgesel biyo-çeşitlilik ortadan kalkacaktır.

Bu aslında küresel bir darbedir. Karantinalar ve ekonomilerin kapanması bir kitle imha silahı vazifesi görmektedir. Tıpkı içinde bulunduğumuz salgın döneminde olduğu gibi ekonomiler büyük krizde olduğu halde çatlak sesler susturulacak ve aşılara karşı çıkanlar psikopat muamelesi görecektir. İnsanların özgür ve doğal hayatları yok edilecek, sivil toplum huzursuz hale gelecektir. Medya sansürü nedeni ile arka planı göremeyeceğiz. Bu sürecin pazarlanma motoru Google, insanların doğru bilgiye ulaşmasını önlemek için maske takmaktadır. Twitter, aşı aleyhine olan mesajları engellemektedir.

Karantina hikâyeleri medya dezenformasyonu, online sansürler, sosyal mühendislik ve korku kampanyası ile birlikte yayılmaktadır. Bunları ortaya koyacak çalışmalar yasaklanmaktadır,

marjinalize edilmektedir. İnsanları karantinada tutmak için kullanılan en büyük yalan; rakamlar, yeni dalgalar ve aşı umutları. Tıp doktorları tehdit edilecek, üniversitelerden resmi öğretinin dışına çıkılmaması istenecektir. Birçok ülkede pek çok doktor ya da sağlık çalışanı farklı düşünüldüğü için tutuklanmıştır.

Salgın döneminin yasaklamalara uygun ortamı ve artan sosyal medya kontrolü devlet yönetimlerini gittikçe daha otoriter hale getirecektir. Bu rejim sonuçta tüm protesto ve direnişleri ezerken, insanları yaşadıkları hayatı kabul etmek zorunda bırakacaktır. Ancak, bu devlet tek dünya devleti için bir geçiş formu olacaktır. Sonuçta devletler de yaşamayacak hale gelecek çünkü küresel elitin düzenlemelerine yenik düşecektir. COVID aşı programı ve dijital pasaportunuz, küresel totaliter rejime sizi bağlayacaktır. Bunun adına da “küresel yönetim” diyeceklerdir.

11. Küresel Elitin Yol Haritası

En tepede CFR, Chatham House ve Bilderberg gibi bildiğimiz kurumları olan küresel sermaye son yıllarda yeni bir örgütlenmeye gitmiştir. Dünya Ekonomik Forumu, yeni dünya düzeni ve dünya hükümetinin planlama ve uygulama süreçlerinde şu anda etkin görevdedir. Birleşmiş Milletler ve onun Dünya Sağlık Örgütü gibi alt kuruluşları da onları meşrulaştırma ve uygulama rolündedir. Bunlara Avrupa Birliği, Dünya Bankası, IMF ve Uluslararası Suç Mahkemesi’ni ekleyin. Bütün kanunsuz kurallar ve düzenlemeler bu ekibin kontrolü altındadır.

Virüsler ve aşular ile ilgili planlar 1990’larda sözde yazılımcı olan Bill Gates’e bu görevin küresel elit tarafından verilmesi ile başlamıştır. Sadece aşular ile sınırlı kalmamış, genetiği değiştirilmiş tohumlar üzerinde de büyük bir proje yürütmektedir. Yani gelecekte ne yiyeceğimize de onlar karar verecektir. Aşı projeleri başta Afrika ve Hindistan olmak üzere pek çok insanı öldürdü ya da kısır bırakmıştır. Salgın hastalık işleri ise Big Pharma adı verilen on dev ilaç şirketinin 1990’lardan beri ürettiği Sars, Mers, H1N1 gibi pek çok suni salgının sözde aşısının bulunması kapsamında yürütmektedir.

Rockefeller’ın 2010 yılında yayımlanan “Karantina Senaryosu” (Koenig, 2020c), COVID-19 çıkmadan önce, 2019’da New York’ta *Event 201* salgın hastalık tatbikatı, Bill Gates’in arkasında olduğu Wuhan’daki biyoloji laboratuvarının elemanlarının Kanada’daki başka bir laboratuvarından yetiştirilmesi önemli aşamalardı. COVID-19 ile gelinen aşama yani Ocak 2020 tarihi “büyük başlangıç” olarak adlandırılmaktadır. Uzun bir zamandır yapılan hazırlıkların en ciddi uygulaması ve inceden inceye bir plan vardır ortada.

2030 yılına kadar büyük başlangıç içinde ülkelerin ekonomisi çökertilerek ya da diz çöktürülerek yeni bir aşamaya, yeniden yapılandırılmış küresel ekonomiye geçilecektir. Dünya Bankası, IMF ve finansal kuruluşlar borç sarmalındaki ülkeleri kontrollerinde tutmaktadır. Neoliberal sistem içinde kurallarına uymayanlar cezalandırılacak ve borç ekonomisi sonunda her şeylerini uluslararası tekele satacaktır.

Karantinalar devam ederken, ekonomiler çökerken şu sıralar en önemli gündemleri zorunlu aşırı ve dijital kimliği dayatmak yani ID2020 projesinin hayata geçmesidir (Koenig, 2020b). Böylece nüfus kontrolü ve aşı bağımlılığında önemli bir safha tamamlanacaktır. Bu küresel gözetleme ve takipte önemli bir aşama, sonuçları sadece sağlıkla ilgili değil, tüm sosyal hayatınız ve harcamalarınız da takip altında olacaktır. Aşı işinin başında Bill Gates’in başında olduğu GAVI ve Big Pharma vardır. Paralar Bill ve Melinda Gates Vakfı ve Dünya Sağlık Örgütü bütçesinden gelmektedir.

WEF, ID2020’yi uygulamada ana rol almıştır. Gerekçeyi şöyle açıklamıştır: SDG (*UN Sustainable Development Goals*) 16 kapsamında “2030 yılına kadar, sürdürülebilir kalkınma ve ada-

let sağlamak için her seviyede hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar inşa ederek barışçı ve kapsayıcı toplumları geliştirmek (Birleşmiş Milletler, 2020).” Dünya Ekonomik Forumu, dolara dayalı bir yaptırım stratejisi içinde ülkelerin varlıklarına el koymayı hedeflemektedir. 2021 yılı yaz aylarında yapılacak WEF zirvesinde uygulama planı ele alınacaktır (Chossudovsky, 2020). Diğer taraftan, küresel elitin doktrini olan açgözlü neoliberalizmin büyüme ve daha fazla kar elde etme güdüsünden başka bir motivasyonu olmadığı halde sözde sürdürülebilirlik hedeflerini bir arada götürmek ve çevreci duyarlılıkları gerçekten özümsemek olanaksızdır (Konuralp, 2020).

Büyük Plan, BM'nin Gündem 2030 planı ile de uyumludur. BM'nin Gündem 2030'u ve SDG'yi uygulamak için ID2020 zorunlu ve ilk uygulama Bangladeş'te okul çocuklarına zorunlu aşı ve nano-çipli dijital kimlik verilerek başlatılmıştır. Bu kimlik 5G ile entegre olarak tüm nüfusun kontrolünde kullanılacaktır.

Joe Biden, küresel sermayenin adamı olarak ABD'nin başına geçmektedir. Irak'ın işgal edilmesinde ABD toplumunu kandıranların başında Biden gelmekteydi. Biden, sosyal bölücü, ırkçı ve şeytani Büyük Başlangıç için seçilmiş adamdır. Dünya Ekonomik Forumu'nun Büyük Başlangıç kurallarını önce ülkesinde hayata geçirecek, sonra uluslararası alanda dayatacaktır. Çünkü Biden, gerçek bir başkan olma özelliğine sahip değildir. Lobilerin ve derin devletin adamı olarak, tarihi bir misyona kukla olmak üzere başkan seçilmiştir.

12. Sonuç

Gerçekten karanlık zamanlarda yaşamaktayız. Henüz asıl kötü haberler daha alınmamıştır. Muhtemelen üç nesil sonra bugünlerimiz tarih öncesi, son özgür insan nesli olarak anılacaktır. Bilim, bilgi ve anlamak için insanlara liderlik eder ama bu sefer büyük bir yalana hizmet etmesi için büyük para tarafından esir alınmış durumdadır. Bu yıllardır hazırlanan büyük bir komplonun parçasıdır. Zenginlerin tek dünya hükümeti için insanlığı yok edecek büyük bir planın başlangıç aşamasındayız. Ellerinde olan medya ile yaratılan korku dünyasında evlerimize hapsedildik ve bizi götürcekleri sahte geleceğe inanmak ve razı olmak için beklemekteyiz.

Şimdi herkesin içinde bulunduğu korku ve uyuşukluğu atıp kendisi ve gelecek nesilleri için bir şeyler yapma zamanıdır. Ya kolektif histeriyi, kıtlığı, yoksulluğu, işsizliği yeneceğiz ya da tarihe son özgür nesil olarak geçeceğiz. Yapmamız gerekenler şu şekilde sıralanabilir:

- (1) Korku kampanyası ve medya dezenformasyonunu, Big Pharma'nın aşı programını ve dijital kimliği boşa çıkarmak,
- (2) Küresel elitin ülkelerin sosyal yapısı ve ekonomisine zarar vermesini önleyecek bir uluslararası dayanışma hareketi oluşturmak.

“Karşı koyabiliyorsam özgürüm, o yüzden ben, benim!” Karşı koyamadığımız günler geldiğinde zaten özgür değiliz demektir.

Kaynakça

- Allen, G. (1971). *None Dare Call It Conspiracy*. G S G & Associates Pub.
- Barkan, J. (2013, Eylül). Plutocrats at Work: How Big Philanthropy Undermines Democracy. *Dissent Magazine*. <https://www.dissentmagazine.org/article/plutocrats-at-work-how-big-philanthropy-undermines-democracy> adresinden erişildi.
- Birleşmiş Milletler. (2020). Goal 16: Promote just, peaceful and inclusive societies. *Sustainable Development Goals*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://sdgs.un.org/goals/goal16> adresinden erişildi.
- Boyras, C. (2018). Türkçe Baskıya Sunuş: Krizden Sonra? Küresel Kriz Sonrası Siyasi-İktisada Genel Bir Bakış. R. Albritton, B. Jessop ve R. Westra (Ed.), *Siyasi İktisat ve Küresel Kapitalizm: 21. Yüzyıl, Bugün ve Yarın* içinde (ss. xiii–xxv). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Burrowes, R. J. (2020a). The Elite's COVID-19 Coup against a Terrified Humanity: Resisting Powerfully. *Transcend Media Service*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.transcend.org/tms/2020/04/the-elites-covid-19-coup-against-a-terrified-humanity-resisting-powerfully/> adresinden erişildi.

- Burrowes, R. J. (2020b). Corrupt Science and Elite Power: Covid-19 “Techno-Slavery” and the “Great Reset” Are Now Imminent. *Global Research*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.globalresearch.ca/corrupt-science-elite-power-techno-slavery-imminent/5731026> adresinden erişildi.
- CDC. (2020). CDC’s Diagnostic Test for COVID-19 Only and Supplies. *CDC*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/virus-requests.html> adresinden erişildi.
- Chossudovsky, M. (2020). The 2020-21 Worldwide Corona Crisis: Destroying Civil Society, Engineered Economic Depression, Global Coup d’État and the “Great Reset”. *Global Research*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.globalresearch.ca/the-2020-worldwide-corona-crisis-destroying-civil-society-engineered-economic-depression-global-coup-detat-and-the-great-reset/5730652> adresinden erişildi.
- Coleman, J. (2006). *The Conspirators’ Hierarchy: The Committee of 300*. World in Review.
- DeGraw, D., Engelbrecht, T. ve Demeter, K. (2021). COVID Tests Scientifically Fraudulent, Epidemic of “False Positives”. *Global Research*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.globalresearch.ca/national-security-alert-covid-tests-scientifically-fraudulent-epidemic-false-positives/5720271> adresinden erişildi.
- Diego, R. (2020). Africa to Become Testing Ground for “Trust Stamp” Vaccine Record and Payment System. *Mint Press News*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.mintpressnews.com/africa-trust-stamp-covid-19-vaccine-record-payment-system/269346/> adresinden erişildi.
- Engdahl, W. F. (2007). *Seeds of Destruction: The Hidden Agenda of Genetic Manipulation*. Montreal: Global Research. <https://www.pandora.com.tr/kitap/seeds-of-destruction-the-hidden-agenda-of-genetic-manipulation/612672> adresinden erişildi.
- Fleury, B. (2015). *The Negro Project: Margaret Sanger’s Diabolical, Duplicitous, Dangerous, Disastrous and Deadly Plan for Black America*. Dorrance Publishing Co.
- Freeman, M. (2020). SARS-CoV-2: The Stitched Together, Frankenstein Virus. *The Freedom Articles*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://thefreedomarticles.com/sars-cov-2-stitched-together-frankenstein-virus/> adresinden erişildi.
- Freeman, M. (2021). 10 Things You Need to Know about the Experimental COVID Vaccines. *The Freedom Articles*. <https://thefreedomarticles.com/10-things-to-know-experimental-covid-vaccines/> adresinden erişildi.
- Frey, C. B., Osborne, M. A. ve Holmes, C. (2015). *Technology at Work v2.0: The Future Is Not What It Used to Be*. Oxford Martin School. <https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/publications/technology-at-work-v2-0-the-future-is-not-what-it-used-to-be/> adresinden erişildi.
- Hunt, T. (2008, 17 Nisan). The business of giving. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2008/apr/17/3> adresinden erişildi.
- Hürriyet. (2013). Traktörden 10 milyar dolar kazandı. *Hürriyet*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/traktorden-10-milyar-dolar-kazandi-24733546> adresinden erişildi.
- Koenig, P. (2020a). Coronavirus – No Vaccine Is Needed to Cure It –. *Fort Russ*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://fort-russ.com/amp/2020/04/coronavirus-no-vaccine-is-needed-to-cure-it/> adresinden erişildi.
- Koenig, P. (2020b). The Coronavirus COVID-19 Pandemic: The Real Danger is “Agenda ID-2020” & The COVID-19 Pandemic from a Global Environmental Health. *Journal of Environmental & Analytical Toxicology*, 10(7). doi:10.37421/2161-0525.10.615
- Koenig, P. (2020c, 27 Nisan). COVID-19, We Are Now Living the “Lock Step Scenario”. *Global Research*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.globalresearch.ca/rid-ourselves-war-virus/5710882> adresinden erişildi.
- Konuralp, E. (2020). Between neoliberal appetite and environmentalist reservations: the political economy of sustainable aviation. *International Journal of Sustainable Aviation*, In press.
- Konuralp, E. (2021). In What Ways Does the Embedded Liberalism Literature Differ from the Liberal-Individualistic IPE? A. Haşimov ve M. Şabanov (Ed.), *Al Farabi Journal 9th International Conference on Social Sciences Full Text Book* içinde (ss. 124–131). Nakhchivan: Farabi Publishing House.
- Konuralp, E. ve Bicer, S. (2021). Putting the Neoliberal Transformation of Turkish Healthcare System and Its Problems into a Historical Perspective. *Review of Radical Political Economics*, 53(4). doi:10.1177/04866134211005083
- Lendman, S. (2021). Britain to Issue Vaccine Passports. *Stephen Lendman*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://stephenlendman.org/2021/01/britain-to-issue-vaccine-passports/> adresinden erişildi.
- Madej, C. ve Taliano, M. (2020). “COVID Vaccines” and “Genetically Modified Humans”. *Global Research*. 26 Ocak 2021 tarihinde <https://www.globalresearch.ca/covid-vaccines-and-genetically-modified-humans/5718907> adresinden erişildi.
- Metzger, R. ve Haydock, W. (2020). Supply Chain Intelligence for a Dangerous New World. *The National Interest*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://nationalinterest.org/blog/skeptics/supply-chain-intelligence-dangerous-new-world-174458> adresinden erişildi.

- Myers, P. (2001). George Soros as Rothschild Agent. *Bibliotecapleyades.net*. 12 Ocak 2021 tarihinde https://www.bibliotecapleyades.net/Sociopolitica/esp_sociopol_rothschild06.htm adresinden erişildi.
- Nordangård, J. (2020). “The Great Reset” - Globalists’ reboot of the world and their plans for us. *Sott.net*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.sott.net/article/441490-The-Great-Reset-Globalists-reboot-of-the-world-and-their-plans-for-us> adresinden erişildi.
- Rose, J. (2020). Covid’s Covert Reengineering of Humanity. *IT*. 12 Ocak 2021 tarihinde <http://internationaltimes.it/covids-covert-reengineering-of-humanity/> adresinden erişildi.
- Ross, S. (2006). Developing Illegal Offensive Use Bioterror Weapons. *Scoop News*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.scoop.co.nz/stories/HL0612/S00294/developing-illegal-offensive-use-bioterror-weapons.htm> adresinden erişildi.
- Shiva, V. (2020). World Economic Forum’s ‘Great Reset’ Plan for Big Food Benefits Industry, Not People. *Navdanya International*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://navdanyainternational.org/world-economic-forums-great-reset-plan-for-big-food-benefits-industry-not-people/> adresinden erişildi.
- Stadler, B. M. (2020). Coronavirus: Why everyone was wrong -Back to Reason. *Djt Solutions*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.djtsolutions.com/2020/07/10/coronavirus-why-everyone-was-wrong-back-to-reason/> adresinden erişildi.
- Todhunter, C. (2020). Dystopian “Great Reset”: “Own Nothing and Be Happy”, Being Human in 2030. *Global Research*. 26 Ocak 2021 tarihinde <https://www.globalresearch.ca/own-nothing-happy-being-human-2030/5728960> adresinden erişildi.
- Webb, W. (2020). Coronavirus Gives a Dangerous Boost to DARPA’s Darkest Agenda. *The Last American Vagabond*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.thelastamericanvagabond.com/coronavirus-gives-dangerous-boost-darpas-darkest-agenda/> adresinden erişildi.
- World Economic Forum. (2020). Resetting the Future of Work Agenda: Disruption and Renewal in a Post-COVID World. *White Papers*. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://www.weforum.org/whitepapers/resetting-the-future-of-work-agenda-disruption-and-renewal-in-a-post-covid-world> adresinden erişildi.
- Zumbrun, J. ve Harrison, D. (2020, 9 Nisan). IMF, World Bank Face Deluge of Aid Requests From Developing World. *The Wall Street Journal*. <https://www.wsj.com/articles/imf-world-bank-face-deluge-of-aid-requests-from-developing-world-11586424609> adresinden erişildi.

Submission: 08.12.2020
Acceptance: 26.05.2021

The Changing Concept of War and America's Defence Policy

Ferdi Güçyetmez¹

The Changing Concept of War and America's Defence Policy

Abstract

States fight by nature to get their hegemony accepted. Therefore, world history begins with wars and conflicts. Unequal power exchanges between states have existed since the day humanity began to live together. Since the states reveal these dynamics, establishing sovereignty has survived from the first generation to the present. So why did societies that want to dominate each other find the solution in conflict and war? This study attributes this problem to the invariance of human nature, such as Thucydides, and a dogmatic reason in the consciousness of increasing humanity's powers through fear. Although progress has been made in line with the systematically changing theories of war with the lessons learned from the methods of war between the Spartans and the Athenians, the following fact must be revealed: "Even if the technological development and economy of mankind progress, the war that this man dogmatically carries in does not change his nature, it only changes the methods of war." This study reveals the change in war policies and defence in line with the data obtained by observing the conditions of American-based change of the political order transitioning to multipolar world order.

Keywords: hegemony, new methods of war, Wallerstein, hard power, America

Değişen Savaş Konsepti ve Amerika'nın Savunma Politikası

Öz

Devletler, hegemonik savaşlarını baskılamak ve kabul ettirmek için doğası gereği savaşır. Bu nedenle, dünya tarihi savaşlar ve çatışmalar ile başlar. Devletlerarası eşit olmayan güç değişimleri, insanlığın bir arada yaşamaya başladığı günden itibaren vardır. Devletler, dinamiklerini ortaya koyduğu için egemenlik kurma çalışmaları ilk nesilden günümüze kadar gelebilmiştir. Peki, birbiri üzerinde egemenlik kurmak isteyen toplumlar çareyi neden çatışmakta ve savaşmakta bulmuşlardır? Bu sorunsal, çalışmada Tukidides gibi, insan doğasının değişmezliğine, insanlığın korkuyla yönlendirilmesiyle güçlerini artırma bilincindeki dogmatik nedene bağlanmaktadır. Spartalılar ve Atinalılar arasındaki savaş yöntemlerinden çıkarılan derslerle sistematığı değişen savaş kuramları doğrultusunda ilerleme kaydedilse de şu gerçek ortaya konulmalıdır: "İnsanlığın teknolojik gelişimi ve ekonomisi ilerleme kaydetse dahi bu insanın dogmatik olarak içinde taşıdığı savaş doğasını değiştirmez sadece savaşın yöntemlerini değiştirir." Bu çalışmada, çok kutuplu dünya düzenine geçiş yapan politik düzenin ABD merkezli değişimi gözlemleyerek elde edilen veriler doğrultusunda savaş politikaları ve savunma tercihlerinin değişimini ortaya koyulmuştur.

Anahtar Sözcükler: hegemonya, yeni savaş metotları, Wallerstein, sert güç, Amerika

1. Introduction

Henry Kissinger (1994, p. 6) begins his book, namely *Diplomacy*, by stating that "A country with the strength, will, intellectual and moral power that will reshape the entire international system according to its values is emerging every century as if it were a law of nature." With the spread of regional-scale civil wars around the world, the difference in war motivations seems to have shortened the period of a century-long generalization. The indecisive attitudes of the United States of America (USA) in the new world order and its recessive position from aggressive politics lead to new global powers rather than shifts in the global power axis.

However, earlier, this was the result of shifts on the hegemony axis, power change and balance theory. When we talk about the growth of nations and the shift in the axis of power following the industrial revolution, we need to talk about countries' military strength by period. As can be seen in Table 1, which is based on the definition of the Great Forces of Modelski and Thompson, there are shifts in the multipolar structural system.

¹ Lecturer at Faculty of Humanities and Social Sciences, İstanbul Kent University, İstanbul-TURKEY, ferdigucyetmez26@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1204-2606.

Table 1. Great Powers

Great Powers	Periods
France	1648-1815
Great Britain	1648-1815
Spain	1648-1808
Netherlands	1648-1810
Russia	1714-1815

Source: Modelski & Thompson (1988, pp. 44-48).

Namely, when the Westphalian periods are examined, it is seen that the global balance of power is over a few countries. However, while this process progressed towards a unipolar order during the World Wars and the Unipolarity continued during the Cold War, it can be argued that there is a return to the era of Westphalia in the current century. Despite rising interest in establishing lasting peace and spread of new trends in peace studies within the discipline of international relations, “war” as a concept continues to dominate the field and “peace” remains a utopian ideal (Ercoşkun, 2021; Ercoşkun & Konuralp, 2021).

The system, which started in the 1648 period, was based on the number of soldiers of the armies rather than the military capabilities of the great powers. Sorokin (1937, pp. 543-547), in Table 1 above, scaled the army power of the great powers over five-year periods until World War I and resorted to a power assessment method based on the war times and losses of the countries. The importance of the size of the army of nations is evident in the years when the power in the number of soldiers is the basis for hegemony.

On the other hand, when we look at the world history in terms of the centuries mentioned by Kissinger, it can be seen that the journey of becoming the dominant power in England and America for the last two centuries has become shorter as the adventure of becoming a dominant power has spread over a wide area. For countries that have a strong trade structure, competition has opened the way for a hegemonic power to penetrate other environments and markets. After World War II, the studies conducted on the conceptual framework in which the hegemony of the USA will be established, originating from the USA, had a formative effect on realism.

In this context; Since the Second World War, the US hegemony has come to be constructed through political democracy, economically free market, development models based on proxy and mercenary in defence and socio-cultural communication projects within the framework of modernized understanding.

In Wallerstein’s “New World System,” the power and structure that will ensure the sustainability of the concept of hegemony take on different forms in terms of every situation and geography. For hegemony, the necessity of being in transnational geographies means more economy, military, technology and equipment for countries that want to remain the dominant power.

“The US put forward a system of hegemony that operates based on realism with the new propositions that emerged theoretically with the end of the Cold War” (Vuving, 2009, pp. 42-69). In this context, President George H. W. A concept called “New World Order” was introduced by Bush. However, after September 11, it enabled American foreign policy to focus on the military dimension again.

Let us put together a table by bringing together the elements we have mentioned in the previous section. When the US hegemony is examined, it is seen that it is based on three essential elements. The first of these elements is the global acceptance of the US military and political leadership. The second element is the regulation system proposed by the USA in connection with

the world economy, which is generally accepted. The last element completes the cultural hegemony system in which the US soft power is represented, through which we advance our article work (Matteo, 2011).

2. Change Process in the Concept of War and the New World Order

“If states can achieve the results they want with small, economically and politically cost-effective solutions instead of large and expensive conventional military units, war is reborn in another form, and the paradigms we know are radically changed” (Liang & Xiangsui, 1999, p. 44). Here, the steps taken by states in the name of the rebirth of war are more important for the new world order. At this point, the importance of the hegemony theory emerges.

In times when states and consequently, the concept of hegemony had not yet emerged, definitions of friend, enemy, war and peace emerged. In other words, when the name of hegemony was unknown, people’s regional fights and power wars had started. This hegemony was the first steps in the transition to an anarchic order as the number of people increased and different groups emerged.

From an epistemological point of view, it is essential to dwelling on the changes made by countries affecting their international relations with hard power in the conditions of war and the events that led to this change. The changing war conditions in the 19th century are not similar to the wars experienced in the past; the determination of this issue and the pattern of events is the first step of awareness that will shed light in terms of war sciences and theories. The breaking points that cause this change and the effects that cause this change are essential for understanding the future. What did the phenomenon that we call the new concept of war to reveal newly? How valuable is the reshaping of military units in the changing war methods for countries? By which countries has this war concept started to be used in which regions? These kinds of critical questions are significant for the changing global world. An assessment of how new wars differ from the old is particularly important for the defence and security of countries.

The war historian Gutmann says that the current order of hegemony emerged with three wars and that hegemony took its place in the international system. This date marks the year when the balance of power theory mentioned above intersects. We can also hold our theory in our favour by referring to our “Great Powers” table. The ‘Thirty Years’ War’ (1619-1648), the first of the modern hegemonic wars, has a hegemonic structure in which all the great states of Europe (France, Sweden, Poland, the Netherlands, Bohemian Rebels and Austria, Spain) take place and are essential for the literature (Myron, 1988, p.749-770). With this war, the region’s people have been under the influence for a long time due to the nature of the new power hegemony and the uncontrolled violence.

Later, in the 18th century, when France and Great Britain were trying to balance power, another war that changed the course of international relations and entered into with an army of thousands of citizens whom France forcibly recruited was Napoleon Bonaparte’s hegemonic wars. As in other wars of hegemony, the question of whether French or British domination in European politics was brought to the seas one after another was the breaking point that brought the wars to a high level. “Economic, technological and other developments covering the 19th century and the 19th century transformed the nature of power. On the seas, the British mastered the navy, and on the land, the nature of military organizations changed as new weapons and doctrines emerged with Napoleon’s military genius” (Gutmann, 1988, p. 771).

The last of the three great wars mentioned and the closest to us in history is the First World War. This war, which went down in history with the use of eleven new war tools and affected

the history of warriors with the war literature, has become a state that started in Europe, but its borders reached the whole world.

“The post-war international order shifted and settled into a bipolar order as the American and the Soviets. Whether the foundation of this system will one day be shaken by historical developments and whether it will be destroyed by a hegemonic war using weapons of mass destruction remains a fundamental issue” (Gilpin, 1988, p. 609).

“In 1064, it was legitimized by Pope Alexander II in order to obtain the holy lands with the promise of heaven and the Crusades were organized” (Runciman, 1986, pp. 68-72). Although the Crusades were made after the twelfth century, fighting and military service was not a preferred area for the average Christian until the end of the Middle Ages. For this reason, by the fifteenth century, the mercenaries formed by the poor who fought for money instead of the Feudal Knight were able to show themselves as ‘condottiere’ in Italy, that is, the mercenary leaders and institutions working on a contract basis used by the Italian city-states. Machiavelli, who lived in Italy in the late 14th and 15th centuries, also mentioned mercenaries in his studies but made negative evaluations about these elements. Machiavelli established this type of militia army in 1509, but his army was defeated.

As a criticism, he defended his criticism in the form: “A prince must build his country on solid foundations. Otherwise, he will have appointed an evil fate. The main foundations of a state are fair laws and a good army. If a prince builds the defence of his state based on mercenaries, he will never be able to maintain stability and security. Because there is no unity among mercenaries, they seek power and are not loyal (Wallwork, 2004, p. 14).

In his book *The Art of War*, this army system proposed by Machiavelli has become the essential element of the new system of states, which forms the basis of today’s modern political structure established after the 1648 Treaty of Westphalia (Machiavelli, 1999, p. 12). So Westphalian could be considered a turning point. After this agreement, in the 17th century, the number of mercenaries decreased considerably but did not disappear completely.

The rulers thought that their armies were a threat to their security, suspected of being able to do a coup. However, he continued incorporating mercenaries into his armies or hiring one military unit’s services from another ruler. “King George hired 30,000 German soldiers to suppress the rebellion that broke out in 1775, the beginning of the American War of Independence and benefited from these mercenaries until 1786 when the war ended” (Gaul, 1998, p. 124).

As countries entered a new era with Westphalia, there were also signals that wars would not disappear, as we mentioned above. The continuation of Europe’s civil and religious wars until the industrial revolution caused the death of millions of people. With the industrial revolution, this war was brought to the international arena, opening the door to world wars. Countries that came out of World Wars by losing all their existence were at the turning point for the discovery of a new hegemony. The European states, which were exhausted by the ongoing civil war before the world wars, were opening the door to a new era by using their last energy here.

After these events, it is seen that the regional wars experienced during the Cold War period caused the countries to experience socio-economic and political problems. Therefore, restructuring of defence and security has become inevitable.

The struggle after Westphalia was vital for the hegemony of countries over each other. After 1648, the War of the Spanish Succession of 1700-1713 was an attempt to disrupt the balance of power. After this, in the post-1789 period, Napoleon’s competition for domination in the international system and the emergence of the 1804-1815 Napoleonic Wars are entirely to have power in the hegemony order. The wars of hegemony in Europe continued with what Bismarck had done to become the dominant power after 1871, while world wars and local wars were carried to

the whole world. In these periods, the endless power wars started in terms of the balance of power and the establishment of hegemony. On the other hand, after Westphalia, the Europeans, who tried to get rid of the pressure of the Church, started to feel loyalty to the nation-states of which they were citizens instead of Christianity. As seen in the dates that brought the global wars we have listed, we can say that the multipolar international system is the most unstable structure that can cause war.

While all these wars are taking place, there is a question to be asked. How useful was the use of soldiers in these periods? The use of mercenaries in France and England goes back to the 12th and 14th centuries. This system then spread to Switzerland and Italy during the 13th and 16th centuries. It exists after Westphalia as well as before.

England had a significant advantage over its main rival, France, in this competition. In England, with the 17th-century revolutions, the feudal superstructure was abolished, and an understanding of administration adapted to the needs of capitalist accumulation through the Parliament controlled by a capitalized landed aristocracy became dominant. The bourgeoisie and seizure of power by the landed classes created harmony between financial, commercial and industrial interests and land-based interests (Kaymak, 2016).

England, which had a structure that wanted to take advantage of the economy, was therefore, in the mercenary military system. Until the end of the 18th century, the number of foreign soldiers in the armies of countries such as England and France varied between 20% and 65% of the army size according to the needs of the armies. At the end of the 18th century, with the rise of nationalism movements, the changing defence policies caused states not to want mercenaries in their armies. At the end of the 18th century, the British Army was composed entirely of volunteer soldiers. During the American War of Independence (1775-1783), the 20,000 deficits in the British Army was compensated by mercenaries from Russia, the Netherlands and Germany (Singer, 2003, p. 6).

In the years between Westphalia and the French Revolution, when the war issue, which concerns the countries in the war zones, took a new definition with the world wars, military changes were inevitable. In the period following the Second World War, many Western countries, especially the USA, began to examine the causes of war on a scientific basis, and many ideas, approaches or theories were put forward to prevent war. In this context, for example, some pointed to peace education to prevent war and widespread violence. In contrast, others pointed to the need to establish a world state with globalization and international dependence, and some with a central authority (Burton, 1997, p. 12). While some focus on the individual as a unit of analysis and argue that wide-ranging positive changes can occur only through personal changes, others have focused more on structural problems (Negri & Hardt, 2004) and underlined the necessity of systemic transformation (Galtung, 2004, p. 14).

The former mercenaries, who restructured themselves according to this new situation that emerged in the international environment, started to meet the equipment and material needs of the European armies through the new companies. In the USA, which follows the same tradition as the European one, these private companies have assumed duties in functional areas related to logistics support (Keser, 2018).

As a result, in the last 350 years, in parallel with the social and technological developments, the parties of the war, the aims pursued in the wars, the war strategies and most importantly, the way of the war has undergone significant changes. Wars came out of the monopoly of states and turned into processes in which non-state actors were also involved. After the war, as England did in the early 19th century, the United States achieved hegemony by leading the interstate system

first and then continuing to restructure and manage this system, which is re-established to re-establish the principles and norms of the Westphalian system.

3. America's Changing Military Movements

USA's II. While his involvement in World War II changed the fate of the war significantly, a new era has entered the USA in foreign policy. After World War II, bipolar world order emerged between the USA and the USSR. This power struggle between the two countries has manifested itself primarily in Europe and the Middle East territories (Bilensoy, 2018, p. 53).

This process started in the 1980s with Reagan and Thatcher and gradually spread throughout the 1990s. In this period, the transfer of state-owned functions to the private sector had the opportunity to apply in the military field. This situation played an essential role in the birth and rise of private military companies.

The widespread desire to save and manage businesses faster and more efficiently among Western countries has been a vital defence policy. In the United States, Bill Clinton and George W. Bush saw privatization as a tool in downsizing the armed forces. Bush even went further, making outsourcing among his government's top five priorities (Minow, 2005, p. 6).

The attack of the USA on its territory for the first time after the war of 1812 has been a harbinger of many transformations in the field of security. However, before that, it would be helpful to look at the speech made by US Defence Secretary Donald Rumsfeld in 2001, the day before the September 10, 2001 attack. In this speech, Rumsfeld criticized the Pentagon bureaucracy and emphasized the importance of privatization and outsourcing in the military field. Following the September 11 attacks, military doctrines were once again defined over terrorist activities using such asymmetric warfare strategies, and security policies evolved from the "deterrence" of the Cold War era to the "prevention" of the era of terrorism.

The idea of global hegemonic power is closely related to the effective use of all the concepts mentioned above in a spectrum ranging from industrial production to the arms industry, from mass communication to politics. Technology has been particularly decisive in the emergence of this situation. With the inventions of steam machines and gunpowder, the development of the weapon industry has been necessary for the survival of states. On the other hand, while trying to control issues related to production, finance, politics and society, they have had to plan their economy. Economic problems made a new system approach necessary. States are not conflicting parties in today's wars. Non-state actors are involved in new wars. The replacement of conventional wars by low-intensity wars has gradually weakened states.

Mary Kaldor differentiates between new and old wars but also admits that new wars are not exactly new. However, he states that such a distinction would be useful when developing alternative strategies to prevent wars because we need to know how and to what extent new wars differ from old ones. Wars that Kaldor calls new wars are wars that take place between networks of state and non-state units. Such wars are armed struggles waged by complex legal or illegal organizations that incorporate many transnational relations various global actors such as diasporas, companies, mercenaries, volunteers, non-governmental organizations, religious and ethnic groups, international organizations are among the parties of such wars (Kaldor, 2005, p. 498).

Its exclusion from colonialist politics due to its focus on internal colonization in the field of domination provided a highly favourable position for world leadership in the 20th century. By the Monroe Doctrine that he implemented at the beginning of the 19th century, anti-colonialism, non-interference with other countries' sovereignty and adoption of isolationism policies gave the USA a significant advantage in the systemic chaos environment that emerged during World War I and its aftermath (Gilpin, 1981, p.35). Another aspect of the systemic chaos after World War I

was the formation of an aggressive alliance of forces such as Germany, Italy and Japan, which realized their national unity through the reconciliation of the traditional ruling classes and the rising bourgeoisie at the end of the 19th century (Wallerstein, 1974, pp. 387-415).

The ideology necessary for the US to assume hegemonic leadership to lead such a restructuring became increasingly evident in the interventionist liberal experience of the Roosevelt era in the 1930s. The ideology of Americanism gave the US an advantage for world leadership in a world dominated by monopoly capitalism (Giovanni, 1993, pp. 148-185).

Studying the Kennedy-McNamara period, Bernard Brodie said that systems analysis and technological superiority were exaggerated and that they separated war from its historical and political environment. That strategy constituted one of the causes of the Vietnam fiasco. During the Iraq war, it was clear that advanced technology destroyed Saddam's conventional armed forces in a matter of days (Petraeus, 2010, pp. 116-114).

We can show the process that started with the Vietnam War as the turning point of traditional war theories and the beginning of the military change that we have mentioned so far. America has taken the definition of war to another dimension with the war tactics that it changed with the sad end of the wars it entered.

With the peace period established over a bipolar balance of power as a function of the re-sharing of the world and nuclear power after the Second World War, some concepts were redefined on the one hand, and new concepts were included in our lives on the other. The Cold War period, which took place as both sides could not directly enter into hot conflict with each other due to the arms race, in which the two blocs had weapons balanced between the two poles and to balance the power of each other, reducing the possibility of traditional inter-state wars, while wars took place in non-central countries where the great powers avoided contact with each other. While the possibility of total war in the world is decreasing, the integration that European states have begun to establish within themselves and the peace in this geography, the replacement of conventional weapons with nuclear weapons, the Western world reactions to the Vietnam War, low birth rates, shrinking families and the expansion of democratic politics, the death of soldiers it meant that the idea could no longer be sustained for Western states. In this process, it is observed that with the technological developments and the new weapon systems developed, there is no need for a large amount of manpower on the battlefield and behind the front, as in the period of total warfare.

The United States fought in Vietnam for nine years with a build-up of 550,000 soldiers, resulting in the loss of 50,000 troops, and had to leave the country. The Soviet Union, which invaded Afghanistan in 1979, had to withdraw from the country nine years later, with more than 30,000 casualties (Gaddis, 2006, pp. 432-435). The resistance in Afghanistan was a mixed guerilla organization. Although the insurgents did not have serious training, could not cooperate among themselves, and never gathered more than one company and carried out a massive attack, they were able to ensure the withdrawal of the Soviet Army (Bamett, 2004, pp. 25-26).

The complex weapon systems that started to be used during the Vietnam War made the technical assistance of civil organizations essential in the advanced parts of the battlefield. During this war, two firms named 'Vinnell' and 'Pacific Engineers and Architects' provided logistical support to the American army and trained the South Vietnamese police force and armed forces (Fidler, 2020).

In the event of a real crisis and armed conflict, the question marks about how efficient combat-oriented services can yield results have been eliminated when the practices used in the Vi-

etnam War were found successful by the military. The Vietnam War experiences contain important data showing how the private sector can play a role in military activities. As the number of combat units sent overseas to a foreign country increases, the number of bases where they will be deployed also increases. These units need bases where they can store their ammunition, repair and repair aircraft and military vehicles, rest, treat the wounded and sick, and command and control their operations. Another factor that causes the increase in the number and capacity of these bases is the high firepower on which the American war method is based, and the need for high ammunition, and the maintenance, repair and spare parts requirements of technologically advanced weapons that use them. A wide range of services ranging from all this base construction to providing the logistics services required by combat units required much military personnel to work in non-combat missions. Under these conditions, more than 35 private companies have undertaken the majority of the work required to construct defence facilities in Vietnam. This situation allowed the Pentagon to send more combat soldiers to the region instead of sending engineers, logistical support and transportation personnel. The lesson taught by the Vietnam War to the military is to outsource wherever possible. Thus, while the private sector could do what it did best, the military could concentrate its personnel power on combat missions.

Thus, this lesson learned from the practices in the Vietnam War, on the one hand, the widespread privatization policies of the Reagan era and the modernization of the army with sophisticated weapon systems, on the other hand, constituted the two most significant factors that increased the dependence of the military on the private sector in the first Gulf War in 1991 to a level never before in history.

“The desire of the state to shrink its armed forces, to cut costs by resorting to market mechanisms, as well as the increased need for military services and the existence of civilian technology that is applicable to military needs, produced” and ready on the shelf ‘made government members and decision-makers to believe that privatization of some military services was inevitable (Kinsley, 1988, p. 47).

Increasingly, the US military uses private contractors, that is, private companies that are often led by former officers and provide training, recruitment, and other support and operational services on or off the battlefield. Such professional private soldiers, hired by contract, replace active soldiers. With these contract implementations, the distinction between rental support and the rental army is blurred. When the Pentagon’s aim to equip the army with state-of-the-art weapons systems and the means to obtain the necessary financial resources by downsizing the armed force personnel, the result will be further privatization of military services.

The new system, low-intensity threats compared to conventional warfare, brought the necessity of downsizing the armed forces and making them flexible. With the reduction made in the 1990s, the number of active personnel of the American armed forces decreased by 30%. However, due to the increasing operational pace, it was ensured that, as much as possible, the works that were not considered as the essential functions of the military were transferred to the private sector, and the currently active military personnel were kept in combat missions (Vernon, 2014, p. 373).

While the USA had 711,000 active soldiers in its army during the 1991 Gulf War, this number dropped to 487,000 during the 2003 Iraq War. Private military companies partially covered this personnel shortage. As of September 2007, the number of US troops in Southwest Asia was 160,000, while the number of employees working in the services provided by the US army through tender bids in this region was 196,000 (Commission on Global Governance, 1995, p. 45).

There are three reasons experts agree on the emergence of the private military sector. The first is the privatization wave brought about by the free market economy after the Cold War. The second is the need for work of the surplus military workforce created by the shrinkage of armies. The third is the reluctance of the great powers to intervene in the developing World (Singer, 2004, pp.1-4). On the other hand, the US, which needs public support to achieve its long-term strategic goals, has chosen to use private military companies for support, training and military purposes in order to reduce the military losses that can cause political concerns. As a result, companies in the private military sector have entered the race to win tenders, and many countries around the world have been hasty and careless when recruiting citizens. This environment and conditions made the Iraq War the peak of the privatized war.

The end of the Cold War initiated a worldwide military downsizing movement. The US Army decreased by a third compared to the Cold War era. The British Army has also been the least outnumbered for two centuries. In addition to this massive downsizing in the army, advancement and promotion opportunities for professional officers were also reduced. The world market is almost overwhelmed by military personnel, and this situation has created an excess supply of military labour for the private military industry.

Compared to current state armies in 1989, it seems that roughly 7 million fewer soldiers were accommodated. This downsizing has created an excess supply in terms of trained military labour. Besides, with the introduction of Soviet weapons, there was an extreme abundance of weapons. On the other hand, conflicts have increased with the spread of cheap light weapons. Only 2 million people in East Africa were killed with these weapons (Singer, 2001, p. 90).

Thus, the private military labour pool has expanded and become cheaper for both conflict groups and private companies. Some demobilized troops, such as the Soviets Alpha Alliance and the South African '32nd Reconnaissance Battalion', formed their own Private Military Companies without ever disbanding. The number of people working in the field of private security in the USA has reached three times the number of police officers and five times in Hong Kong. The number of employees in the private security market in England is around 500,000. On the other hand, the number of personnel working in the police organization is 136,000 (Singer, 2004, p. 2).

Private Military Companies, which started after the Cold War, especially with the emergence of the international operations of Russia and America, differ from other examples in history with remarkable differences. For this reason, it is necessary to examine the last 30 years more closely to understand that these companies, which have a particular share in the global economy, have become global companies rather than mercenaries. Besides, due to the thought that threats and needs have decreased in the post-Cold War period, the fact that some of the service areas, which were previously the monopoly of the state armed forces, were left to the responsibility of companies operating in free-market conditions, especially as a result of the trend of downsizing the armies in Europe, has further increased instability and internal turmoil in the countries.

Suppose we summarize the development process, the new conflict areas that emerged after the Cold War, the shrinkage and professionalization of armies, the emergence of low-intensity conflicts, technological development in weapon systems, information, cyber warfare, etc. We can determine that the number of private military companies and their influence has increased enormously after 1990 (Deborah, 2005, p.17). The most common use of military companies in the Iraq War. Although not foolproof, more than 60 companies and more than 20,000 employees have been operating in Iraq.

The asymmetric war that emerged after the US intervention in Afghanistan became even more critical with the transformation of an asymmetric war into a hybrid war following the Iraqi

intervention and the conflicts in Syria and making it widespread and deep with the strategy of proxy wars. America has emerged as the only powerhouse that shaped the international environment. America started to implement policies of downsizing rapidly within the framework of this new security environment. The Land Forces personnel number, which was 1.5 million in 1969, immediately decreased to 750 thousand by 1991. As a result of the radical decrease in the number of US Armed Forces personnel, the number of personnel, which was 3 million 302 thousand 104 in 1954, decreased to 1 million 339 thousand 36 in 2019 (Mandel, 2019: 42).

On the other hand, the USA had 711,000 active soldiers in its army during the 1991 Gulf war. During the 2003 Iraq War, this number dropped to 487,000. Private military companies partially covered this personnel shortage. The amount spent by the US military in the 2006 budget for tender bids is 300 billion dollars.

As of September 2007, the number of US soldiers in Southwest Asia was 160,000, while the number of employees working in the services provided by the US army through tenders in this region was 196,000. In this new environment, some weak states found themselves deprived of well-trained and equipped armies and vulnerable. As a result, they could not provide security and stability within their borders. Also, while the USA signed contracts with these companies to provide more non-combat services; Weak states in Africa or Asia pay to carry out conflicts themselves and neutralize opposing groups.

While there were nine companies with federal internal security contracts in the USA in 1999, this number increased to 3512 in 2003 and 33.890 in 2006. Since 2000, the US has paid 130 trillion to private military companies. Annual federal expenditure on this sector in 2015 is estimated to be 170 trillion dollars (Paul, 2006, pp. 1-17).

The USA started a period in military services has traditionally been providing military training services to foreign governments. In 1975, when Vinnell Corp signed a \$ 77 million contract to train the Saudi Arabian National Guard to protect the oil fields, a US company entered into an independent contractor for the first time with a foreign government to provide military services (Doug, 2000).

One of the functions that private military companies fulfil is that they can easily infiltrate areas where national armies are restricted or banned on behalf of powerful states. Colombia is the most typical example of this situation. Congress limited the number of American troops (approximately 400 soldiers) and the jobs they could perform in this country. As a result, Colombia became a region where seven different private military companies played a role in the civil war and did different jobs. Many of them have worked with the American government and have taken on many roles that the government could not. Private military companies acted with Colombian military units in the civil war, while American soldiers were only involved in combating the drug trade. There have also been private military companies working to benefit multinational oil companies (Singer, 2004).

The notion that the impact of the loss of private military company personnel on domestic politics and its consequences during deportation operations will not have as negative consequences as the military losses in the official armies is seen as a separate policy tool for the governments of the country.

According to the Defence Report of the USA, new generation wars, global terrorism and border security are seen as threats to the USA in the next 20 years. In addition to these, the reconstruction of problematic countries, particularly Iraq and Afghanistan, continues. In addition, the integration of states such as Iran and North Korea into the international system and measures to be taken against diplomatic problems with countries such as Brazil, Russia, India and China are included (United States Defence Report, 2010).

As examined in the above lines, the process of monopoly in the areas of the state's power to use force as well as the means of the use of force, their creation, keeping and allocation is an evolution that must be completed in order to become a sovereign state and was not the last point to be reached in this evolution (Sayın & Akbulut, 2018). First of all, the developing combat technologies and the military restructuring process required by it, and then the republican ideology, in which the relations between the state and the individual were shaped with a new understanding, provided the formation of the modern state (the nation-state as it is called today), which seized the monopoly of coercion as we describe it today. Therefore, the changes in the conditions affecting the transformation process after this point and the emergence of different needs and different possibilities as a result of this would very well cause the sovereign state to enter a new transformation in the control of the means of use without losing this title. The changing concept of war has constituted the underlying phenomenon of the change of 200 years of settled structuring in this area, that is, the process of the re-emergence of the privatized military industry.

Besides, it is a separate fact that military companies, which are used for military and security purposes, generally engaged in dangerous missions, adversely affect the process, violence and duration of the war with the incidents and hot conflicts they are involved in. This negative impact on the war not only increased civilian and resistance losses but also increased the losses of the US and coalition armies and the losses of private military company employees.

As Huntington said, the community approves of the use of military professionals for violence management for purposes it approves (Huntington, 2006, p. 17). With the proliferation of private military companies and obtaining a significant portion of the human resources required for these companies from former army personnel, Huntington's perception that military professionals act in line with the goals approved by society and use their abilities may change. Besides, this situation may cause the perception that the army works for its country and society. To put it more clearly, the perception in society that military professionals are managing violence only for the purposes they approve will weaken as military professionals bring their knowledge and experience to the private military market. It will also be able to reveal the idea that this group acts in line with its interests rather than the interests of society. This perception may change significantly in societies with a strong perception that the military profession is sacred and value-laden.

4. Conclusion

It can be said that the USA created American defence tactics in the 20th century with its foreign policy traditions. The presence of multiple facets of American foreign political culture has also made this state a force that fights against global problems and leads the international community. The US foreign policy has become ordinary, emerged, and the democratic culture has been moved away. As we can see in the September 11 example, the adverse external developments to be experienced have pushed the US to more unilateralism. After this development, America has made significant changes in its defence policy.

The last decade of the 20th century saw developments that required the state to reorganize the means of the use of force and came to life in two different dimensions. The first of these is that, as a result of the end of the Cold War, states have virtually eliminated the risk of a high-intensity conflict - a classical state of war, as well as the emergence of other risks to international security and the threat of a new war.

In the global sense, the downsizing of the armies after the Cold War, privatization and widespread use of outsourcing in order to decrease the costs have prepared the ground for the formation of private military companies. The radical change in this area is the September 11 Incident, in which the perception of international terror and security has changed. The Afghanistan

intervention and the Iraq War have been the “Golden Age” of private military companies. The USA used them in the Afghanistan and Iraq wars closer and closer to the front line than ever before. With the roles they played in the Iraq and Afghanistan operations that marked the first decade of the 21st century, the private military entrepreneurs, who came to the stage as an essential component of military affairs in a way that the public was not accustomed to and expected, became the pioneer of the international process.

In line with the data we are trying to put forward, we can say that, before the concept of the region called the geography of war was not yet in the middle, unstable transition periods took place on the real world axis. Kalevi Holsti (1991) found out in his study of the wars between 1648-1989, and the result revealed by the findings is that more than ninety per cent of the wars in the world are the wars of the Europeans. In other words, there are findings that Europeans were involved in almost all wars in the last four centuries on the global axis.

When we proceed with the historical light that Holsti put forward, in the war rules of the Westphalia period, the radical decisions made by the leaders and commanders and the fact that the people were involved in the chaos that was declared collectively, globalization was closely related both economically and socially. Although the people, who are intertwined with wars, have experienced a certain period of economic and cultural suffering, the obligation to obey the decisions made by the leaders only paved the way for increasing chaos and mass movements. In time, although the soldiers and armies that were chosen from among the people continued to be established, the people were in a state of relief with the establishment of professional units.

We need to look closely at the subject we are trying to explain. That is to say, the defence budgets of global powers also give important clues about the strategic perceptions of the elements involved in the struggle for global hegemony. On the other hand, these budgets made it possible to make a proportional analysis of the state’s problems as security threats. However, we can say that the budgets are inversely proportional to the number of soldiers, as the increasing budgets today are not only for military power but also for investment in new defence mechanisms.

The Pentagon’s request from the US Congress for the 2020 defence budget is around \$ 718 billion. This figure is \$ 33 billion more than in 2019. It corresponds to a 5 per cent increase proportionally. While the core part of the budget consists of \$ 544.5 billion, it seems that \$ 9.2 billion is allocated for the emergency border security fund and \$ billion for the overseas operations fund. The proposed figure for 2020 will also constitute 3% of the US GDP. On the other hand, the declining number of military assets explains that these investments are related to the technology and defence industry. So, as a result, America’s changing defence budget no longer focuses on warfare in space and hypersonic missiles as defence, not military.

The age of total war had come to an end, as the forms of power and hegemony began to differ in the technology era when the old wars were left behind. After the European states gained much experience, and the historical data was revealed, the re-manifestation of these experiences in the field made these changes inevitable. The fact that the USA lost war many times during the changing power profile and its reflection on the economic tables confirmed the theses put forward by Clausewitz. Countries trying to keep the dynamics in domestic politics alive with the attitude of the people, as a result of these reservations, opted to privatize their armies, which are war institutions and have been to achieve success by integrating them with technology. In our study, we tried to prove the cost of wars to the USA and that the new war concept is inevitable by comparing the country’s economic data in terms of soldiers, data, war expenditures and domestic dynamics.

As Joseph Nye said, Intelligent power; is neither hard power nor soft power. Smart power is the use of both hard and soft power with a unified strategy to achieve goals. Smart power requires both a strong army and investment in alliances or partnerships at all levels that will increase the country's influence. The combination and use of the two is diplomacy and the art of war. The concept of art meets this situation very well because deciding and applying power in which state, where and how to use it requires intelligence, talent and experience.

References

- Barnett, T., (2004). *Pentagon's New Map: The Military in the 21st Century*, New York: Berkley Books.
- Bunker R., & Steven M, (1999). "Executive Outcomes: Mercenary Corporation OSINT Guide" (July 1999), <http://fmso.leavenworth> (date of access: 05.09.2020).
- Burton, J., (1997). *Violence Explained*, New York: St. Martin's Press.
- Bilensoy, İ., (2018). George W. Bush ve Barack Obama Dönemlerinde Terörizme Karşı Uygulanan Politikaların Karşılaştırılması, *Lectio Socialis*, 2(1), 53.
- Christopher, K., (2006). *Corporate Soldiers And International Security, The Rise Of Private Military Companies*, London & New York: Routledge.
- Commission on Global Governance, (1995). *Our Global Neighbourhood*, The Report of the Commission on Global Governance, Oxford: Oxford University Press.
- Petraeus D. G., (2010). Counterinsurgency Concepts: What We Learned in Iraq, *Global Policy*, 1(1), 116-117.
- Deborah, A., (2005). *The Market Force: The Consequences of Privatizing Security*, New York: Cambridge University Press.
- Doug B., (2000). Messiahs or Mercenaries? The Future of International Private Military Services, *International Peace-keeping*, 7(4), 129-144.
- Ercoskun, B. (2021). On Galtung's Approach to Peace Studies. *Lectio Socialis*, 5 (1), 1-8. DOI: 10.47478/lectio.792847
- Ercoskun, B, Konuralp, E. (2020). Change, Transformation, and Trends in Peace Studies. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (66), 187-199. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/57463/739123>
- Fidler S., With Armed Forces Stretched, Governments Face Hard Lobbying, *Financial Times*, <http://www.financial-times.com/archive/html> (date of access: 24.07.2020).
- Gaddis, J. L., (2006). The Cold War: A New History, *Politique étrangère*, Institut Français des Relations Internationales, 2(71), pp.432-435.
- Galtung, J., (2004). *Peace by Peaceful Means*, Sterling, VA: Pluto Press.
- Gaul, M., (1998). *Regulating the New Privateers: Private Military Service Contracting and The Modern*, Marque and Reprisal Clause, Loyola of Los Angeles: Law Review.
- Gilpin R., (1981). *War and Change in World Politics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Giovanni, A., (1993). *Three Hegemonies of Historical Capitalism*, New York: Cambridge University Press.
- Gutmann, M., (1988). The Origins of the Thirty Years War, *Journal of Interdisciplinary History*, Cilt. (18)2, p. 771.
- Hardt M. & Negri A., (2004). *Çokluk: İmparatorluk Çağında Savaş ve Demokrasi*, çev. Yıldırım Barış, İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Harris, P., "How US Merchants of Fear Sparked a 130 Thousand Dolar Bonanza", <http://www.informationclearing-house.info/article14909.htm>,(date of access: 01.11.2020).
- Huntington, S. (2006). *Military and State: Theory and Politics of Civil-Military Relations*, Salyangoz Press: İstanbul.
- Kaldor, M., (2005). Old Wars, Cold Wars, New Wars, and the War on Terror, *International Politics*, 42(12), 498.
- Kaymak, M. (2016). Hegemonya Tartışmaları Işığında İngiliz ve Amerikan Hegemonyaları: Yönlendirici Hegemonyadan Kural Koyucu Hegemonyaya, *Hacettepe University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 34(1), 63-92.
- Keser, A., (2018). "Özel Askeri Şirketlerin Küresel Yayılımı ve Geleceği." <https://setav.org/assets/uploads/2020/02/R154.pdf>, (date of access: 10.09.2020).
- Kinsley, D. R., (1988). *Hindu Goddesses*, Berkeley: University of California, p.47.
- Kissenger, H., (1994). *Diplomacy*. New York: Simon & Schuster's.
- Lewis Gaddis J., (2004). *Surprise, Security, and the American Experience*, Harvard University Press.

- Liang Q., & Xiangsui W., (1999). *Unrestricted Warfare*, Beijing: Literature and Arts Publishing House.
- Machiavelli N., (1999). Savaş Sanatı, Çev. Berna Hasan, İstanbul: Özne Yayınları.
- Mandel, R., (2019). The Privatization of Security, *International Student Association 41th Annual Convention*, Los Angeles: United States Publish.
- Matteo, P., (2011). Power and Its Forms: Hard, Soft, Smart, *The London School of Economics and Political Science*, 2(4) 12-45.
- Minow M., (2005). Outsourcing Power: How Privatizing Military Efforts Challenges Accountability, Professionalism and Democracy, *Boston College Law Review*, 46(5), 1-39.
- Modelski G., & Tompshom G. (1988). *Seapower in Global Politics 1494-1993*, Seattle: University of Washington Press.
- Myron, L., (1988). Marketing Literature Review, *Western Carolina University*, 1(1), pp. 749-770.
- Paul, E., (2006). A Survey of the Theoretical Economic Literature on Foreign Aid, Crawford School of Public Policy, 20(1), pp.1-17.
- Rebecca, R. V., (2004). Battlefield Contractors: Facing the Tough Issues, *Public Contract Law Journal*, 33(2), 369-421.
- Rothenberg, G. G., (1988). The Origins Causes and Extension of the Wars of the French Revolution and Napoleon, *Journal of Interdisciplinary History*, 18(2), 771- 793.
- Runciman S., (1986). *Haçlı Seferleri Tarihi*, Çev. Fikret İşıltan, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Sayın, H., & Akbulut, E., (2018). Transnational Immigrant Communities and Ethnic Solidarity: The Case of Samsun and Syrian Circassians, *Journal of Social Sciences Institute/Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 371-394.
- Singer P. W., (2004)., The Private Military Industry and Iraq: What have we learned and where to Next? *Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces Policy Paper*, 2(1), 1-4.
- Singer, W. P., (2001). Corporate Warriors: The Rise and Ramifications of the Privatized Military Industry, *International Security Publisher* (23)3, 90.
- Sorokin, P., (1937). *Social and Cultural Dynamics*, New York: American Book Company.
- United States Defense Report, (2010). Know Your Military, <https://www.defense.gov/KnowYourMilitary>, (date of access: 22.07.2020.)
- Vernon, R., (2014). Bureaucratic Structures in Urban High Schools, San Diego State University, ProQuest Dissertations Publishing.
- Vuving, A. (2009). How Soft Power Works, Associate Professor, Asia-Pacific Center for Security Studies, *American Political Science Association annual meeting*, Toronto, 8(3), 42-69.
- Wallerstein, I., (1974), The Rise and Future Demise of the World-Capitalist System: Concepts for Comparative Analysis, *Comparative Studies in Society and History*, 16(4), 387-415.
- Wallwork, R., (2004). Operational Implications of Private Military Companies in the global war on Terror, *School of Advanced Military Studies the United States Army Command and General Staff College*, Kansas, USA: Fort Leavenworth
- Wu, I., “We All Contribute to a Nation’s Soft Power”, (July 2018), https://www.realclearworld.com/articles/2018/02/08/we_all_contribute_to_a_nations_soft_power_112703.html, (date of access: 15.08.2020).

Submission: 21.02.2021
Acceptance: 28.06.2021

The Fragility of Togetherness: Reflections On the City, Home and Family

Sertaç Timur Demir¹

The Fragility of Togetherness: Reflections On the City, Home and Family

Abstract

This article deals with the home and family as socio-economic projections of urban fate through the film *Köprüdekiler* (*Men on the Bridge*, 2009). Accordingly, a desire for having a better life suppresses spatial expectations and triggers family conflicts. At this point, just as family bonds do not correspond to unconditional commitments, home is no longer a mental or spiritual shelter for couples. Belongings are ambivalent; intimacies are uncanny, and ties are weak. In this article, the condition of social fragility is debated through two characters, Umut and Cemile, in the film. They are married but unhappy. *Köprüdekiler* is a film that zooms in the lives of those who are pushed away from the centre to the margins of society in Istanbul. In this paper, it is concentrated on *the city* as being both a hopeful and disappointing dilemma; on *the home* as a place of vulnerability; and on *the family* as a modern symbol of fragility. The analysed awarded-film deepens and elaborates the socio-urban reality by reflecting it simply as it is.

Keywords: the City, home, family, togetherness, conflict, *Men on the Bridge*

Birlikteliğin Kırılganlığı: Kent, Ev ve Aile Üzerindeki Yansımalar

Öz

Bu makale *Köprüdekiler* (*Men on the Bridge*, 2009) filmi üzerinden evi ve aileyi kentsel yazgının sosyo-ekonomik izdüşümleri olarak ele almaktadır. Buna göre, daha iyi bir yaşam isteği, mekânsal beklentileri baskılamakta ve aileyi bölünmeyi tetiklemektedir. Gelineen noktada, aile bağları koşulsuz taahhütlere karşılık gelmediği gibi, ev de çiftler için artık mental veya manevi sığınak değildir. Aidiyetler belirsiz, yakınlıklar tekinsiz, bağlar ise zayıftır. Bu makalede bu toplumsal kırılganlık durumu, filmin iki karakteri Umut ve Cemile'nin hikâyesi üzerinden tartışılmaktadır. Umut ve Cemile evlidir, fakat mutsuzlardır. *Köprüdekiler* filmi İstanbul'da toplumun merkezinden kenarlarına itilen insanların yaşamına yakınlaşmaktadır. Bu çalışmada kente hem umutlu hem de hayal kırıcı ikilem; eve incinebilirlik yeri; aileye ise kırılganlığın modern sembolü olarak yoğunlaşmaktadır. Analize konu olan bu ödüllü film bu sosyo-kentsel gerçekliği olduğu gibi yansıtarak derinleştirmekte ve detaylandırmaktadır.

Anahtar Sözcükler: kent, ev, aile, birliktelik, çatışma, *Köprüdekiler*

1. Introduction

Istanbul changes continuously and rapidly. Cinema, as a mean of capturing and reproducing moving images, is a kind of living memory of the city. Sounds, fabrics, tastes, traditions, histories and myths all embody the world of films; therefore, analyzing films can be equivalent to archiving the city. *Köprüdekiler*, directed by Aslı Özge in 2009, is a story of a desperate couple (Umut and Cemile) who struggles to live in Istanbul.² They represent different intensive but shadowy dimensions of Istanbul. They are also familiar and honest *informers* about the tragedies, conflicts, revenge, struggle, hopes and disappointments of the city and home. They are bodily close, emotionally distant to each other. This does not only refer to a measurable, physical and geographical but essentially to an mental and emotional distance. The aim of this research is to discuss the effects of the constructive and destructive relationship between space and social structure on the family.

Linked to this, the framework of this article is fictionalised around two characters, each of whom hopes to achieve their dreams but who, nonetheless, somehow fails at every turn. Each of

¹ Assoc. Prof. Dr. Sertaç Timur Demir is a Member of Faculty of Communication at Gümüşhane University, Gümüşhane-TURKEY, stdemir@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9420-9416.

² Indeed, apart from Umut and Cemile, there are two more independent characters and stories in the film: Murat and Fikret. However, in this article, only the story of the couple (Umut and Cemile) is examined.

them has to find their own method of surviving and having a better life. Umut, a *dolmuş* (shared taxi) driver, struggles to find a more comfortable flat to make his wife happy. As for his wife, Cemile, she wants a bigger and better house. These characters in the film interestingly do not play-act—they reflect who they are in real life, so much so that none of them is professional actors. In this respect, one of the most successful sides of this film is its casting and actor directing. The characters and their stories, not to mention the simple, documentary-like way in which the film is filmed, create a warm impression for its viewers; thus, they find themselves in a paused sequence in spite of the passage of time and the liquidity of space.

According to Fatih Akın (2012), a well-known film director, *Köprüdekiler* is a diamond of current Turkish cinema; a powerful, multi-layered portrait of the complex entity which is Turkish society. The film's language and fiction are so natural and sincere that it may be assumed that it does not have any scenario or written text. The characters, just like in everyday life, sometimes stumble and sometimes forget what they need to say. It is felt by the viewers that as if the characters' acts are recorded by a hidden camera. The director does not use any artificial sound, music, decor or artistic dialogue which might destroy this spontaneity and naturalness. This film uses streets rather than studios and daylight rather than artificial light. It sets more premiums on naturalness and artlessness than on strict rules, static scenarios and far-fetched dialogues. Also, it does not give credit to exaggerated shots, ornamental effects, tricky stories and theatrical acting.

2. Method of Analysis

Köprüdekiler transparently tries to gain insight into the lives of the characters and their stable stories. This is quite worthwhile in that these secondary individuals, although feeling as if they need to hide, compose a major part of the urban population. In other words, they are the most visible—but paradoxically also the least seen—dwellers. The film, nonetheless, aims to highlight their problematic existence. The characters in the film are both needed and disgusted acnes of the city; that is why I place an emphasis on social theory in order to gain insight into their deep lives in the *collective being* and *social organism* that is the city (Lefebvre, 1996, p. 95). Theory, just like a key which can open multi-layered, labyrinthic and complicated doors of cities, carries the potential to make them more obvious and watchable. As a consequence of this complexity, the city itself becomes both a golden opportunity and a slippery slope for social scientists (Demir, 2014, p. 25) who attempt to *rewrite* what filmmakers display and who attempt to “stray outside the boundaries of the fictive world” (Dowd, 1999, p. 329; cited in Diken and Laustsen, 2007, p. 4).

As a pre-motivation, I focus essentially on what the film highlights concerning the argument instead of stating everything the film tells us; also, I emphasize social and urban experiences and apply theoretical discussions to the film: this can be defined as *theorizing the film* or *filming theory*. That is why, The theoretical framework of this paper is based on the works especially of Zygmunt Bauman and Richard Sennett. I support the theoretical background given with the grammar of the film's language.

In this sense, I pay attention to the film's narration, framing, editing, shots, camera angles, sound, acting and dialogues, as well as the characters and the film's story. They, together, help to elaborate both the theory and the film. The theoretical approach is generally seen as the carotid artery in social sciences as well as art and humanities because the theory itself determines the methodology and affects the research's findings (Demir, 2014, p. 29). This is the approach and method that I have tried to follow and apply throughout the paper.

3. Umut and Cemile: A Desperate Couple Behind the Insuperable Walls

During the first forty-five seconds of the film, the camera pans over the Bosphorus Bridge and shows it from beginning to end. The camera moves and waves as if it were mounted on a rowboat. After this forty-five second panoramic presentation, the Bosphorus Bridge is seen in a chaotic atmosphere. The time is evening. People come from their jobs and are struggling to arrive at their homes. This may take hours. The camera, from inside a car, captures the slow and dense crowd of cars creeping along the bridge. Their bright headlights destroy the darkness of the evening. In the following shot, Umut is seen driving a shared taxi.

Figure 1.

Umut drives the shared taxi for hours and sometimes without sleeping. The Bridge is his *second home*.

Even if the taxi's owner was someone else, he earns his keep by driving it day and night. The bridge is the main transition point along his route. At home, a woman who checks and counts out the money in his pocket, waits for him. This is his wife, Cemile. She is not happy, especially with the house in which they currently reside. According to her, the house is like a small coop and even a suffocating prison. She desires a more comfortable and more luxurious residence in a more secure environment. Hence, she pushes Umut to achieve her desires.

Living in Istanbul—a city in which loneliness can be unbearable—can be insurmountable trouble for couples. The family institution that is theoretically built upon the promise of the sharing of both responsibilities and burdens can also carry new problems with it. Umut and Cemile's is this kind of marriage. Umut drives a shared taxi. He frequently works round the clock and without social security cover. Since the owner of the taxi is someone else, he cannot earn enough money, or at least, his income does not satisfy Cemile. Umut's earnings are, however, far from being able to realize her desire. In this sense, although "Umut" literally means "hope" in Turkish, he represents hopelessness for Cemile.

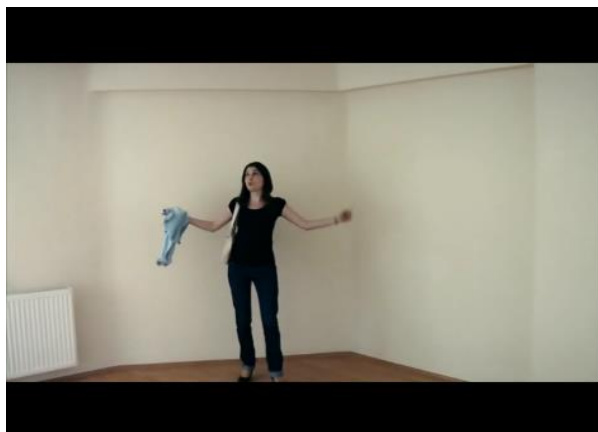

Figure 2.

Cemile likes a house and imagines herself as the occupant of this good-sized property. The only problem is Umut's shoestring budget. Ultimately, the house also remains another unrealised dream for Cemile.

Cemile believes that she will end up dying in her current house, and insistently forces her husband to get a better one. Somehow, Umut is responsible both for fulfilling their essential requirements and for enhancing the quality of their life. The situation affirms Sennett's observations: "traditionally it has fallen to men to provide shelter, a part of the male portfolio of competence" (Sennett, 2003, p. 112). Therefore, the reason for their living in an insecure and unsatisfactory shelter is, according to Cemile, Umut's incapacity and laziness because she thinks that urban life requires awareness in order to adapt its faster and more complicated rhythm (Simmel, 1971, p. 325). In her sight, Istanbul is the city of endless opportunities and Umut does not struggle enough to reform their lives.

On the other hand, metaphorically, living in the city resembles the act of driving a taxi on a labyrinthic road. Accordingly, there are non-obvious and numerous traffic rules and, in the event that the driver is not sufficiently careful and aware of these rules, he may lose everything in an instant. In other words, in Istanbul, risks and fears accompany opportunities and expectations. On the basis of *the seductive curse*, possession and wealth in the city are like a "lottery" that everybody hopes to win. However, the winner is always someone else. Grand prizes are tangent to Umut. He experiences spatiality and temporality within a vicious circle by depending on an absolute and tiresome routine. His social fate offers a repetitive cyclicity rather than upward linearity; that is perhaps why he always feels desperate, tired and blasé.

As for Cemile, on the other hand, she lives in a realm in which serenity depends on materiality and happiness depends on a larger house. Even at the cost of losing Umut and ending their marriage, she overstrains Umut's capacity for the purpose of attaining a more comfortable and secure house. She dreams of a luxury lifestyle in an isolated environment because, in her view, the house in which they currently live gives her the feeling of being in a jail which rots her mental vigor and dynamism; whereas, living in a luxurious, isolated world may stimulate a feeling "like intoxicating freedom" (Bauman, 1998a, p. 23). In her sight, freedom can only be attained by taking refuge in condominium-type gated communities which, although spatially inside the city, are nevertheless mentally outside it (Bauman, 2003a, p. 107). In other words, preferring controlled places which are purified from *inadequate* people is somehow perceived as the quickest way to obtaining freedom (Bauman, 1997, p. 31). In fact, Cemile does not mainly aim to change the house itself; instead, she wants to enhance her socio-economic status. She, however, knows that Umut cannot help her achieve this aim and therefore looks for a more regular and more profitable job than that of babysitting. She wants an office job but knows nothing about computers. Cemile returns empty-handed from all of the job applications which she has filled. Neither

Umut nor Cemile can make their own dreams come true. Hence, with every passing day, they become more aggressive, nervous and desperate.

The only space in which they feel happy is the Bosphorus. In this representation, the Bosphorus Strait's main characteristic is its sense of freedom, happiness and equality—so much so that the more one moves away from the Bosphorus, the more the traces of spatial segregation and polarization deepen. Accordingly, whenever they go there to watch the sea, they forget who they are—as well as what they do not have. Umut and Cemile, the unhappy couple, kiss passionately when they sit at a seaside park; thus, they suspend their marital conflicts by being inspired by the Bosphorus Strait, as well as by the firework events taking place overhead.

Figure 3.

Umut and Cemile feel a temporary love, passion and happiness on the Bosphorus Strait under the fireworks. Their joy and serenity, however, is just as temporary as the firework show.

This is the only moment in the film where it seems *as if* they are happy. However, the most significant feature of the polished and (so) deceptive sense that the Bosphorus creates is its *temporality*. Just as the Bosphorus does not equalize in an absolute and permanent sense, it underlines the appearance of inequality. For instance, in contrast to the elite minority who resides in houses that view the tempting landscape of the Bosphorus, a great majority of the city population *visits* and *senses temporarily* this space in a touristic content. Umut and Cemile are only some of this majority. They do not experience the space itself but its image; in other words, the serenity which they experience is always limited by time and space; similarly, happiness and joy are fragile and may turn into qualm and anxiety at any given moment. For this reason, Umut and Cemile sit in a cafe at the seaside after a passionate kiss and then they start to talk about the same *annoying* issues:

Cemile: It is back to the same thing: Everything depends on money. And we don't have any. Or else you should get a new job. One that pays a monthly wage. If I moved somewhere better... I mean 'we'. As if I live alone!

Umut: (He deeply thinks and heaves a sigh).

Cemile: After watching all those amazing fireworks...

Umut: We were having a nice time for once! But you ruined it in five minutes.

4. The Fragility of the City, Home and Family

The paradoxical love of Umut and Cemile resembles city-living itself: it both attracts and repels (Bauman, 2003b, p. 32). It is not easy to maintain a relationship that is under the influence of bipolar emotions and experiences (such as hopes and poverty; plans and impossibility; desires and reality; etc.); but nor is it possible to end such a relationship either. Moreover, the antinomy

between these opposite feelings and experiences is instigated by the city itself. For instance, whenever Cemile goes to the city center, she notices the worldly goods which she does not have.

The visible side of city life—a life enlivened with seductive vitrines and avid consumers—is ecstatic, sparkling and tempting. Cemile sees other women who feverishly shop. She then unavoidably compares herself with them. She is one who can only see *from a distance* at what others buy and who constructs herself and her relationships with others mainly within the framework of her own gaze. In other words, she realizes and grasps her existence and the other parameters which separate herself from the society, history, space, norms and values which apply to her by means of unconscious, spontaneous ocular experiences. That is why, the more Cemile goes to the center and observes other lives, the more the cliff-like distance between her and Umut, between her and the worth of the institution of family, and between her and her expectations, increases. This may show that the lifestyle that is accepted under normal circumstances can be unbearable at the moment when they encounter *others' sterilised lives*³. Linked to this, the primary thing that forces her to change and consume is not the stereotypic categorization to which she is subjected but rather is the imprisonment of her own gaze.

Figure 4

Cemile is in front of a vitrine. She can only look at trendy and expensive shoes, bags and other products *from a distance*.

Cemile, as a result of the desires which her gaze arouses, can no longer see her house as a durable shelter. It is now an open target in Istanbul, which itself is the house of uncertainties and fragilities. Since Cemile is not contented with what she has, she even faces the possibility of divorce due to her husband's financial problems. Ironically, there is a calculable amount of happiness in their lives: It is as large as the size of their house. This may imply that Istanbul, which once had been portrayed as the city of love and poetry by Yesilçam movies and travelers, has turned into a city full of couples who prioritize their financial comfort over their emotional attachments—so much so that living in a rented house in itself can be a reason for conflict and divorce. “The city is the impossibility of home; although there was no home prior to the city, a sense of homelessness is engendered by the city” (Lapsley, 1997, p. 194). Besides, homelessness

³ Indeed, it is not possible to claim that there are “sterilised lives” that are entirely purified from all socio-urban problems. I think, the sterilization discourse is based on an artificial and designed perception that is fictionalised essentially around capital values and that is mainly internalised by outsiders like Umut and Cemile. In the meantime, for a comprehensive reading on the issue of “sterile lives”, see the book *Steril Yaşamlar* (Sterile Lives, 2010) written by Köksal Alver. In this book, segregation in urban space, differentiation of spaces, neighborhood, district, house and more specifically the concept of secure site are examined.

is undoubtedly a problem, but *the misconfiguration of the home* is still a worse problem in the city.

Even though living on the streets as a homeless one might equate to being alone, living in the home in which family members hate and interrogate each other is a more unendurable problem. Namely, the streets may refer to freedom in some way, but the home is, rather paradoxically, the center of conflict and frustration. Perhaps, for this reason, Umut and Cemile look for happiness and serenity on the Bosphorus instead of inside their own home. Home is now a fragile, fugacious and ephemeral social metabolism rather than a supreme and durable castle in this world of ambivalence. Neither the home nor the institution of family which the home represents is a “defensible space” (Bauman, 1998b, p. 135).

It brings to mind anything except a safe haven of duration where one can cast the anchor of one’s own vulnerable and admittedly transient existence. As easy to end as it is to start and as easy to dismantle as it is to put together, the family can no more be counted on lasting longer than those who bring it into the world. (Bauman, 1999, p. 41)

The home, in contrast with John Ruskin, who saw and idealised it as a place of peace and as a shelter that saves family members from terror, doubt and division (1891, pp. 136-137; cited in Sennett, 1992, p. 20), is the locus of confrontation and showdown rather than as a catharsis and place for sharing. Moreover, it is the capital of *conflict* in which, in spite of its physical proximity, consists of a mental and emotional distance which becomes common and dominant. In Umut and Cemile’s home, there are huge walls that are bound by unrealised expectations and unsatisfied desires. Besides, the couple is merely a single drop of water in the bucket: the city is full of similar characters who hit these walls almost every single day.

5. In Search of Togetherness

At the end of the film, it is still unknown whether they divorce or try once more to reconstruct their relationship. Probably, Umut will continue to drive his taxi because of his not being able to do anything else. The stress and tension that he faces at home will affect his business life as well as his state of mind. Within this frame, his position is open to every kind of negative possibility. In addition to this, since he cannot meet Cemile’s expectations and a metropolitan life’s habitual requirements, he may even stop his taxi one day and jump from the Bosphorus Bridge.⁴ In any case, his fate is loneliness; the only thing that he needs is a warm togetherness.

⁴ The Bosphorus Bridge is also a place where many individuals attempt to commit suicide every year.

Figure 5

Umut and Cemile argue about how they will overcome their financial difficulties.

Sennett conceptualizes the concept *togetherness* with that of community and a sense of character (1998, p. 135). According to him, those who are doomed to fail under the influence of modern capitalism are those in need of a larger sense of community and a fuller sense of character (*ibid.*). “The ‘we’ feeling, which expresses the desire to be similar” (Sennett, 1996, pp. 39-42; cited in Bauman, 2000, p. 180) dialectically and inwardly indicates “the ‘they’ feeling”. Therefore, just as common enemies can be an inspirational reason for common friendships, the sense of community or the sense of togetherness may indirectly be nourished by its antithetical parameters: viz., hostility, hate, competition, jealousy, arrogance, discrimination, etc.

In any case, the ‘we’ feeling functions as a sort of defense mechanism in a world of variety, conflict and chaos. Those who gather around the ‘we’ feeling do not need to know each other. The working principle of the mechanism is based essentially on the desire and aim to be similar and together. In return, as a prize, it makes a promise to the Umut and Cemile:

The drive towards a ‘community of similarity’ is a sign of withdrawal not just from the otherness outside, but also from the commitment to the lively yet turbulent, engaged yet cumbersome interaction inside. The attraction of the ‘community of sameness’ is that of an insurance policy against the risks with which the daily life in a poly-vocal world is fraught. (Bauman, 2003b, p. 32)

This enthusing offer encourages them to become members of a respected community. Thus, they find ready-made islands that can be entered without any passport or customs control and which are inhabited by *similar* people. Nevertheless, this offer—this prize of obtaining the privileged golden membership—is not unconditional. For instance, the first thing that they have to give up in exchange for a secure community image is their freedom.

According to Bauman, community is the antithesis of freedom because community entails a *sameness* which is diametrically opposed to subjectivity (2001, p. 115). In addition, the proximity which communities provide turn into a confinement when appropriate (Bauman, 2001, p. 116). Far from unifying or repairing identities, it divides good from evil and ‘us’ from ‘them’ by producing strongly-woven identities and moral values. These standards, which fictionalize the community as being a kind of utopia (Bauman, 2000, p. 92), determine who is inside and who is outside of the circle (Bauman, 1994, pp. 26-27). Hence, each island on which Umut and Cemile attempt to settle becomes, with time, isolated and encircled with indestructible, impassable walls. At this stage, each island, beyond being an innocent division and segregation, becomes the focal

point of the camp in which *the other* resides, and all of those living in that camp are perceived as aliens who should be destroyed. For this reason, even if the home in this community narrative is portrayed as the safe antipode of fragile streets, neither the home nor the institution of family, which is the essence of community, adequately produce the serenity or security which were wished for, indeed.

6. Conclusion

‘Where one is’ is largely related to who s/he is and vice versa. The two characters in the film are outsiders who want to change their *status* by shifting their spatial position from the corners of the city to its center which, itself, is surrounded by both visible and invisible walls. Each of them, but mostly Cemile desires to have more luxurious houses or more vivacious homes in which they could feel free and calm. In this regard, as far as the film itself is concerned, the problem is not only a spatial case but also a matter of social design. Perhaps the best solution for Cemile and Umut is to try to shift their mental as well as spatial positions from being within the society to being outside of it.

There seem two choices at this juncture: to create an environment in which surveillance is minimised and in which they have the free-will to stay or leave at anytime; or to assimilate into the society and environment which already exists there. Consequently, living in the city (Istanbul) is metaphorically like staying in a hotel. Everyone is a traveler in that hotel. Since nobody knows each other exactly, its atmosphere is full of a sense of distrust. On the one hand, it is certain that nobody can stay there forever; but, on the other hand, there is a doubt and uncertainty about who will have to leave first, as well as when they will have to leave. The hotel is costly, and those who cannot pay must find a remedy, like getting into debt; otherwise, they leave.

There is a forced circulation in the hotel. Rooms are being perpetually occupied and vacated. Those who are not accepted into the hotel are able to build rooms on the roof illegally. This may show that the hotel is a flexible and enlargeable construction. However, even though it at first invites, it later rejects; even though it at first welcomes with open arms, it later strangles kindly; even though it at first gives hope, it later disappoints; even though it at first gives unconditionally, it later takes more than it gave. This is the story of the *Köprüdekiler*. This is the manifestation of the city, home and family.

References

- Akın, F. (2012). “11’e 10 Kala”. Available at: <http://www.menonthebridge.com/>. [Accessed 20 December 2012].
- Alver, K. (2010). *Steril Yaşamlar*, Ankara: Hece Yayınları.
- Bauman, Z. (1994). *Alone Again: Ethics after Certainty*, London: Demos.
- Bauman, Z. (1997). *Postmodernity and its Discontents*, Oxford and Cambridge: Polity Press.
- Bauman, Z. (1999a). *In Search of Politics*, Stanford: Stanford University Press.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*, Cambridge and Malden: Polity Press.
- Bauman, Z. (2001). *Community: Seeking Safety in an Insecure World*, Cambridge, Oxford and Malden: Polity Press.
- Bauman, Z. (2003a). *Liquid Love: On the Frailty of Human Bonds*, Cambridge, Polity Press; Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Bauman, Z. (2003b). *City of Fears, City of Hopes*, London, Goldsmiths College: University of London Press.
- Demir, S. T. (2014). “The City on Screen: A Methodological Approach on Cinematic City Studies”, *CINEJ Journal* 4 (1): 21-36.
- Diken, B. and Laustsen, C. B. (2007). *Sociology through the Projector*, London and New York: Routledge.
- Dowd, J. (1999). “Waiting for Louis Prima: On the Possibility of a Sociology of Film, Teaching Sociology”, *Teaching Sociology*, 27 (4), 324-342.

- Lapsley, R. (1997). *Mainly in Cities and at Night: Some Notes on Cities and Film*. In Clarke, David. B. (Ed.) *The Cinematic City*. New York and London: Routledge.
- Lefebvre, H. (1996) *Writings on Cities*, Malden and Massachusetts: Blackwell.
- Ruskin, J. (1891). *Sesame and Lilies*, New York: Metropolitan Publishing Co.
- Sennett, R. (1992). *The Conscience of the Eye: The Design and Social Life of Cities*, New York and London: W. W. Norton and Company Inc.
- Sennett, R. (1996). *The Uses of Disorder: Personal Identity and City Life*, London: Faber and Faber.
- Sennett, R. (1998). *The Corrosion of Character: Personal Consequences of Work in the New Capitalism*: New York, W. W. Norton and Company, Inc.
- Sennett, R. (2003). *Respect: The Formation of Character in a World of Inequality*, London, New York, Victoria, Toronto, New Delhi, Auckland and Rosebank: Penguin Books.
- Simmel, G. (1971). *On Individuality and Social Forms*, Chicago and London: The University of Chicago Press.

Acknowledgements

I would like to thank my supervisors Prof. Bülent Diken and Dr. Graeme Gilloch at Lancaster University for their guidance in improving this paper, which is written as a chapter of my PhD thesis.

Submission: 09.01.2021
Acceptance: 12.02.2021

Türkiye’de Organik Tarım ve Üniversite Gençliğinin Organik Gıda Tüketim Alışkanlığı Üzerine Bir Araştırma

Özlem Toplu Yılmaz¹
Esra Demirbaş²

Türkiye’de Organik Tarım ve Üniversite Gençliğinin Organik Gıda Tüketim Alışkanlığı Üzerine Araştırma

Öz

Ülkeler tarım politikalarını, nüfuslarının yeterli ve sağlıklı beslenebilmesi yönünde oluşturmaktadırlar. Genişleyen nüfusa paralel artan gıda gereksinimini karşılayabilmek amacıyla daha fazla hasat için, kimyasallar kullanarak toprağın işlenmesi yöntemi çevre kirliliğine neden olmuştur. Son dönemlerde insan sağlığını ve çevreyi korumak için ülkelerin sürdürülebilir tarım arayışına yönelmeleri, organik tarımın önemini artırmıştır. Türkiye’de ilk zamanlar dış talep doğrultusunda başlayan organik tarım giderek yaygınlaşmış, iç pazar için de üretilip, pazarlanır hale gelmiştir. Bu çalışmada organik tarım ve üniversite gençliğinin organik gıdalarla ilgili tutum ve davranışları anket yöntemiyle analiz edilmiştir. Türkiye’de, TÜİK 2019 verilerine göre, nüfusun yaklaşık %15,6’sını 15-24 yaş arası bireyler teşkil etmektedir. Çalışmaya göre, genç nüfusun, organik gıda konusunda farkındalıklarının ortalama değerlerin üzerinde olduğu ve sektör açısından önemli potansiyeli oluşturduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Organik Tarım, Organik Pazar Gelişimi, Organik Gıda Tüketim Alışkanlığı

Organic Farming in Turkey and the Organic Food Consumption Habit of the Youth

Abstract

All countries in the world implement agricultural policies for adequate nutrition for their population. Based upon the increasing population and accordingly increasing food needs, the use of chemical fertilizers increased to improve agricultural production, which later caused environmental pollution. In recent years, countries started to support sustainable agriculture to protect the environment and human health. In this sense, organic farming gained importance, and it became widespread. In Turkey, organic farming started upon international demand and increased due to domestic demand also. This study examines the organic food consumption habit of university youth by using questionnaires. According to TURKSTAT data in 2019, 15,6% of Turkey’s population is represented by individuals aged 15-24. According to the study, the awareness of the young population on organic food is above the average values, and in this respect, the university youth can be a substantial potential for the sector.

Keywords: Organic Farming, Organic Market Development, Organic Goods Consumption Behavior

1. Giriş

Geleneksel üretim yöntemlerinden farklı olarak, hiçbir kimyasal girdi kullanılmadan gerçekleştirilen organik tarım, son yıllarda gerek üreticiler gerek tüketiciler açısından önem kazanmıştır. Türkiye’de geçmişte dış talebe bağlı olarak yapılan organik tarım giderek yaygınlaşmış ve ürün yelpazesi genişlemiştir. Organik tarım faaliyetini gerçekleştiren üretici sayısı da artarken, yine organik tarıma ayrılan tarımsal arazi de genişlemiştir. Organik tarım tüketiciler tarafından da merak konusu uyandırmıştır. Daha sağlıklı, daha güvenilir olduğu düşünüldüğü için organik tarım ürünleri, tüketiciler açısından tercih edilen ürünler arasında yer almaya başlamıştır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de Organik Tarımın durumunu incelemek ve gençliğin organik tarıma bakış açısını değerlendirmektir. Bu kapsamda, gençlerin organik gıda alışkanlıklarını belirlemek amacıyla saha çalışması yapılmış ve toplam 380 adet anketten 366 adedi geçerli sayılarak, toplanan veriler SPSS 21 programında analiz edilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde

¹ Corresponding Author. Member of Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of International Trade and Logistics at Istanbul Yeni Yüzyıl University, Istanbul-TURKEY, ozlem.yilmaz@yeniuyuzil.edu.tr. ORCID: 0000-0001-5335-8370.

² Member of Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration at Istanbul Yeni Yüzyıl University, Istanbul-TURKEY, esra.demirbas@yeniuyuzil.edu.tr. ORCID 0000-0001-5717-734X.

organik tarım hakkında bilgi ve Türkiye’de organik tarımın gelişmesi incelenmektedir. Bu bölümde Türkiye’de organik tarımın pazarlanması koşulları özetlenmiş ve tüketiciler açısından dikkat edilmesi gereken organik tarım etiket bilgileri açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise, gençlerin organik gıda alışkanlıklarının belirlenmesi amacıyla yapılan saha çalışmasının istatistikî bulguları aktarılmıştır.

2. Literatür Araştırması

Yirminci Yüzyıl başında yaşanan Dünya Savaşları ve 1929 Ekonomik Bunalımı sonrası meydana gelen tarım üretiminde azalma, ülkeleri farklı arayışlara yöneltmiştir. Özellikle Avrupa ülkeleri, tarımsal üretimi artırmayı hedeflemişler, üretimde yeterli olmak ve halka ucuz gıda temin etmek amacıyla tarımı desteklemeye başlamışlardır (Bernadette, 2003, ss. 66-67). Avrupa Topluluğu’nda, tarım ürünlerinin fiyatlarının yüksek tutulması ve üretim miktarıyla bağlantılı verilen tarımsal destekler sonucu; üreticiler daha çok destekten faydalanmak ve gelir elde etmek için üretimi artırmaya ve dolayısıyla daha fazla kimyasal girdi kullanmaya başlamıştır. 1970’de pestisitlerin ve kimyasal gübrenin keşfi de bu gelişmeye katkıda bulunmuştur (Gürler, 2008, s. 7). 1970’lerdeki bu girdi yoğun üretim “Yeşil Devrim” olarak adlandırılmıştır (Er, 2009, s. 31). Tarımsal ürünlerde yeterlilik, kimyasal girdilerin yoğun kullanımı sayesinde sağlanmış ancak toprak kirliliği sorununu da beraberinde getirmiştir. Tarım üretiminde arz fazlası, desteklerin yol açtığı bütçe sorunları, toprağın kirlenmesi gibi sorunlar nedeniyle tarımda yeni reform arayışları belirmiş ve 1990 sonrası, çevreyle dost ve sürdürülebilir tarım uygulamalarına ağırlık verilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2012, s. 10). 1991 yılında Avrupa Birliği (AB) Komisyonu Resmî Gazetesi’nde Organik Tarım Yönetmeliği yayınlanmış ve sonrasında organik tarımın önemi giderek yükselmiştir. Organik tarım ilk defa 1910’larda İngiltere’de ortaya atılmış, 1940’ta Albert Howard’ın “Tarımsal Vasiyetnamesi”nde anılmıştır (Er, 2009, s. 31).

Organik tarım dünyada üretim yöntemi olarak kullanılmadan önce, konvansiyonel(klasik) tarım olarak adlandırılan geleneksel tarım yöntemi hakim olmuştur. Bugün hala yaygın olarak uygulanan konvansiyonel tarım yönteminde, topraktan en yüksek verimi elde etmek amacıyla, tarım kimyasalları ve yapay gübre kullanılarak topraklar aşırı işlenmektedir. Konvansiyonel tarım, genetik olarak yapısı değiştirilmiş yüksek verimli bitki ve hayvan çeşit ve ırklarının tek ürünli tarım, tarımsal ve kimyasal girdilerin yoğun bir şekilde kullanılmasıyla devam ettirilmektedir (Er, 2009, s. 23). Organik tarım ise, insan sağlığına ve çevreye zarar vermeden, üretimde kimyasal girdi kullanılmadan ve üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimi; hava ve su gibi yaşamsal kaynakların ve doğal hayatın korunmasını amaçlayan bir üretim yöntemi olmuştur (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020a). Organik tarımın bu özellikleri sayesinde, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve tüketicilerin güvenilir gıdaya ulaşımı sağlanabilecektir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2013). Organik tarım Türkiye’de ekolojik tarım veya biyolojik tarım olarak da isimlendirildiği görülmektedir (Er, 2009, s. 29).

Organik tarımla üretilen ürünlerde insan sağlığı açısından zararlı olabileceği düşüncesiyle; kimyasal ilaç, gübre ve GDO (genetiği değiştirilmiş organizma) da kullanılmamaktadır. GDO bir türe ait genin aynı veya başka bir türe aktarılmasına olanak sağlanmasıdır (Tekirdağ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2014). Organik üretim yapacak çiftçinin organik tarım yapacağı arazisi; geleneksel üretim yapılan bölgelerden, işlek anayollardan, ağır sanayi tesislerinden, maden işletmelerinden, kentsel atıkların bırakıldığı alanlardan, kirlenmiş atıklar içeren akarsular ve yeraltı sularından etkilenmeyecek bir uzaklıkta olmalıdır (Tekirdağ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2014).

Türkiye’de organik tarıma Avrupa Birliği Mevzuatı (2092/91 sayılı Avrupa Birliği Konsey Tüzüğü) esas alınarak başlanmıştır. Organik Tarım Kanunu da 3 Aralık 2004 yılında 25659 sayılı

Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği’nin 834/2007 sayılı Konsey Tüzüğü ve 889/2008 sayılı Komisyon Tüzüğü’nün 1 Ocak 2009 yılında yürürlüğe girmesi sonucunda, Türkiye’deki ulusal organik tarım mevzuatı yeni AB mevzuatı ile uyumlu hale getirilmiştir.

Organik Tarım Yönetmeliği Madde 27’ye göre organik hammadde ve/veya organik işlenmiş ürün olduğu belirtilen “ürün sertifikasına” sahip olan ve bu Yönetmelik hükümlerince üretilmiş ürünler organik ürün ibaresi taşıyarak pazarlanır (Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, 2005). Organik ürünlerin mutlaka etiketinde ve logosunda organik tarım ürünü olduğu belirtilmelidir. Organik tarım ürünü Tablo 1’deki etiket bilgilerini içermektedir.

Tablo 1. Organik Tarım Etiket Bilgileri

Adı
Sertifika statüsü
Hasat yılı
Kime ait olduğu ve Organik Tarım Mevzuatına uygun olarak üretilmiş olduğu
Organik tarım logosu (yönetmelikte belirtilen şekilde)
Yetkilendirilmiş kuruluşun adı, kodu, ürün sertifika numarası, logosu
İçindekiler
Menşei
Üretim yeri, üretim tarihi ve son kullanma tarihi
İthal ürünlerde mutlaka Türkçe etiket bilgileri

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020a.

Organik ürünün etiketinde hasat yılı, menşei, içindekiler, üretim yeri, üretim ve son kullanma tarihi yer alır. Ayrıca, organik tarım logosunun bulunmasına dikkat edilmelidir. Organik tarımla üretilen ürünler, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı’na yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından “organik tarım sertifikası” ile belgelendirilir ve Şekil 1’de yer alan “organik tarım” logosunu taşır. Logoda mavi, yeşil, beyaz ve siyah renkler tercih edilmektedir.

Şekil 1. Organik Tarım Ürünlerinde Kullanılan Logo Örnekleri (Gök, 2008, s. 21).

Organik tarım toplum arasında “iyi tarım uygulamaları” yöntemiyle karıştırılabilmektedir. Tüketici sağlığı açısından benzer amaçlar taşımakla birlikte her ikisi de farklı uygulamalardır. Organik tarımda kimyasal gübre ve ilaçlar kullanılmamaktadır. İyi tarım uygulamalarında ise hastalık ve zararlılarla mücadelede öncelikle kültürel tedbirler, mekanik mücadele, biyolojik mücadele veya biyoteknik yöntemler uygulanır, son çare olarak kimyasal mücadele yapılabilir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020b). Bu yöntemle üretilen ürünlere T.C. Tarım ve Orman Bakanlığınca yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından “iyi tarım ürünü sertifikası” verilmektedir.

“Yüzde yüz doğal, yüzde yüz saf, hormonsuz, hakiki, köy ürünü” gibi tanımlanan ürünler organik ürün değildir ve tüketiciye ürün hakkında organik olduğuna dair garanti vermemektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020a).

Organik Tarım Kanunu Madde 3’e göre organik tarım faaliyetleri; toprak, su, bitki, hayvan ve doğal kaynaklar kullanılarak organik ürün veya girdi üretilmesi ya da yetiştirilmesi, doğal alan ve kaynaklardan ürün toplanması, hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama, taşıma, pazarlama, ithalat, ihracat ile ürün veya girdinin tüketiciye ulaşmaya kadar olan diğer işlemlerini kapsamaktadır (Organik Tarım Kanunu, 2004). Türkiye’de organik tarıma ilk kez, 1980’li yılların ortalarında dış talebe yönelik Avrupa’daki firmaların Türkiye’den organik tarım ürünü istemesi üzerine başlamıştır. İlk organik ürünler; Ege Bölgesi’nde üretilmiş olan kuru incir ve kuru üzumdür. Türkiye’de topraklar aşırı işlenmediği için yoğun kimyasal ilaç kullanımı da mevcut değildir. Bu nedenle Türkiye’de toprakların kirlenmemesi, uygun iklim koşulları bakımından organik tarıma elverişli olup, yeşil pazarlamanın uygulanıp gelişebilmesine imkan sağlamaktadır. Türkiye’de toplam organik tarım üretim alanı 2019 yılı itibarıyla 545.870 ha olup, toplam tarım üretim alanının %3’ü civarındadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2020a). Türkiye’de 2019 itibarıyla 213 ürün çeşidi organik üretim kapsamındadır.

Kuru üzüm ve kuru incirle başlayan organik tarım yıllar içinde genişlemiş, meyve-sebze, buğday ürünlerinin yanı sıra pamuk ürünleri ve bazı bakliyatlar da organik tarım yöntemiyle üretilmeye başlanmıştır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020a). Türkiye’de üretilen organik ürünlerin bir kısmı ihraç edilmektedir. Yurtiçinde ise organik ürünler ihtisas mağazalarında, ulusal ve yerel marketlerde ve ekolojik pazarlarda satılmaktadır. İstanbul’da Şişli, Küçükçekmece, Bakırköy, Beylikdüzü, Kartal; Kayseri’de Kocasinan ve Talas yüzde yüz ekolojik pazarlar olarak bilinmektedir. Bunların dışında İzmir Bostanlı ve Balçova, Ankara’da Ayrancı ve Çay-yolu, Eskişehir’de Tepebaşı, Bursa da Nilüfer, İstanbul’da Zeytinburnu ve Kadıköy’de ekolojik pazarlar bulunmaktadır. Ayrıca Seferihisar Sığıracık Pazarı gibi pazarlar ‘doğal ürünler’ pazarı olarak anılmaktadır.

Gençlerin organik gıda ürünlerini satın alırken tercih ettikleri dağıtım kanalları ve bu kanal seçimlerinin gelire bağlantısı, aktar ve marketten satın alımlarda gözlem değerlerinin çok düşük olması sebebiyle yalnızca organik gıda mağazaları ve internet kanalları esasında detaylıca analiz edilmiştir.

Ekolojik pazarlarda meyve ve sebze en çok tercih edilen ürünlerdendir. Ancak iç talep doğrultusunda organik ürün ithalatı da yapılmaktadır. En çok ithal edilen organik ürünlerin başında bebek mamaları ve meyve suyu konsantreleri gelmektedir. Meyve ve bitki çayları, müsli, yulaf, yeşil çay, reçeller, buğday, filtre kahve, pamuk, mercimek, kuru meyveler, bisküviler, ceviz, Hindistan cevizi ürünleri, soya fasulyesi, kayısı çekirdeği içi ve yağı ithal edilen organik ürünler arasındadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020a).

Organik ürünlerin ambalajlanması ve paketlenmesi diğer ürünlere göre farklıdır: Kâğıt gibi çevreyle dost poşetler, cam ve ahşap kutular, organik olduğuna dair logolarla birlikte kullanılmaktadır. Organik ürünlerin pazarlanması açısından Türkiye’de bazı sorunlar vardır. Organik

ürünlerin fiyatları geleneksel ürün fiyatlarına göre daha yüksektir. Bu yüksek fiyatlar, organik ürünlerin pazarlanmasında ve tüketiminin artmasına engel olabilmektedir. Organik Tarım Araştırmaları Enstitüsü (FIBL) ve Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu (IFOAM)'ın raporuna göre (2020), kişi başına organik gıda harcamasının dünya ortalaması 12,8 Avro olarak kaydedilmiştir. Kişi başına düşen organik harcamanın en yüksek olduğu ülkeler 312 avro ile İsviçre ve Danimarka ve 231 Avro ile İsveç olurken; Türkiye'de bu rakam 1 Avro olarak tespit edilmiştir (FIBL & IFOAM, 2020, ss. 68-69).

Türkiye'deki 500 milyon dolarlık doğal ve organik ürünler sektöründe ürünlerin % 80-85'i ihraç edilirken; % 15-20'si iç pazarda tüketilmektedir (Gıdahattı, 2018). Yüzde yüz ekolojik pazar standartlarına göre, organik ürünlerin ekolojik pazarlardaki fiyatları -promosyon, kampanya, özel indirim günleri hariç- perakende zincirlerdeki satış fiyatının en fazla %20 üzerinde olması ve elektronik ticaret sitelerindeki fiyatının da üzerinde olmaması tavsiye edilmektedir (Şehirlioğlu, 2011a). Organik gıdanın diğer gıdalardan pahalı olmasının sebepleri; organik tarımın emek yoğun olması, organik girdilerin pahalı olması, kontrol, sertifikasyon ve analiz bedelleri, verim kayıpları, talebin düşüklüğü ve pazarlama ağının darlığı olarak belirtilebilir (Şehirlioğlu, 2011b).

Türkiye'de kolay ulaşılabilir olmamakla birlikte tüketicilerin fazla maliyete katlanması açısından organik ürünlerle ilgili çekinceleri olabilmektedir. Bu da organik tarım ve organik gıda konusunda pazarlama karması bileşenlerinden fiyat, dağıtım ve tutundurmaya daha fazla önem verilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Türkiye'de ilk organik tarım hareketi olan Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği (ETO) 1992'de İzmir'de kurulmuş, daha sonra derneğin Adana, İstanbul ve Ankara'da şubeleri açılmıştır. Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği'nin amacı ekolojik tarımın yayılması, tanıtılması için çalışmalar yapmak; ekolojik ürünler için iç pazar oluşturulmasına çalışmak ve desteklemek; ekolojik ürünler ile ilgili iç ve dış pazarın sağlıklı geliştirilmesine katkıda bulunmak ve denetlemek; sertifikasyon ve teftiş aşamalarında organizasyon desteğinde bulunmaktır (Ekolojik Tarım O. Derneği, 2017). Organik gıda tüketimini artırmak, tüketicileri bilinçlendirmek amacıyla, doğru bilgilendirilmeler yapılması, fiyatların çok da yüksek olmadığı görüşlerinin yerleşmesi için ETO'nun ve organik tarımla ilişkili kuruluşların ve pazarların tutundurma çalışmalarını artırmaları gerekmektedir.

Geçmişte tüketicilerin organik gıda satın alma tercihlerini etkileyen faktörler konusunda yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular kronolojik sıraya göre aşağıda özetlenmiştir.

Hakkı ve diğerleri (2018), Şanlıurfa'daki tüketicilerinin organik ürün tüketim nedenlerini araştırmış ve araştırmaya katılanların organik ürünleri aile bireylerinin sağlığı için (%78), ihtiyaç olduğunda (%35) ve doğrudan üreticiden (%31) satın aldıklarını belirlemişlerdir. İnci, Karakaya ve Şengül'ün (2017), Diyarbakır il merkezindeki tüketicilerin organik ürünlere yönelik tutumlarını ve organik ürünleri tercihleriyle ilgili araştırmalarında; tüketicilerin organik ürünü satın alırken büyük oranda süpermarketi tercih ettikleri ve bu tercih nedenlerinde de en önemli faktörün temizlik ve hijyen faktörü olduğu belirlenmiştir. Jovanovic ve diğerlerinin (2017) çalışmalarında tüketicilerin organik tarım ürünlerine yönelik genel tutumunu analiz etmek amacıyla Likert ölçeğine dayalı olarak tüketici tutumlarına ilişkin soruların yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Katılımcıların organik ürün arzının yeterli olmadığı konusunda hemfikir olmalarına rağmen, %81,4'ü kendi görüşlerine göre organik ürünlere yüksek fiyatını ödemeye hazır değildir. Tüketicilerin %90'ı organik tarımda daha geniş alanların yanı sıra daha fazla tanıtım çabasına ihtiyaç duyulduğu görüşüne katıldıkları belirtilmiştir. Eti (2017), organik gıda tüketicisinin organik gıda satın almaya yönelen unsurları, güven unsuru ve satış noktası seçimi açısından yürüttüğü çalışmasında; yaş, cinsiyet, memnuniyet, satış noktasının seçimi ve aylık harcama, olağan organik gıda tüketicilerinin profilini belirleyen en önemli unsurlar olduğu sonucuna varmıştır.

Varoğlu ve Turhan (2016) çalışmalarında; tüketicilerin organik ürünlere güvendikleri halde fiyatların pahalı olmasından dolayı katılımcıların %41,2'sinin tercihlerinin olumsuz etkilendiğini ve %92'si süpermarketlerdeki çeşidin artırılmasını ve fiyatların düşmesini istediklerini tespit etmişlerdir. İçli, Anıl ve Kılıç'ın (2016), organik gıda satın alımında genel olarak tüketicileri etkileyen faktörleri analiz etmişler ve sırasıyla en etkili faktörden başlayarak, tüketicilerin organik gıda satın alma tercihlerini etkileyen "Normlar", Sağlık Bilinci, "Öz-Kimlik", "Organik Gıda Tüketmenin Faydaları", "İnanışlar", "Sosyal-Kimlik", "Gıda Güvenliği", "Olumlu Ahlâksal Yaklaşım" ve "Bilgi Arama" faktörlerinin etkili olduğu sonucuna varmışlardır. Ueasangomsatea, P. ve Santiteerakul, S. (2016), tüketicilerin tutumları ve sürdürülebilirlik ilkesi kapsamında organik gıda satın alma niyetini ölçmek için Tayland'da 316 katılımcının yer aldığı anket çalışması yapmışlardır. Çalışmaya göre, hayvan refahı niteliği ve çevre özelliği, satın alma niyetiyle pozitif yönde ilişkili olduğu saptanmış; sağlık ve gıda güvenliği, satın alma niyetiyle önemli ölçüde ilişkili bulunmuştur.

Iqbal, M. (2015) çalışmasında Bangladeş'in başkentinde organik gıda satan altı büyük süpermarkette 900 katılımcıya anket yapmıştır. Tüketicilerin organik gıdaların daha sağlıklı, daha lezzetli ve çevre dostu olmasını bekledikleri tespit edilmiştir. Organik gıda alıcıları, alıcı olmayanlara göre daha yüksek eğitim seviyesine ve aile gelirine sahip olduğu belirtilmiştir. Güven ve Pekmezci (2015), tüketicilerin "organik ürün" tercihlerini etkileyen sosyal faktörler (sosyal statü, değerler, normlar vb.) ile bu ürünleri satın almayı engelleyen nedenleri inceleyen çalışmaları incelemiş ve değerlendirmişlerdir. Organik ürün tüketimine ilişkin yapılan çalışmalarda çevre, sağlık gibi motivasyon unsurları yer almakla birlikte bu ürünlerin tüketicilerin değerleri, sosyal kimlik, statü sahibi olup olmama durumlarına ilişkin çalışmalara az rastlanmakta olduğu sonucuna varılmıştır.

Alzaidi, A. A., Baig, M. B., & Elhag, E. A. (2013) Riyad bölgesindeki çiftçilerin organik tarıma yönelik tutumlarını keşfetmeyi amaçlayan araştırma yapmışlardır. Çalışma, çiftçilerin çoğunluğunun (%65,7) olumlu tutumlar sergilediğini ortaya çıkarırken; çiftçilerin yaklaşık %34,3'ü tarafsız olduğunu belirtmiştir. Çelik'in (2013), organik gıda tüketimi konusunda yayımlanmış araştırmaları incelenerek organik gıda satın alan kişilerin organik gıda almaya karar verirken kullandıkları çeşitli gerekçeleri belirlemiştir.

Gürler ve Karabaş'ın (2012), Samsun il merkezindeki tüketicilerin organik ürünlere yönelik davranışlarını ve organik ürün tercihlerini inceledikleri çalışmada organik ürünlere ulaşabilme kolaylığı, eşin eğitim düzeyi, organik ürünlere fazladan ödeme yapmayı kabul etme, gıda maddelerinin sağlığa olan etkilerini önemseme, organik olmayan ürünlerin sağlığa zararlı olduğunu düşünme, organik tarım konusunda tam bilgi sahibi olma ve aileye gelir getiren kişi sayısındaki bir birimlik artışın organik ürün tüketimi üzerindeki artı etkisi, etkili değişkenler olarak tespit edilmiştir. Tetik (2012) ise organik ürün tüketimi tercihinde en önemli faktörün sağlık olduğunu vurgulamıştır.

3. Araştırma Metodolojisi

Tanımlayıcı araştırma yöntemi ile sürdürülen bu çalışmada, tesadüfi olmayan örnekleme metodlarından kolayda örnekleme yöntemine başvurulmuş ve örnekleme kütlesi olarak, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu öğrencileri seçilerek, elden ele anket yöntemi uygulanmıştır. 380 öğrenciden alınan anketlerden 366 adedi tam ve geçerli sayılmıştır. Araştırmada yapısal anket formu kullanılmıştır. Tutumları ölçmek için 5li Likert, aralıklı ölçek ve demografik ve kullanım sıklığı soruları için ise nominal ölçek kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan 366 kişinin %55'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin, %62'si 18-20 yaş aralığında, %31'i 21-22 yaş aralığında, kalanı da (%7) 23 yaş ve üstünde yer almaktadır.

Yürütülen ampirik çalışmada, organik tarım bilgisi ve organik gıda kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere aşağıdaki hipotez test edilmiştir.

Ha1: Organik tarım bilgisi, organik gıda tüketimini etkiler.

Organik gıda fiyatlarının geleneksel ürün fiyatlarına göre daha yüksek olması ve ülkemizdeki kişi başı organik gıda harcama tutarı göz önünde bulundurularak, hane halkı geliri ve tüketim ilişkisini incelemek üzere aşağıdaki hipotez test edilmiştir.

Ha2: Gençlerin organik gıda tüketimlerinde, gelir seviyesi etkili olmaktadır.

Bu bulgular ışığında, organik gıda dağıtım kanalı ve gelir seviyesi arasındaki ilişkiyi sorgulamak amacıyla aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

Ha3: Organik gıda ürünü organik gıda mağazasından satın alma tercihi, gelire göre farklılık göstermektedir.

Ha4: Organik gıda ürünü internetten satın almayı tercihi, gelire göre farklılık göstermektedir.

Fiyatın yüksek bulunmasının cinsiyet ve gelir seviyesi ile ilişkisi araştırmak amacıyla test edilen hipotezler aşağıdaki gibidir:

Ha5: Organik gıda fiyatlarının yüksek olduğu düşüncesinin cinsiyete göre farklılık gösterir

Ha6: Organik gıda fiyatlarının yüksek olduğu düşüncesinin gelir seviyesine göre farklılık gösterir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre İstanbul'da organik gıda satın alımına etki eden en önemli faktör "sağlık," ikinci faktör "besleyicilik," üçüncü faktör ise "çevreye duyarlılık" olduğu belirlenmiştir. Bu faktörler aşağıdaki hipotezlerle test edilmiştir:

Ha7: Organik gıdaların sağlıklı beslenme için gerekli olduğu düşüncesi cinsiyete göre farklılaşır.

Ha8: Organik gıdaların sağlıklı beslenme için gerekli olduğu düşüncesi gelir gruplarına göre farklılaşır.

Elde edilen bu bulgulara ilaveten, yürütülen bu çalışmada aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

Ha9: Organik gıdaların katkı maddesi içermediği düşüncesi gelir gruplarına göre farklılaşır.

Ha10: Organik gıdaların kimyasal madde içermediği düşüncesi gelir gruplarına göre farklılaşır.

Ha11: Etiket açıklamalarına dikkat etme, cinsiyete göre farklılaşır.

Ha12: Etiket açıklamalarına dikkat etme, gelir gruplarına göre farklılaşır.

Ha13 Organik gıdayla ilgili tutundurma faaliyetlerinin artırılması düşüncesi gelir seviyesine göre farklılık gösterir.

Aşağıdaki hipotez testleriyle, geçmiş çalışmaların farklılaştırılması amaçlanmıştır.

Ha14: Organik gıdaların daha lezzetli olduğu görüşü cinsiyete göre farklılaşır.

Ha15: Organik gıdaların daha lezzetli olduğu görüşü gelir gruplarına göre farklılaşır.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, yapılan araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin tartışmalar yer almaktadır.

4.1. Organik Gıda Tüketiminin, Organik Tarım Bilgisine Bağlılığı

Katılımcıların %73'ü organik tarım hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtirken, %70'inin de organik gıda tükettiği saptanmıştır.

Tablo 2. Organik Tarım Bilgisi ve Organik Gıda Tüketimi

	Organik gıda tüketen	Organik gıda tüketmeyen	Toplam
Organik tarım bilgisi var	214	54	268
Organik tarım bilgisi yok	42	56	98
Toplam	256	110	366

Tablo 3. Organik Gıda Tüketiminin, Organik Tarım Bilgisine Bağlılığı-ki-kare Testi

	Değer	df	Asimptotik Anlamlılık(2-tarafli)
Pearson Ki Kare	46,716*	1	0,000
Geçerli gözlem sayısı	366		

* 5'ten küçük gözlem sayısının 0 (%0) olması bekleniyor

5. Beklenen en ufak sayı 22,85.

Her iki değişkenin de nominal ölçekle gözlemlenmesi sebebiyle, aralarındaki ilişkiye parametrik olmayan ki-kare testi ile bakılmıştır. Analiz neticesinde elde edilen p değeri=0,00<0.05 olduğundan, Ha1 hipotezi kabul edilmiştir.

Dolayısıyla anket çalışmasına katılan gençlerin, organik tarım bilgisine sahip olmasıyla, organik gıda tüketimi arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle, organik gıda konusunda bireylerin bilgi artışlarına paralel, tüketimlerinin de arttığı gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan organik gıda tüketicilerin kullanım sıklığı, Tablo 4'te yer almaktadır. Kullanılan katılımcıların yarısından fazlası (%63), haftada bir veya birkaç kez; %32'si de ayda bir ya da birkaç kez organik gıda tüketmektedirler.

Tablo 4. Organik Gıda Tüketim Sıklığı

Sıklık	Frekans	%
Haftada bir	69	26,70
Haftada birkaç kez	94	36,40
Ayda bir	42	16,30
Ayda birkaç kez	40	15,50
Yılda birkaç kez	13	5,10
Toplam	258	100,00

Tablo 5. Hane Halkı Gelir Seviyesi ve Organik Gıda Tüketimi

	<2500 TL	2501-4500 TL	>4501 TL	Toplam
Organik gıda tüketen	91	99	66	256
Organik gıda tüketmeyen	48	38	24	110
Toplam	139	137	90	366

Tablo 6. Organik Gıda Tüketimi ve Gelir İlişkisi-Ki kare Testi

	Değer	df	Asimptotik Anlamlılık(2-tarafli)
Pearson Ki Kare	2,167 ^{a*}	2	0,338
Geçerli gözlem sayısı	366		

* 5' ten küçük gözlem sayısının 0 (%) olması bekleniyor
5. Beklenen en ufak sayı 27,05.

Her iki değişken nominal ölçekle gözlemlenmiştir. Ki-kare testi sonucunda, P-değeri=0,338>0.05 olduğundan, Ha2 hipotezi reddedilmiş ve organik gıda tüketimi ile gelir arasında, bu örneklem için bir ilişki saptanamamıştır.

Gençlerin organik gıda ürünlerini satın alırken tercih ettikleri kanalların, gelire bağlılığı da yine bu araştırmada tespit edilmeye çalışılmıştır. Aktar ve marketten satın alımlarda beşin altında gözlem değerine rastlanıldığı için, dağıtım kanallarının testinde; organik gıda mağazaları ve internet mağazalarına bakılmıştır. İstatistiki açıdan daha anlamlı sonuç elde edebilmek için dağıtım kanallarının gelire ilişkisine, gelir aralıkları 4500 TL ve altı ve 4501 TL ve üstü şeklinde iki grup halinde bakılmıştır.

Tablo 7. Organik Gıda Mağazası Tercihinin Gelire Göre Değişimi

	Değer	df	Asimptotik Anlamlılık(2-tarafli)
Pearson Ki Kare	10,082*	1	0,001
Geçerli gözlem sayısı	258		

* 5' ten küçük gözlem sayısının 0 (%) olması bekleniyor
5. Beklenen en ufak sayı 30,12.

Organik gıda mağazasının gelire göre değişiminde P-değeri=0,001<0.05 olması sebebiyle Ha3 kabul edilmiş ve bu örneklem için organik gıda mağazası seçiminin gelire göre değiştiği sonucuna varılmıştır. İki değişken arasında pozitif bir ilişki gözlemlenmiş, 4500 TL. üzeri geliri olanların diğer gelir grubuna göre organik mağazadan alışverişi daha fazla tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 8. Organik Gıda Mağazasını Tercihinin Gelire Göre Dağılımı

Kullanım	<4500 TL.	%	>4501 TL.	%
Evet	94	49	48	72
Hayır	97	51	19	28
Toplam	191	100	67	100

Tablo 9. Online Mağazadan Gıda Satın Alma Tercihi ve Gelir İlişkisi-Ki kare Testi

	Değer	df	Asimptotik Anlamlılık(2-tarafli)
Pearson Ki Kare	1,352*	1	0,245
Geçerli gözlem sayısı	258		

* 5' ten küçük gözlem sayısının 0 (%) olması bekleniyor
5. Beklenen en ufak sayı 5,71.

Organik gıda ürünlerinin internet mağazasından satın almayı tercihinin gelire ilişkisi testinde, P-değeri =0,245>0.05 olması sebebiyle Ha4 reddedilerek, gelir seviyesinin bu kanalın seçiminde bu örneklem için etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın yapıldığı gruptaki gençlerin organik gıda mağazaları ve internet seçiminde gelirin etkili olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, en üst gelir grubu olan 4501 TL'nin üstünde kazanca sahip kişilerin organik ürün satan mağazalardan daha çok alışveriş yaptıkları saptanmıştır. İnternet kanalının seçiminde gelirin etkisi görülmemiştir. Daha fazla tutundurma faaliyetinde bulunulması görüşünün de cinsiyetten etkilenmediği ancak 4500 TL'nin üzerinde geliri olan katılımcıların, 2501-3500 TL arasındaki gelir grubuna göre daha fazla tutundurma faaliyetinde bulunulması görüşünde olduğu saptanmıştır.

4.2. Fiyatlarının Yüksek Olduğu Düşüncesinin Cinsiyete ve Gelire Bağlılığı

Organik ürünlerin pazarlanması, ambalajlanması ve paketlenmesi diğer ürünlere göre farklı olduğundan ve yüksek maliyete yol açtığından organik ürünlerin fiyatları geleneksel ürün fiyatlarına göre daha yüksektir. Dolayısıyla bu ürünlerin pazarlanmasında ve tüketiminin artmasına engel olabilmektedir.

Tablo 10. Organik Gıda Fiyatlarının Yüksek Olduğu Düşüncesinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata Ort.
Kadın	200	4,12	1,064	0,075
Erkek	166	3,99	1,076	0,084

Tablo 11. Organik Gıda Fiyatlarının Yüksek Olduğu Düşüncesinin Cinsiyete Bağlılığı-Bağımsız t-test

	Varyansların eşitliği			Ortalamaların eşitliği t-testi		
	F	Anlamlılık (Sig.)	t değeri	Serbestlik derecesi(df)	Anlamlılık çift kuyruk	Ortalama Farkı
Varyanslar Eşit	0,042	0,837	1,123	364	0,262	0,126
Varyanslar Eşit Değil			1,121	350,196	0,263	0,126

Araştırmaya katılan gençlerin organik gıda fiyatlarını yüksek bulmasının cinsiyete göre değişimini test etmek üzere yapılan analizde; Levene istatistiğindeki F değeri 0,042 ve p değeri 0,837 >0,05 olduğu için, varyansların eşitliğine karşılık gelen $p=0,262 > 0,05$ olması sonucunda da organik gıda fiyatlarının yüksek olduğu düşüncesinin cinsiyete göre değişiklik gösterdiğini ileri süren H_{a5} hipotezi reddedilmiştir. $\mu_{kadın}=4,12$ ve $\mu_{erkek}=3,99$ birbirlerine yakın ortalama değerlerdir.

Tablo 12. Organik Gıda Fiyatlarının Yüksek Olduğu Düşüncesinin Gelire Göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	139	3,95	1,112	0,094
2501-3500	96	3,98	1,124	0,115
3501-4500	41	4,32	0,850	0,133
>4501	90	4,21	1,011	0,107
Toplam	366	4,06	1,070	0,056

Tablo 13. Organik Gıda Fiyatlarının Yüksek Olduğu Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
0,595	3	362	0,619

Tablo 14. Organik Gıda Fiyatlarının Yüksek Olduğu Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı- Tek Yönlü ANOVA Testi

	Karelerin Toplamı	Serbestlik Derecesi-df	Ortalamaların Karesi	F	Anlamlılık Sig.
Gruplar Arası	7,082	3	2,361	2,082	0,102
Grup İçinde	410,473	362	1,134		
Toplam	417,555	365			

Araştırmaya katılan gençlerin, organik gıda fiyatlarının yüksek olduğu yönündeki düşüncelerinin gelire göre değişkenliğini test etmek üzere öncelikle katılımcıların Levene istatistiği sonucup $L=0.619>0.05$ olduğu için, ANOVA analizinin ön şartı sağlanarak ANOVA testinin yorumlanmasına geçilmiştir. F değeri 2,082 ve yüksek, fiyat= 0.102>0,05 olduğundan gelir gruplarından en az birinin organik gıda fiyatlarının yüksek olduğu konusunda farklılık gösterdiğini ileri süren Ha6 hipotezi reddedilmiştir. $\mu_i=4,25$; $\mu_{ii}=4,21$; $\mu_{iii}=4,26$; $\mu_{iv}=4,37$ birbirine oldukça yakın değerlerdir.

4.3. Sağlıklı Beslenmek İçin Gerekli Olduğu İnancının Gelir Gruplarına Bağlılığı

Organik gıda kullanıcılarının, organik gıdaların sağlıklı beslenmek için gerekli olduğu düşüncesinin cinsiyete göre değişkenliğini test edildiğinde, $p=0,598>0,05$ olduğu için Ha7 reddedilmiş ve organik gıdaların her iki cinsten katılımcılar tarafından sağlıklı beslenmek için gerekli görüldüğü sonucuna varılmıştır. $\mu_{kadın}=4,30$ ve $\mu_{erkek}=4,24$ birbirlerine yakın ortalamalardır.

Tablo 15. Sağlıklı Beslenme İçin Gerekli Olduğu Düşüncesinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata Ort.
Kadın	136	4,30	1,013	0,087
Erkek	122	4,24	0,919	0,083

Tablo 16. Bağımsız t-testi (Sağlıklı Beslenme için Gerekli Olduğuna İnanmak- Cinsiyet)

	Varyansların eşitliği		t değeri	Ortalamaların eşitliği t-testi		
	F	Anlamlılık (Sig.)		Serbestlik derecesi(df)	Anlamlılık (çift kuyruk)	Ortalama Farkı
Varyanslar Eşit	0,245	0,621	0,527	256	0,598	0,064
Varyanslar Eşit Değil			0,530	255,970	0,596	0,064

Tablo 17. Organik Gıdaların Sağlıklı Beslenmek için Gerekli Olduğu İnancının Gelir Gruplarına göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	92	4,25	0,990	0,103
2501-3500	68	4,21	1,153	0,140
3501-4500	31	4,26	0,682	0,122
>4501	67	4,37	0,850	0,104
Toplam	258	4,27	0,968	0,060

Tablo 18. Sağlıklı Beslenmek İçin Gerekli Olduğu İnancının Gelir Gruplarına Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
2,074	3	254	0,104

Araştırmaya katılan gençlerin, sağlıklı beslenmek için organik gıdaların gerekli olduğuna yönelik inançlarının gelire göre değişkenliğini test etmek üzere öncelikle katılımcıların Levene istatistiği sonucuna bakılarak, ANOVA analizinin ön şartı sağlandığı için, ANOVA testinin yorumlanmasına geçilebilmiştir.

Tablo 19. Sağlıklı Beslenmek İçin Gerekli Olduğu İnancının Gelir Gruplarına Bağlılığı-Tek Yönlü ANOVA Testi

	Karelerin lamı	Top- Derecesi-df	Serbestlik Derecesi-df	Ortalamaların Karesi	F	Anlamlılık Sig.
Gruplar Arası	1,033		3	0,344	0,364	0,779
Grup İçinde	239,975		254	0,945		
Toplam	241,008		257			

F değeri 0,364 ve P-etiket= 0.779>0,05 olduğundan organik gıda tüketiminin sağlıklı beslenmek için gerekli olduğu inancının gelir gruplarına göre değiştiğini ileri süren Ha8 hipotezi reddedilmiştir. $\mu_i=4,25$; $\mu_{ii}=4,21$; $\mu_{iii}=4,26$; $\mu_{iv}=4,37$ birbirine oldukça yakın değerlerdir.

4.4. Katkı Maddesi İçermediği Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı

Organik gıda kullanan katılımcı gençlerin organik gıdaların katkı maddesi içermediğine dair düşüncelerinin gelire göre değişkenliğini test edildiğinde, sağlanan ANOVA ön şartına bağlı, F değeri 0,610 ve P-etiket= 0.609>0,05 olduğu için; katkı maddesi içermediği düşüncesinin gelir gruplarından en az birinde farklılık gösterdiğini öne süren Ha9 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 20. Organik Gıdaların Katkı Maddesi İçermediği Düşüncesinin Gelire Göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	92	3,84	1,062	0,111
2501-3500	68	3,63	1,183	0,143
3501-4500	31	3,68	0,748	0,134
>4501	67	3,81	0,988	0,121
Toplam	258	3,76	1,043	0,065

Tablo 21. Katkı Maddesi İçermediği Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
2,442	3	254	0,065

Tablo 22. Katkı Maddesi İçermediği Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Tek yönlü ANOVA Testi

	Karelerin Toplamı	Serbestlik Derecesi-df	Ortalamaların Karesi	F	Anlamlılık Sig.
Gruplar Arası	2,001	3	0,667	0,610	0,609
Grup İçinde	277,615	254	1,093		
Toplam	279,616	257			

Tablo 23. Organik Gıdanın Kimyasal İçermediği Düşüncesinin Gelire Göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	92	3,97	1,010	0,105
2501-3500	68	3,54	1,202	0,146
3501-4500	31	3,58	0,848	0,152
>4501	67	3,63	1,057	0,129
Toplam	258	3,72	1,069	0,067

Tablo 24. Kimyasal İçermeme Düşüncesinin Gelire Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
3,148	3	254	0,026

Levene homojenlik testinde organik gıdalar kimyasal madde içermez ($pL= 0.026<0.05$) olduğu için varyansların eşit olması ön şartı sağlanamadığından, ANOVA ile devam edilememiştir. Alternatif olarak, eşit ortalamalar Robust (gürbüz) testlerine başvurulmuştur (Durmuş ve diğerleri 2010).

Tablo 25. Kimyasal İçermeme Düşüncesinin Gelire Göre Ortalamalarının Eşitliği-Robust (Gürbüz) Testi

	İstatistik*	df1	df2	Anlamlılık-Sig.
Welch	2,735	3	111,327	0,047
Brown-Forsythe	2,804	3	223,117	0,041

* *Asimptotik*

Welch ve Brown-Forsythe testlerinde her iki anlamlılık değerinin de $p_{Welch}= 0.047<0.05$ ve $p_{B.Forsythe}= 0.041<0.05$ olması sebebiyle, kimyasal madde içermediği düşüncesinin gelir gruplarına göre farklılık gösterdiğini ileri süren H_{a10} kabul edilmiştir.

Gruplar arasındaki farklılığı bulmak üzere bir adım daha ileri gidilerek, post-hoc Tamhane testine başvurulmuş ve geliri 2500 TL ve altı olan grubun kimyasal madde içermediği yönündeki görüş ortalamasının, diğer üç gelir grubunun ortalamalarından farklılaştığı tespit edilmiştir.

4.5. Etiket Açıklamalarına Dikkat Etmenin Cinsiyete Bağlılığı

Organik gıda tüketen gençlerin ancak %57'si, organik gıda tüketirken, ambalaj üzerindeki etiket açıklamalarına her zaman dikkat etmektedir. %10'luk bölümü hiç dikkat etmezken, %33'lük kısmı ambalaj etiketlerine bazen dikkat sarf etmektedir.

Tablo 26. Etiket Açıklamalarına Dikkat Etmenin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata Ortalaması
Kadın	136	3,94	2,849	0,244
Erkek	122	3,56	1,069	0,097

Tablo 27. Bağımsız t-testi (Etiket Açıklamalarına Dikkat Etme- Cinsiyet) Varyansların eşitliği Ortalamaların eşitliği t-testi

	F	Anlamlılık (Sig.)	t değeri	Serbestlik derecesi(df)	Anlamlılık (çift kuyruk)	Ortalama Farkı
Varyanslar Eşit	0,04	0,842	1,402	256	0,162	0,384
Varyanslar Eşit Değil			1,461	175,827	0,146	0,384

Organik gıda tüketen gençlerin, etiket açıklamalarına dikkat etme davranışlarının, cinsiyete göre değişkenliğini test edildiğinde, $p= 0,162>0,05$ olduğundan; etiket açıklamalarına dikkat etme davranışının cinsiyete göre değiştiğini ileri süren H_{a11} reddedilmiştir. Nitekim $\mu_{kadın}=3,94$ ve $\mu_{erkek}= 3,56$ birbirinden çok uzak ortalamalar değildir.

Tablo 28. Etiket Açıklamalarına Dikkat Etmenin Gelir Gruplarına Göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	92	4,17	3,357	0,350
2501-3500	68	3,29	1,120	0,136
3501-4500	31	3,71	0,902	0,162
>4501	67	3,69	2,199	0,133
Toplam	258	3,76	2,199	0,137

Tablo 29. Etiket Açıklamalarına Dikkat Etmenin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
0,296	3	254	0,829

Organik gıda kullanan katılımcıların, etiket açıklamalarına dikkat etme davranışlarının, gelire göre değişkenliğini test edildiğinde, ön şartı sağlanan ANOVA analizinin sonucu F değeri 2,163 ve P-etiket= 0.093>0,05 olduğu için; etiket açıklamalarına dikkat etme tutumunun farklı gelir gruplarının ortalamalarından en az birinde farklılık gösterebileceğini ileri süren Ha12 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 30. Etiket Açıklamalarına Dikkat Etmenin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Tek Yönlü ANOVA Testi

	Karelerin Toplamı	Serbestlik Derecesi-df	Ortalamaların Karesi	F	Anlamlılık Sig.
Gruplar Arası	30,961	3	10,320	2,163	0,093
Grup İçinde	1212,140	254	4,772		
Toplam	1243,101	257			

Organik gıda alırken etiketleri incelemenin, organik gıdaların katkı maddesi içermediği yönündeki inancın, organik gıdaların sağlıklı beslenmek için gerekliliği ve organik gıdaların daha lezzetli olduğu görüşlerinin cinsiyet ve gelire göre bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

4.6. Tutundurma Faaliyetlerinin Artırılması Düşüncesinin Gelire Bağlılığı

Örneklemdeki, organik gıda tüketenlerin tamamına yakın bir bölümü (%92), halkın bu tür ürünlerle ilgili daha fazla bilgilendirilmesi hususunda mutabık kalırken, %87 kadarı da organik gıdalarla ilgili tutundurma faaliyetlerinin artırılması gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 31. Organik Gıdayla İlgili Tutundurma Faaliyetlerinin Artırılması Düşüncesinin Gelire Göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	139	4,18	1,023	0,087
2501-3500	96	4,10	1,041	0,106
3501-4500	41	4,27	0,807	0,126
>4501	90	4,49	0,723	0,076
Toplam	366	4,25	0,948	0,050

Tablo 32. Organik Gıdayla İlgili Tutundurma Faaliyetlerinin Artırılması Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
2,160	3	362	0,092

Organik gıda konusunda daha fazla tutundurma faaliyeti gerçekleştirilmesi yönünde varyansların eşitliği, homojenlik testinde P-tutundurma: 0,092>0,05 olduğu için, ANOVA'nın ön koşulu sağlanarak, testin yorumlanmasına geçilebilmiştir.

Tablo 33. Organik Gıdayla İlgili Tutundurma Faaliyetlerinin Artırılması Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Tek Yönlü ANOVA Testi

	Karelerin Toplamı	Serbestlik Derecesi-df	Ortalamaların Karesi	F	Anlamlılık Sig.
Gruplar Arası	7,869	3	2,623	2,967	0,032
Grup İçinde	320,000	362	0,884		
Toplam	327,869	365			

Organik gıdayla ilgili tutundurma faaliyetlerinin artırılmasına yönelik ANOVA testinde P-tutundurma=0.032<0.05 olduğu için; dört gelir grubundan en az bir tanesinin ortalaması diğerlerinden farklı olduğunu ileri süren Ha13 hipotezi kabul edilmiştir.

Farklılığı tespit için, post-hoc testlerine başvurulmuş ve grup sayısının fazlalığı sebebiyle Tukey testi tercih edilmiştir. Tukey testi sonucunda 4500 TL'nin üzerinde geliri olan katılımcıların 2501-3500 TL arasında geliri olan gruba göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Gelir arttıkça farkındalık artmaktadır.

Tablo 34. Organik Gıdayla İlgili Tutundurma Faaliyetlerinin Artırılması Düşüncesinin Gelir Gruplarının Çoklu Karşılaştırması –post-hoc Tukey testi

Bağımlı Değişken (TL)	I	J	Ort.Farkı (I-J)	Std.Hata	Anlamlılık (Sig.)	Aralık	
						Alt Limit	Üst Limit
>4501	<2500	2501-	0,309	0,127	0,073	-0,019	0,637
		3500*	0,385*	0,138	0,028	0,029	0,741
		3501-	0,221	0,177	0,598	-0,237	0,678
		4500					

4.7. Daha Lezzetli Olduğu Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı

Organik gıda kullanıcılarının, organik gıdaları daha lezzetli bulmalarının cinsiyete göre değişkenliğini test edildiğinde t-testinde varyansların eşit olduğu varsayımına karşılık gelen $p=0,475>0,05$ değerine bakılır. Bunun sonucunda Ha14 reddedilerek, organik gıdaların lezzet ortalamasının her iki cinsten katılımcılar için farklılık göstermediği sonucuna varılır. μ kadın=3,93 ve μ erkek=3,84 birbirlerine yakın değerlerdir.

Tablo 35. Daha Lezzetli Olduğu Düşüncesinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata Ort.
Kadın	136	3,93	1,069	0,092
Erkek	122	3,84	1,123	0,102

Tablo 36. Bağımsız t-testi (Daha Lezzetli Olduğunu Düşünmek- Cinsiyet)

	Varyansların eşitliği		Ortalamaların eşitliği t-testi			
	F	Anlamlılık (Sig.)	t değeri	Serbestlik derecesi(df)	Anlamlılık (çift kuyruk)	Ortalama Farkı
Varyanslar Eşit	0,828	0,364	0,716	256	0,475	0,098
Varyanslar Eşit Değil			0,714	249,755	0,475	0,098

Tablo 37. Organik Gıdaların Daha Lezzetli Olduğu Düşüncesinin Gelire Göre Dağılımı

Gelir (TL)	Frekans	Ortalama	St. Sapma	St.Hata
<2500	92	4,00	1,089	0,114
2501-3500	68	3,85	1,200	0,146
3501-4500	31	4,13	0,718	0,129
>4501	67	3,66	1,109	0,135
Toplam	258	3,89	1,094	0,068

Tablo 38. Organik Gıdaların Daha Lezzetli Olduğu Düşüncesinin Gelir Gruplarına Bağlılığı-Grup Varyanslarının Homojenlik testi

Levene İstatistiği	Serbestlik Derecesi-df1	Serbestlik Derecesi-df2	Anlamlılık Sig.
3,209	3	254	0,024

Levene homojenlik testinde ANOVA analiziyle devam edebilmenin ön koşulu sağlanamadığından, alternatif olarak, eşit ortalamalar Robust (gürbüz) testlerden Welch ve Brown-Forsythe testlerine başvurulmuştur.

Tablo 39. Organik Gıdaların Daha Lezzetli Olduğu Düşüncesinin Gelir Gruplarına Göre Ortalamalarının Eşitliği-Robust (Gürbüz) Testi

	İstatistik*	df1	df2	Anlamlılık-Sig.
Welch	2,342	3	117,993	0,077
Brown-Forsythe	2,077	3	238,515	0,104

P-Welch=0.077 > 0.05 ve P-BForsythe =0.104 > 0.05 olması sebebiyle, Ha15 reddedilerek, organik gıdanın daha lezzetli olduğu fikrinin gelire göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

4.8. Organik Gıda Tüketmeyen Katılımcılar

Organik gıda tüketmeyen yüz sekiz katılımcının, tutum ve davranışları gözlemlendiğinde ortaya çıkan tablo aşağıda belirtilmektedir. Organik gıda tüketmeyenlerin ancak %10'luk bir bölümü organik gıda tüketimine ihtiyaç duymadıklarını ifade etmişlerdir. Yarısı ise gelecekte organik gıdaya ihtiyaç duyabilecekleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Organik gıda tüketmeyen katılımcıların yarıya yakın bir kısmı (%46) organik gıdalar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Tüketmeyen gençlerin %75'i organik gıda fiyatlarının diğer gıdalara göre daha yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Yine aynı grubun %67'si organik gıda ürünlerine kolay ulaşamadığını belirtmiştir. Organik gıda tüketmeyen gençlerin %75'i, organik gıda almamalarına rağmen, organik gıdaların sağlıklı beslenmeye faydalı olduğunu, yine bu grubun yarısından fazlası (%63) tüm gıdaların mutlaka organisinin üretilmesi gerektiğini düşündüklerini belirtmiştir. Organik gıda tüketmeyen katılımcıların büyük çoğunluğu, %85'i organik gıdanın sağlıklı beslenmeye faydaları konusunda halkın daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini ve %75'lik kısmı da organik gıdalarla ilgili tutundurma faaliyetlerinin artırılması gerektiğini öne sürmüştür. Organik gıda tüketmeyen gençlerin yarısı yakın zamanda organik gıda tüketimine başlama niyetinde olmadıklarını belirtmişlerdir.

5. Sonuç

Araştırmaya katılan gençlerin %70'i organik gıda tükettiklerini ve %73'ü de organik gıda hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Organik tarım hakkında bilgi sahibi olmanın, organik gıda tüketimini olumlu yönde etkilediği bu çalışmadaki örneklem için test edilerek doğrulanmıştır. Demografik değişkenlerin organik gıda tüketen gençlerin tutum ve davranışları üzerinde etkisi de hem cinsiyet hem de gelir değişkenleri açısından detaylı olarak test edilerek incelenmiştir.

Organik gıda tüketmeyenlerin yarıya yakını organik gıdalar hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Halkın daha fazla bilgilendirilmesi ve tutundurma faaliyetlerinin artırılması gerektiği, araştırmada hem tüketen hem de tüketmeyen kişilerce vurgulanmıştır. Öyleyse bu araştırma neticesinde organik gıdalla ilgili halkın bilgilendirilmesi ve tutundurma faaliyetlerinin artırılması için daha kapsamlı çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır ki bu konuda beslenme uzmanlarına ve organik gıda üreticilerine önemli görevler düşmektedir. Özellikle hanelerde ve kurumlarda gıda alışverişinde karar vericilere ulaşmanın, tüketimdeki artışı da beraberinde getireceği şüphesizdir.

Diğer yandan tüketim alışkanlıklarının çocukluktan itibaren edinildiği göz önünde bulundurulduğunda, yalnızca ailede satın alma karar vericilerine ulaşılma ile kalmayıp, genç nüfusu da mümkün olduğunca bilgilendirilmesinin ve tutundurma faaliyetlerinin yoğunlaştırılmasının, organik gıda tüketimindeki artışı ve sektördeki büyümeyi beraberinde getirmesi muhtemeldir.

Araştırmaya katılanların önemli bölümü organik gıda fiyatlarının, diğer gıdalara göre daha yüksek olduğunu düşünmekle birlikte çoğunluğu da bu ürünleri yine sıklıkla tüketmeye devam etmektedir. Araştırma sonuçlarında, fiyatın yüksekliğinin gelirden bağımsız bulunması, gençlerin sağlıklı beslenme yönünde bu harcamayı yapmaya hazır olduklarının bir işareti olarak yorumlanabilir. Organik gıda tüketmeyenlerin yarısından çoğu organik gıdalara kolay ulaşamadığını belirtmişlerdir. Elektronik kanallar, organik gıda alımında az tercih edilmektedir. Her iki bulgu neticesinde, gelecekteki çalışmalarda organik gıdalla ilgili dağıtım kanalları ve tercih edilme sebepleriyle ilgili detaylı bir çalışma yapmanın faydasından bahsedilebilir.

Çalışmada pazarlama karması bileşenleriyle ilgili yol gösterici bulgular elde edilmiştir. Organik gıda tüketicilerinin gençlere daha kolay ulaşabilmelerini sağlayacak uygun pazarlama karması yönetimiyle, gençlerin organik gıda tüketimlerinin artabileceği ihtimali bu araştırmada açıklıkla ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Sonuç olarak, gözlemlenen grupta; gittikçe gelişmekte olan organik gıda üretim ve tüketimine paralel olarak gençlerin de organik gıda konusunda farkındalıklarının ortalama değerlerin üzerinde olduğu ve sektör açısından önemli potansiyeli oluşturduğu görülmektedir. Daha farklı özellikteki örneklerde benzer çalışmanın yürütülmesi sonuçların daha da geliştirilmesine olanak kılacaktır.

Kaynakça

- Alzaidi, A. A., Baig, M. B., & Elhag, E. A. (2013). An Investigation into the Farmers' Attitudes towards Organic Farming in Riyadh Region–Kingdom of Saudi Arabia. *Bulgarian Journal of Agricultural Science*, 19(3), 426-431.
- Avrupa Komisyonu (2012). The Common Agricultural Policy, Brüksel. http://ec.europa.eu/agriculture/50-years-of-cap/files/history/history_book_lr_en.pdf (Erişim Tarihi: 26.10.2017).
- Bernadette Andreosso-OCallaghan (2003). The Economics of European Agriculture, New York: Palgrave Macmillan.
- Cityfarm: Ayan Sümerli Organik Gıda Pazarı Raporu. İstanbul. https://www.cityfarm.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=23:organik-urun-ureticileri-ve-sanayicileri-dernege-baskani-ayhan-sumerli-roportaji&catid=29&Itemid=139&lang=tr (Erişim Tarihi: 24.03.2017).
- Çelik, Sabahattin (2013). Kimler, Neden Organik Gıda Satın Alıyor? Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30, 93-108.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E.S. ve Çinko, M. (2010). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği (2017), Dernek hakkında genel bilgi http://www.eto.org.tr/?page_id=6 (Erişim Tarihi: 11.10.2017).
- Er, C. (2009). Organik Tarım Bakımından Türkiye'nin Potansiyeli, Bugünkü Durumu ve Geleceği. İstanbul: İTO Yayınları, Yayın No: 2009-3.
- Eti, H.S. (2017). Organik Gıda Tüketicilerinin Belirlenmesi: Teşvik Unsurları, Güven Yönelimleri ve Satınalma Davranışı. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 03, 88-94.
- FIBL & IFOAM (2020). The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging Trends. <https://www.arc2020.eu/wp-content/uploads/2020/03/organic-world-2020.pdf>. (Erişim Tarihi: 19.01.2021).

- Gıda Hattı (2018). Organik gıda üretiyoruz ama tüketmiyoruz! <https://www.gidahatti.com/organik-gida-uretiyoruz-ama-tuketmiyoruz-62944/> (Erişim Tarihi: 14.03.2019).
- Gök, S. A. (2008). Genişleyen Avrupa Birliği Pazarında Türkiye'nin Organik Tarım Ürünleri Ticareti Açısından Değerlendirilmesi. Ankara: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, AB Uzmanlık Tezi.
- Gürler, A.Z. ve Karabaş, S. (2012). Organik Ürün Tercihinde Tüketici Davranışları Üzerine Etkili Faktörlerin Logit Regresyon Analizi ile Tahminlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 129-156.
- Gürler, A. Z. (2008). Tarım Ekonomisi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güven, S. ve Pekmezci, P. (2015). Tüketicilerin Organik Ürünlere Bakışı ve Tüketicileri Organik Organik Ürünlere Yönlendiren Motivasyonlar. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-dergisi*, 1-12.
- Hakkı, M. ve diğerleri (2018). Organik Ürün Tüketim Nedenleri Üzerine bir Araştırma: Şanlıurfa Örnekleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(64), 161-170.
- İçli, G.E. ve diğerleri (2016). Tüketicilerin Organik Gıda Satın Alma Tercihlerini Etkileyen Faktörler. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 93-108.
- İnci, H. ve diğ. (2017). Organik Ürün Tüketimini Etkileyen Faktörler (Diyarbakır İli Örneği). *KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi*, 20(2), 137-147.
- Iqbal, M. (2015). Consumer Behaviour of Organic Food: A Developing Country Perspective. *International Journal of Marketing and Business Communication*, 4(4), 59-68.
- Jovanovic, M. ve diğ. (2017). Consumer Attitudes to Organic Foods: Evidence from Montenegrin Market. *Agriculture & Forestry*, 62(4), 223-234. DOI: 10.17707/AgricultForest.63.1.26.
- OECD (2018). OECD ülkelerine yönelik karşılaştırmalar çerçevesinde, Türkiye'de Satınalma Gücü Paritesi göstergeleri. Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. (2005). *T.C. Resmi Gazete* (25841, 10.06.2005).
- Organik Tarım Kanunu. (2004). *T.C. Resmi Gazete* (25659, 03.12.2004).
- Şehirlioğlu (2011a). %100 Ekolojik Pazar Standartları. <http://ekolojikpazar.org/fiyat-2/fiyat-farki/> (Erişim Tarihi: 13.03.2019).
- Şehirlioğlu (2011b). Fiyat neden biraz daha pahalı ve asıl sorun ne? <http://ekolojikpazar.org/fiyat-2/fiyat-farki/> (Erişim Tarihi: 13.03.2019).
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2020). Organik Tarım Genel Bilgiler. <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Organik-Tarim/Genel-Bilgiler> (Erişim Tarihi: 13.10.2020).
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2014), "İTU Logosu Kullanımının Usul ve Esaslarına İlişkin Genelge" 28 Mayıs 2014 tarihli 29013 sayılı İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Ankara.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı: "İyi Tarım Uygulamaları", Ankara. <http://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Iyi-Tarim-Uygulamaları> (Erişim Tarihi: 25.10.2017).
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, "Organik Tarım Ulusal Eylem Planı 2013-2016", Ankara. <http://www.tarim.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20Üretim/Organik%20Tarım/UlusalEylemPlan-2013-2016.pdf>. (Erişim Tarihi: 20.10.2017).
- Tekirdağ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (2014), "Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar ve Ülkemiz Mevzuatının Uygulanması", Tekirdağ. <http://tekirdag.tarim.gov.tr/Sayfalar/Detay.aspx?TermStoreId=368e785b-af33-487d-a98d-c11d5495130b&TermSetId=a5f1f40b-b0ec-40c5-8a14-a890f6f9cea2&TermId=f231bc2d-a483-49b7-9c96-1ef378bb0796&UrlSuffix=21/geneti%CC%87gi%CC%87-> (Erişim Tarihi: 24.10.2017).
- Tetik, Setenay (2012). Türk Tüketicisinin Organik Ürün Tercih Etmesine Neden olan Faktörlerin Uygulamalı Olarak İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 1(1), 37-64.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2020a). Temel İstatistikler: Tarım, Ankara. <https://www.tarimorman.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenuVeriler/BUGEM.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020).
- Türkiye İstatistik Kurumu (2020b). Haber Bülteni: İstatistiklerle Gençlik, Ankara. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/Get-Kategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1> (Erişim Tarihi: 20.01.2021).
- Ueasangkomsate, P. & Santiteerakul, S. (2016). A Study of Consumers' Attitudes and Intention to buy Organic Foods for Sustainability. *Procedia Environmental Sciences*, 34, 423 – 430.
- Varoğlu, S. T. ve Turhan, Şule (2016). Organik Ürünlerde Tüketici Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Sakarya İli Örneği. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 33(3), 189-196.

Ethics Statement

The authors declare that ethical rules were followed in all preparation processes of this study. The survey included in this study was conducted in 2016, and ethics committee approval is not required since research data was obtained before 2020.

Conflict of Interest Statement

The authors have no conflict of interest to declare.

Author Contributions

Conceptualization: Esra Demirbaş, Özlem Toplu Yılmaz

Formal Analysis: Esra Demirbaş

Writing – review and editing: Esra Demirbaş, Özlem Toplu Yılmaz

Writing –original draft: Esra Demirbaş, Özlem Toplu Yılmaz

Submission: 21.02.2021
Acceptance: 27.06.2021

Karşılaştırmalı Kamu Yönetimiyle İlişkisi Bakımından Ania Loomba'nın Yöntemi

Gökhan Aşkar¹

Karşılaştırmalı Kamu Yönetimiyle İlişkisi Bakımından Ania Loomba'nın Yöntemi

Öz

Loomba, kolonyalizm ve postkolonyalizmi incelerken Avrupa-merkezci düşünceye eleştiri getirmekte; konu, zaman ve mekân bakımından postmodern çokkatlılık ve parçalılıkla uyumlu bir yaklaşım geliştirmektedir. Ancak Loomba postmodern incelemelerin ayrıştırdığı parçalar arasındaki ilişkilere odaklanmayı da önermektedir. Bu doğrultuda Loomba'nın karşılaştırmalı yöntemi alanyazındaki genel durumdan bazı noktalarda farklılaşmaktadır. Çokkatlı ve parçalı olan bu yaklaşım parçalar arasında bağlantı kurabildiği ölçüde karşılaştırmalı kamu yönetimi için bir katkı sunma potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışmada Loomba'nın kolonyalizm ve postkolonyalizmi ele alırken başvurduğu karşılaştırmalı yöntemin temel özellikleri ışığında karşılaştırmalı kamu yönetimi alanında yapılan çalışmalara sunabileceği katkı incelenecektir. Çalışmanın amacı Loomba'nın karşılaştırmalı analiz içinde bulunduğu konumu saptamak ve karşılaştırmalı kamu yönetimi için önerilebileceği yolu anlamaya çalışmaktır.

Anahtar Sözcükler: Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi, Ania Loomba, Kolonyalizm, Postkolonyalizm.

Ania Loomba's Method Concerning Comparative Public Administration

Abstract

While examining colonialism and postcolonialism, Loomba criticizes the Eurocentric perspective and develops an approach consistent with the multiplicity and fragmentation of postmodernism in terms of subject, time, and space. Nevertheless, Loomba also suggests focusing on relations between the fragments of postmodern analysis. Accordingly, her comparative method differentiates from the rest of the literature at some points. Loomba's approach would potentially contribute to comparative public administration to the extent that it makes a connection between fragments. This paper examines Loomba's potential contribution to the studies in comparative public administration in light of the main characteristics of her comparative method used when dealing with colonialism and postcolonialism. The purpose of this paper is to reveal Loomba's position in comparative analysis and to attempt an understanding of potential ways which Loomba might suggest for comparative public administration.

Keywords: Comparative Public Administration, Ania Loomba, Colonialism, Postcolonialism.

1. Giriş

Ania Loomba,² Batı'da üretilmiş yazın ve bilgiye dönük eleştirel bir yaklaşıma sahiptir. Batı kaynaklı bilginin evrensellik ve tarafsızlık temalarını sorgulamakta; bunu yaparken de postmodernizmin kavrayış ve analiz unsurlarından yola çıkmaktadır. Bu bağlamda yazar, çokkatlı ve parçalı bir söylem analizini kullanır; edebi metinleri ve siyasal-toplumsal önemi olan söylemleri inceler. Bu noktada, postmodern yaklaşıma yönelik bir eleştiri de getirmekte, sadece parçalılığa dayalı bir analizin yararlı olmayacağını, bunu yaparken parçalar arasında bağlantı kurulması gerektiğini savunmaktadır (Loomba, 2000, s. 33 ve 268-269). Diğer yandan, karşılaştırmalı yöntemin de, evrensellik iddiasındaki bir Avrupa-merkezci tutum olduğunu öne sürer. Ancak, bu karşı çıkışa rağmen karşılaştırmının uygun şekilde kullanılabilir bir araç olduğunu da düşünmektedir. Loomba'ya (2009, s. 502-503) göre modernite öncesi dönemi yok sayan sınıflandırmalardan arındırıldığında karşılaştırma yararlı biçimde kullanılabilir, bu sayede yöntemin eksikleri de giderilebilir.

¹ Gökhan Aşkar is a Research Assistant at Karabuk University, Department of Political Science and Public Administration, Karabuk, TURKEY. gokhanaskar@karabuk.edu.tr. ORCID: 0000-0003-2603-0817

² Ania Loomba, lisans ve yüksek lisans eğitimini Delhi Üniversitesi'nde, doktorasını da İngiltere'de Sussex Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Halen Pennsylvania Üniversitesi'nde erken dönem edebiyat, ırk ve kolonyalizm tarihi, postkolonyal çalışmalar, feminist kuram ve çağdaş Hindistan edebiyatı ve kültürü üzerine çalışmalar yapmaktadır. Loomba'nın Güney Asya Feminizmleri, Postkolonyal Çalışmalar ve Kolonyalizm-Postkolonyalizm gibi eserleri bulunmaktadır (University of Pennsylvania, 2021).

Bu çalışmada ilk olarak Loomba'nın kolonyalizm ve postkolonyalizm incelemeleri üzerine bir değerlendirme yapılacak ve yazarın uluslararası bağlamda ürettiği bilgi incelenecektir. İkinci olarak yazarın içinde bulunduğu kavramsal konumlanışın karşılaştırmalı yöntem içindeki yeri tartışılacaktır. Yazar, doğrudan doğruya karşılaştırmalı kamu yönetimi üzerine bir çalışma yapmamış olsa da, mevcut çalışmalarından yola çıkarak ürettiği karşılaştırmalı kamu yönetimine yönelik bilgi ve sonuçları, yazarın konumuyla birlikte değerlendirilecektir.

2. Kolonyalizm-Postkolonyalizm Çalışmaları ve Ania Loomba

Grosfoguel'in (2011) de ifade ettiği üzere Batı felsefesine yönelik epistemolojik eleştirilerle, modern kapitalizm ve dünya sistemi temelli kolonyalizm çalışmalarının evrensellik ve tarafsızlık iddiaları sorgulanmaktadır. Kolonyalizm geçmişine sahip ülkelerden kimi yazarlar, iktidar yapılarının düşünce dünyamızı etkilemesi üzerine tezleriyle öne çıkmaktadır. Buna göre sınıf, ırk, coğrafya ve cinsiyet gibi temeller üzerine yükselen modern dünya bağlarından kaçış bulunmamaktadır. Postkolonyal eleştiri ise kapitalizmi bir kültürel sistem olarak ele alır; buna göre kültür küresel kapitalizm içinde ekonomik ve politik ilişkileri belirleyen temel unsurdur. Burada postkolonyal kuramcılar politik ekonominin önemini farkında olsalar da olgunun kültürel çerçevede nereye oturacağı konusunda belirsiz bir modele sahiptirler (Grosfoguel, 2011).

Kolonyalizm, kavramsal anlamda, bir ülkenin diğeri üzerinde işgal ve kontrol yoluyla kurduğu egemenlik biçimi olarak görülmektedir (Hiddlestone, 2009, s. 2). Kolonyalizm işgal sürecini betimlerken, emperyalizm bundan daha geniş bir otorite ve egemenliği içermektedir. Postkolonyalizm de temel olarak kolonyal dönemin sonrasını ifade eder (Hiddlestone, 2009, s. 2). Bu açıdan 20. yüzyılın ortasından itibaren çöküşe geçen kolonyal hegemonyaların bıraktığı miras, postkolonyal çalışmaların odak noktasını oluşturmaktadır.

Öte yandan, postkolonyalizm ve kültür temelli eserler kimi Marksistlerin eleştirilerine de konu olmuştur. Örneğin Dirlik (1998), odak noktası olarak kültürel unsurları alan postkolonyal çalışmaları maddi koşulları gizlemekle ve küresel kapitalizmin etkisini göz ardı etmekle suçlar (Hiddlestone, 2009, s. 183). Dirlik (1998, s. 4-5), postkolonyalizmi postmodernizmin bir türevi olarak alır ve kültür temelli eleştirel yaklaşımlarla ilişkilendirir. Farklılık, 'öteki'yi var eden, dil ve kimliği belirleyen bir unsur olarak postmodern yaklaşımların temelinde yatan olgudur ve bu yaklaşımlar politik ekonomiyi göz ardı ederek, kültürel ve edebi çalışmaları merkeze koyarak dünyayı açıklamaya girişmiştir. Harvey (1992, s.116-117) postmodernizmin yalnızca farklılığı ve parçalılığı anlamaya çalışmadığını, bunun da ötesinde parçalanma halini normatif bakımdan önerdiğini ifade etmektedir. Öyle ki, akıl temelinde yükselen eylemliliğin, evrensel olduğu iddia edilen önermelerin reddine dayanan postmodern kabul, aynı zamanda yerel ve tikel olanın fetişleştirilmesinin de kapısını aralamaktadır (Harvey, 1992, s. 116-117). Bu noktada bilimsel araştırmalar açınsındansa bir konu zenginliğinin ortaya çıktığı inkâr edilemez. Kimlik siyaseti, etni-site-ırk çalışmaları ve egemen paradigmaya karşı gelişen üçüncü dünya feminizmi postkolonyalizm çalışmalarının merkezi alanını oluşturmuştur (Dirlik, 1998, s. 5-6).

Loomba, genel anlamda yukarıda sunulan çerçeveye yakın çalışmalar yapsa da, postkolonyal alanyazınına ilişkin görüşleriyle eleştirel bir konumdadır. Bir röportajında, Loomba, Kolonyalizm-Postkolonyalizm isimli kitabında postkolonyalizm hakkında söylediklerini tekrarlar (Cohen, 2008). Loomba'ya göre, postkolonyalizm terimine dikkatli yaklaşılmalı, postkolonyalizm koloni geçmişi olan tüm ülkeleri tanımlayabilecek ve açıklayabilecek bir kavram olarak düşünülmemelidir. Örneğin, Hindistan, Kenya ve Mısır gibi ülkelerin kendilerine has tarihsel özellikleri bulunmaktadır. Bu ülkeler, postkolonyalizm çalışmalarında genel olarak yapıldığı gibi, salt kolonyal dönem kapsamında incelenemez (Cohen, 2008). Üstelik mevcut dünya düzeni neokolonyal unsurlara sahiptir, postkolonyal çalışmalar bu durumu gizleyen bir kavramsal taşımaktadır. Loomba'ya göre, aslında, postkolonyal çalışmalar ortaya çıktıkları evrede feminizm,

postmodernizm ve psikanaliz gibi alanlardan da beslenerek yeni kavram setleri ortaya çıkarabilmiş, kuramsal anlamda iyi eserler üretilen bir alan olabilmıştır. Ancak, yeni kavramların tekdüze kullanımı anlaşılabilirliğe da zarar vermektedir (Cohen, 2008).

Shankar (1999), Loomba'nın postkolonyalizm üzerine çalışma yapan diğer isimlere nazaran daha çok yol kat ettiğini düşünmektedir. Bu anlamda Loomba, erken dönem modern Avrupa ve modern Hindistan dışında örneğin Güney Afrika'yı da incelemiştir. Loomba çalışmasına, postkolonyal incelemelerdeki terimlere dair kavramsal açıklamalarla başlar. Ardından, postkolonyal çalışmaları kuramsal çerçeveye oturtur ve çalışmaların, postyapısalcı yaklaşımla ilişkisinin altını çizer. O'na göre, Marksizm temelli bakış açısı, kolonyalizmde ekonomik ilişkilerin konumunu gereğinden çok vurgulamıştır. Ancak bu aşırılık vurgusunun yanında, Loomba, Marksizm'in anti-kolonyal mücadeleye de esin kaynağı olduğunu söylemektedir (Shankar, 1999, s. 149-150). Bu türden bir dikotomi, doğal olarak kapsamı geniş tutmayı gerekli kılmakta ve Shankar'a (1999, s. 150) göre bu, Loomba'nın işini zorlaştıran bir etken olmaktadır.

3. Loomba'nın Karşılaştırmalı Yönteminin Genel Hatları

Karşılaştırmalı yöntem, 19. yüzyıldan itibaren bilimsel bir konuma yerleşmiş, zaman ve mekân sınırlamaları bu dönemde geliştirilmiştir. Bu bağlamda sınırlı birtakım olguların karşılaştırılması da giderek terk edilmiş ve bütünsel anlamda toplumlara odaklanılmaya başlanmıştır (San, 1993, s. 157). Karşılaştırmalı yöntemin bu yöndeki gelişiminin bir başka getirisi, belirli bir mekândaki modern döneme ait olguların, modern dönem öncesindeki başka mekânlara özgü örneklerle karşılaştırılmayacağı iddiasıdır. Günümüze kadar gelişimi dikkate alındığında, karşılaştırma yönteminin zaman ve mekân boyutlarından soyutlanarak, karşılaştırılabilirlik ölçülmesinin ve sosyo-kültürel çevrelerden bağımsız olarak ele alınamayacağı düşünülmektedir (San, 1993, s. 159). San (1993, s. 159) aksi durumların keyfi ve bilimsellikten uzak sonuçlar doğuracağını iddia etmektedir.

Loomba'nın karşılaştırmalı yöntem algısı Avrupa kökenli gelişim çizgisinden farklılaşmaktadır. Loomba'ya (2009, s. 501) göre karşılaştırmalı yöntem, küresel anlatılar bulma amacını taşıyan Avrupa-merkezci bir tutuma sahiptir. Bununla birlikte, Avrupa-merkezci tutumun modern dönem öncesi süreçleri ihmal eden kategorilerine karşı çıkarak daha geniş bir zamana yayılan bir karşılaştırmaların yapılabilirliği üzerine düşünmektedir (Loomba, 2009, s. 502-503). Örneğin, ırkçılık üzerine yapılacak bir karşılaştırmada, geniş bir tarihsel pencere açılmalı ve modern dönem öncesi ırkçılık da incelemeye katılmalıdır. Böyle bir analizde din, bilim ve kültür bir arada resmedilebilecek ve kolonyal tarih ilgili mekânların farklı tarihsel süreçleri bağlamında karşılaştırılabilecektir (Loomba, 2009, s. 503). Loomba'ya göre, örneğin Hindistan'da kast sistemi ve ırkçılık birlikte değerlendirilmemiş, tarihsel süreçler ve farklı coğrafi alanlar birbirinden ayrı ele alınmıştır. Tam aksine, eğer süreçler ve bölgeler arası düşünülebilirse, kolonyal ırk ideolojilerinin niçin şu andaki biçimini aldığı kavranabilir (Loomba, 2009, s. 516). Anlaşılacağı üzere, Loomba, San'ın (1993) sözünü ettiği karşılaştırmalı yöntemin zaman ve mekân boyutlarının dışında yer almakta, zaman ve mekâna karşılaştırmalı yöntemin klasik yaklaşımının tersine daha esnek yaklaşmaktadır. Bu durum yaptığı incelemeye ve ulaşacağı sonuçlara yönelik farklı yansımalar getirecektir.

Bu bağlamda Loomba (2000, s. 283), Chakrabarty'den yaptığı bir alıntıyla yöntem açısından konumunu ortaya koymaktadır. Söz konusu alıntıda, Chakrabarty, akademik tarih söyleminin tüm kolonyal ülke tarihlerinde Avrupa'nın hükümlerini özensi olmayı sürdürdüğünü savunmaktadır. Üçüncü dünyada üretilen çalışmalar Avrupa tarihine atıfta bulunurken, Avrupa çıkışlı yayınlar üçüncü dünya tarihine gönderme yapma gereksinimi duymaz. Bu durum, Chakrabarty'ye göre, Avrupa üçüncü dünyayı bilmezken, üçüncü dünyadaki çalışmaların Avrupa'yı bilmenin yararlı olduğunu benimsemesinden kaynaklanmaktadır. Yöntem ve amaç açısından, üçüncü

dünya yazarları Avrupa'yı taşralaştırarak, egemen bakışı tersine çevirmek zorundadır (Loomba, 2000, s. 283-284).

Loomba'ya (2000, s. 285) göre, postkolonyal çalışmalar üçüncü dünyanın küreselliğini anlatan ve birbirinden farklı sosyal, kültürel ve ekonomik olguları içeren 'yerel durumlar'la daha çok bağlantı kurmalıdır. Kolonyal bakışın barındırdığı tahakkümü ve engellemeleri belirlemek, geçmişe yönelik bir analizi benimsemek ve üçüncü dünyalılardan kendi tarihlerine ve olanaklarına yoğunlaşmak Loomba'nın yöneldiği yöntemsel konumun sacayaklarıdır (Loomba, 2000, s. 286). Öte yandan, Loomba'nın üçüncü dünya aydınları ve melezlik üzerine söyledikleri de karşılaştırmalı yöntem içindeki temel derdini ortaya koymaktadır. Buna göre, örneğin kolonyalizm sürecinde karşılaşan kültürler arasındaki farklılıklara odaklanmadan hem kolonyalistlerdeki hem de kolonileştirilmiş toplumlardaki –entelektüeller başta olmak üzere- melezleşmeleri açıklayamama sorunuyla yüz yüze kalırız (Loomba, 2000, s. 206). Buradan da anlaşılacağı üzere temel karşılaştırma ögesi kültürler arasındaki farklar olarak öne çıkar. Tarihler ve mekânlar arasında yapılacak bir incelemede kültürlerin kendine özgü özellikleri belirleyici olacaktır.

Loomba (2000, s. 93), araç olarak da edebi metinleri merkezi bir konuma yerleştirmektedir. O'na göre dil ve göstergeler ideolojik çarpışmaların yaşandığı bir alandır ve kolonyal karşılaşma esnasındaki etkileşimlerin çözümlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Edebi metinler sadece hâkim söylemi yansıtmamakta, kolonyal kültürlerdeki çatışmaları ve farklılıkları da betimlemektedir. Loomba (2000, s. 126-127), bu anlamda, kolonyal dönem metinlerinden örneklerle kültürel karşılaştırmalara girer. Örneğin Britanyalılar, güney denizlerinde seyahat ederken yerli halkların yamyam olduklarına dair izler aramışlar ve bu durum farklı topluluklarda farklı sonuçlar vermiştir. Hawaiiiler, önce adalarına gelen kolonyalistlerin bizzat kendilerinin yamyam oldukları bilgisini üretmeye başlamışlar, ancak onlarla mücadele olanağı bulunmamasından zamanla -insan eti yemedikleri halde- kendilerini yamyam olarak tasvir etmeye başlamışlardır. Bununla birlikte insan eti yiyen Maoriler de, söz konusu etkileşim sürecinde yamyamlıklarına dair söylemi abartma yolunu seçmişlerdir. Burada Loomba açısından söz konusu olan, edebi metinler ve seyahatnameler vasıtasıyla tarihsel olguların çözümlenebileceğine dair olan inançtır. Loomba, bu bağlamda, karşılaştırma yöntemini temel olarak edebi söylem üzerinden kurmayı tercih etmektedir.

Kolonyalistlerin yerel nüfuslarla kurduğu ilişki biçimleri de Loomba için önemli bir konuma işaret etmekte, ilişkiler arasındaki farklılıklar değişik sonuçlar üretmeye dönük bir nedensellik oluşturmaktadır. Loomba'ya (2000, s. 135) göre bu tür farklılıkların birbirinden ayrı ırk söylemlerinin ve kimliklerinin üretilmesinde önemli etkisi bulunmaktadır. Örneğin, İngilizler yerli nüfustan insanlarla evlenmeye yanaşmaz ve bu durumu aşağılarken; İspanyol ve Portekiz kolonyalistleri kolonilerde yerleşmişler, göreneklere uyum sağlamışlar ve yerli halktan kişilerle evlenmişlerdir. Loomba bu durumun nedenleri üzerinde belirli bir açıklamaya girişmemekle birlikte, sonuçlarıyla daha çok ilgilenmekte ve melezlikle ortaya çıkan karma kültürleri incelemesine dâhil etmektedir. Nedensel olarak, başka bir yazardan yaptığı alıntı, Portekizlilerin ve İspanyolların ırk duygusundan yoksun olabileceği üzerinedir (Loomba, 2000, s. 135). Göreneklere uyum sağlama, duygu durumları üzerine bir neden arayışı ve kültürel vurgular karşılaştırmanın neden-sonuç ilişkisinde bulanık bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Bu tabloda sonuçlar tartışılmakta ve nedenler belirsizleşmektedir.

Loomba'nın kolonyalistler açısından yaptığı ırksal karşılaştırmalar daha kültürel odaklıyken, kolonileştirilmiş toplumlarda ırk olgusu bakımından belirli ölçüde sınıf temelli açıklamalarla buluştuğu da gözlemlenmektedir. Loomba (2000, s. 153) ırk ve sınıf ilişkisi açısından Marksist ve Weberyan geleneklere işaret eder. O'na göre ilkinde ırksal ve toplumsal gruplaşmalar ekonomik yapılarca belirlenirken; ikincisinde sosyolojik temalar ön plana çıkar ve ekonomi temelli açıklamaların yetersizliği vurgulanır. Loomba, ırk ve sınıfı keşiştiren açıklamalara daha yakındır. Ona

göre kolonileştirilmiş ülkelerde özgür emek mevcut olmamış, zor gücüyle ırksal ayrımlar üzerinden bir emek gücü meydana getirilmiştir. Loomba'ya (2000, s. 152) göre sınıf oluşumu ırksal ilişkilerle doğrudan bağlantılıdır ve kapitalizm ırk ayrımlarını ortadan kaldırmamış, aksine bu ayrımlar üzerine inşa edilmiştir.

Kolonilerde devlet ve kurumlar da tam bu noktada işlevsellik kazanmaktadır. Irksal-sınıfsal ayrımlar kapitalizmin inşasında elzem olan ideolojiler için muhafaza işlevi görür. Örneğin Kenya'da devlet, emek sömürsünde ve mülkiyet ilişkilerinde önemli bir konuma sahip olmuştur (Loomba, 2000, s. 153). Bu noktada Loomba'nın, ülke karşılaştırmalarında daha tutarlı bir yöntemsel konuma oturduğu gözlenir. Bir bakıma, farklılaşmaların kaynağına dair açıklamalar daha açık olgular üzerine bina edilmiş ve söylem alanındaki belirsizlikler ciddi ölçüde giderilmiştir.

Loomba, kolonyalizmin ülkeler üzerine etkilerini karşılaştırırken toplumsal cinsiyet temasına ve kültürel dönüşümlere de önemli bir konum atfeder. Bu anlamda, Loomba'ya (2000, s. 193) göre, kolonyalizm anasoylu (matrilineal) özelliklere sahip topluluklar üzerinde hayati etkiler bırakmıştır. Söz konusu dönüşüm, topluluklar arasındaki kültürel farklarda yansımaları bulur ve ittifaklar burada gelişir. Örneğin, Hinduizm'in patriyarkal özellikleri Hindistan'daki anasoylu alt toplulukların biçimlendirilmesinde ve dönüştürülmesinde önemli bir yerde durur. Hinduizm'in katı patriyarkal içeriği Hindistan'da homojen bir yapıyı oluşturmayı kolaylaştırmış ve mevcut hiyerarşileri sağlamlaştırmıştır. Bu durumun sonucu olarak, Nair toplulukları gibi anasoylu gruplar dönüştürülmüş, bunlar Batılı ataerki bir aile modeline evrilmiştir. Bu noktada, cinsiyet konumlanmaları değiştiği gibi mülkiyet ilişkileri de bundan etkilenir ve üst kastlar otoritesini buna bağlı olarak güçlendirir (Loomba, 2000, s. 193-194).

Benzer dönüşüm Kırsal Afrika'da ve Peru'da da yaşanır. Loomba, Kırsal Afrika'da köle ticaretinin gelişmesinin kadınların tarımsal üretim üzerindeki güçlerini kısıtladığını ve erkek emeğinin kentlerde yaygınlaşmasına yol açtığını söylemektedir. Bu da sonuç itibarıyla kadınların erkeklere maddi olarak daha bağımlı hale gelmesine neden olur. Hıristiyanlığın yayılması, üretim ilişkilerinde ve aile yapılarında ortaya çıkan değişimler toplulukların dönüşümünde önemli bir konumdadır (Loomba, 2000, s. 193). Peru'da da benzer tahakküm, İspanyol kolonyalizmi tarafından kurulmuş ve kadınların toplumsal yaşantıya katılımı sınırlandırılmıştır. Kolonyalistler, Hıristiyan anlatılarından devrildikleri cadılık ve kirlenmişlik gibi söylemleri Güney Amerika topluluklarının kültürlerinin dönüşümünde kullanmışlar ve yapıyı bunun üzerine kurmuşlardır (Loomba, 2000, s. 195).

Görüleceği üzere Loomba, kolonyalizmin dönüştürdüğü toplumlarda kültürel geçişlere odaklandığında, karşılaştırma yöntemini zaman zaman sınıfsal çelişiklere ve üretim ilişkilerindeki dönüşümlere yasarken; kimi zaman da kolonyalist otorite tarafından kullanılan kültürel ve dinsel araçları öne çıkarmaktadır. Burada araçlar ve amaçlar açık hale getirildiğinde yöntemsel tutarlılık sağlanabilir. Aksi halde, tahakkümün söylemsel boyutu ve araçları, tahakkümün amaçlarından daha önemli bir görünüm kazanabilmekte; bu durum da yapılan karşılaştırmayı pragmatik ve eklektik bir düzleme taşımaktadır.

3.1. Loomba'nın Karşılaştırmalı Yöntem İçindeki Konumu

Loomba'nın yöntemini anlayabilmek için benzer konumdaki bir başka yazara başvurmak açıklayıcı olabilir. Chakrabarty bu anlamda önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Chakrabarty (2007, s. XII), modernitenin kalkınma ve gelişmiş olanı yakalama savının aksine hiçbir ülkenin diğerine model olamayacağı tezini üretmektedir. O'na göre tarihten gelen farklılıklar insan topluluklarındaki temel ayrımı oluşturur. Modernitenin evrensel kavramları, daha önceden var olan kavram, sınıflandırma, kurum ve uygulamalarla kesişir ve farklılaşmalar ortaya çıkar (Chakrabarty, 2007, s. XII). Chakrabarty'nin (2007, s. 42 ve 45) yapmak istediğiyse Av-

rupa-merkezci düşünce kategorilerini topyekûn reddetmek değil; anlatılardan, baskı ve tahakküm stratejilerinden ve modern devletin inşasından yola çıkarak tarihin/tarihlerin açıklanmasına girişmektir.

Dirlik (1998, s. 56-57), benzer konumdaki üçüncü dünya entelektüellerinin üzerinde durduğu temaları sayarken Avrupa-merkezci anlatılara yönelik eleştiriyi vurgulamaktadır. Buna göre Avrupa-merkezçilik aydınlanma sonrası Avrupa tarihinin sonucu olarak ele alınır; Şarkiyatçılık, Burjuva ideolojileri ve de Marksizm aynı eleştiriye tabi tutulur. Bu bağlamda, kolonyal geçmişe sahip toplumların üçüncü dünya olarak kodlanmasına da itiraz edilir.

Loomba'nın karşılaştırmalı yöntemine de, bu argümanların ışığında bakmak yararlı olabilir. Loomba'ya (2000, s. 277) göre evrensellik iddiasındaki Avrupa-merkezci bakış, özellikle edebi anlatılarda belirginleşen kurgular yaratmaktadır. Bunun dışına çıkabilmek için ele alınması gereken olgular kolonileştirilmiş toplulukların içinde yatmaktadır. Bu amaçla, "kadınların, kolonileştirilmiş halkların, Avrupalı-olmayanların anlatıları"na ve "bastırılmış öykülere ve perspektiflere" odaklanmak gerekmektedir. Bu anlamda örneğin Marksizm'in kapitalizm vurgusu tek başına işlevsel değildir; kolonyalizm karşıtı anlatılarda incelenen tarihler kapitalizmin gelişmesine yönelik açıklamaları zenginleştirmiştir (Loomba, 2000, s. 277).

Diğer yandan, Loomba'ya (2000, s. 269) göre, örneğin toplumsal cinsiyeti incelemeye katarsak tarihi sınıflar üzerinden açıklayan büyük anlatıları da yıkmış oluruz. Ancak burada ulaşılmaması gereken bir anlatılar çokluğu değil; hem sınıf hem toplumsal cinsiyet gibi unsurların diğer toplumsal etkenlerle nasıl buluştuğunu saptamaktır. Böylece ast grupların ve bastırılmış özelliklerin nasıl örüldüğü anlaşılabilir.

Loomba, anlaşılacağı üzere, yöntem itibarıyla değişkenlerini kültürle sınırlamamakta; ekonomi, toplum ve politikayla ilişki kurmaya yönelmektedir (Loomba, 2000, s. 286). Bu değişkenler arasındaki dengenin ne olacağı ise yukarıda incelenen örneklerde görülmektedir. Kimi zaman toplumların kültürel dönüşümleri politik değişkenlerle ilişkilendirilmiş, kimi zaman ise ekonomik ilişkilerdeki değişiklikler kültürel araçlarla açıklanmıştır. Loomba'nın kullandığı çok tarihli ve çok parçalı yöntem bütünlüklü ve sabit bir yol izlememekte; örnekler ve olgular çerçevesinde farklılıklar içermektedir.

3.2. Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi, Postmodernizm ve Loomba

Loomba'nın karşılaştırmalı kamu yönetimine yönelik olası katkılarını tartışmadan önce, karşılaştırmalı yönetimin ilgili yazınla ilişkisinin kurulması gerekmektedir. Karşılaştırmalı kamu yönetimi ortaya çıkış itibarıyla modern ulus-devletlerin sınırları çerçevesinde bir inceleme alanı oluşturmuş, bürokrasi ve yönetim olgularını bu alan içerisinde incelemiştir. Ancak, küreselleşme süreci ulusal sınırların dışında bir karşılaştırmayı dayatmakta ve paralel olarak "bütün yerine parçayı yücelten felsefi postmodern yaklaşım" öne çıkmaktadır (Güler, 2013, s. 37). Güler'e (2013, s. 37) göre eşzamanlı ilerleyen küresellik ve parçalılık, bir çelişki arz etmemekte, birlikte yürümekte ve postmodernizm ya da költürcülük gibi akımlar ulus-altı topluluklara ve yönetimlere yönelik bilgi üretmektedirler. Harvey'in (1992, s. 9) dikkat çektiği üzere postmodernizmin evrensel olanı reddi ve parçalılık haline eğilimi heterojen ve farklı olanın aynı zamanda özgürleştirici olduğunun veri alınmasıyla ilişkilidir. Açık ifadeyle burada parçalılık halinin tercih edildiği hususunda kuşkuyla yer kalmamaktadır.

Kamu yönetimi alanında postmodernizm merkezci, ussal, evrensel ve bütünsel yapıları ve değerleri sorgulayan; bunlar yerine çoğulculuğu ve parçaların öne çıkarılmasını savunan bir konumdur. Bu bakımdan, benzerlikler üzerine eğilmekten ziyade farklılıklar ve alt költürler odak noktasını oluşturur (Ergun, 1997, s. 13). Güler (2013, s. 38) de buradan hareketle, ulus-altına yönelik çalışmaların, gelecekte karşılaştırmalı yönetim incelemelerinde öne çıkabileceğini iddia etmektedir.

Loomba'nın bürokrasi ve devletlere yönelik ürettiği ayrıntılı bir bilgi bulunmamaktadır. Bu anlamda yaptığı çalışmanın postmodern kamu yönetimi yazını için yapılan tariflere birebir uyması beklenmemelidir. Öncelikle Loomba zaman ve mekân anlamında postmodern yazından da farklılaşır. Loomba, günümüz ulus-altı topluluklarına ve yönetimlerine yönelik incelemeler yapmamakta, çalışmalarını ülkeler arasında kurulan tahakküm ilişkilerinin tarihsel ve kültürel köklerini aramak üzerine kurmaktadır. Diğer yandan Loomba'nın inceleme alanı ele aldığı ülkeler itibariyle, postmodern kamu yönetimi yaklaşımının teorik ve pratik yaygınlık kazandığı bir düzleme oturmamaktadır. Söyledikleri, ulus-altı ve parçacı yönetim anlayışını içermez. Ancak çalışmalarının genel olarak üzerinde durduğu konular ve kullandığı yöntem niteliksel bir tarih/tarihler incelemesi yaptığına, kültürcü bir öze sahip olduğuna ve alt kültürlerle odaklandığına işaret etmektedir. Bu anlamda evrensellik iddiası taşıyan Avrupa-merkezci düşüncenin ve modernitenin dışında konumlanır. Sonuç olarak, devlet ve bürokrasiye kültürel ve tarihsel incelemelerinin ışığında bakar.

4. Karşılaştırmalı Kamu Yönetimine Loomba'nın Sunabileceği Katkı

Buraya kadar anlatılanlar, Loomba'nın yöntemi ve amacı hakkında genel unsurları ortaya koymaktadır. Karşılaştırmalı kamu yönetimi açısından Loomba'nın, baktığı değişkenleri sıralamak yararlı olacaktır. Loomba, yerel öz kültürler, din, ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet ve kolonyalist müdahale biçimi üzerinde durarak, kolonyalizm ve postkolonyalist süreçlerinde yönetim ve toplum üzerine çıkarımlarda bulunmuştur. Buna göre anti-kolonyalist hareketler de ülkeden ülkeye değişiklik göstermiş ve yeni kurulan ulus-devletler de kolonyalist dönemden ve kolonyalist müdahale biçimlerinden kaynaklanan etkileri içinde barındırmış (Loomba, 2009, s. 26-30) ve bu şekilde farklılaşmıştır:

Asya kökenli Britanyalıların kendi kendilerine tanımlama konusunda karşılaştıkları sorunlar ve baskılar, Hindistan, Pakistan ya da Bangladeş'teki halkların karşılaştıklarından farklı bir nitelik taşır. Üstelik, bu gruplar arasında bugün itibariyle ne kadar benzerlik varsa bir o kadar da farklılık var. Benzer şekilde, anti-kolonyal konular özgül tarihlerin damgasını taşır... Bu anti-kolonyal konular, aynı zamanda kolonyal egemenliğin mahiyetine göre değişiyordu. Bu yüzden, Cezayir'de Fransızlara karşı gelişen milliyetçi mücadeleler, Hindistan halkının Britanya'ya karşı direnişlerinden farklıydı; kaldı ki, bu ikisi Vietnamlıların Fransız ve Birleşik Devletler emperyalizmine karşı çıkışlarıyla da bir tutulamaz. (Loomba, 2000, s. 33)

Loomba'nın konumu bu noktada netleşmektedir. Loomba, postmodern parçalı anlatıları içerdiren eleştirerek, üzerinde durduğu değişkenler arasında bağlantılar kurmaya ve ülkelerin yönetimleri ve toplumları arasındaki farklılaşmaları bu bağlamda açıklamaya çalışır. Bir başka deyişle, postmodernizme ve postkolonyalizm yazınına yine postmodern bir katkı sağlayarak ayrı ayrı parçaları birbirine bağlamak için çaba harcamaktadır:

..postkolonyalizm üzerine kaleme alınan yazıların birçoğu "melezlik", parçalanmışlık ve çeşitlilik gibi kavramları vurgulasa da... bunun gibi terimler olsa olsa işe yarar bir kısaltma işlevi görür; çünkü farklı türden kolonyal durumları göz önünde tutmaya elverişli olmadıkları gibi, hayatları kolonyal egemenlik tarafından yeniden yapılandırılan insanlar arasındaki sınıf, toplumsal cinsiyet, mevki, ırk, kast ya da ideoloji farklılıklarının nasıl işlediği sorununa da yer vermez. (Loomba, 2000, s. 33)

O halde, yönetimleri ve toplumları anlamak parçalı anlatıları birbirine bağlamaktan geçecektir. Karşılaştırma ırk, kültür, sınıf, toplumsal cinsiyet ve kolonyal tahakkümün mahiyeti gibi değişkenler üzerinden kurulacak ve mevcut yapı parçalarının kendi özgül tarihleri içinde anlaşılacaktır. Toplumlar arasındaki farklılaşmalar, söz konusu değişkenlerin işleyişini kavramakla mümkündür.

Bu noktada Loomba'nın özgül tarihlerin günümüze yansımalarına yönelik verdiği birtakım örneklerden söz etmek yararlı olacaktır. Loomba'ya (2000, s. 243) göre kolonyalizm öncesi feodal dönemde Avrupa krallıkları patriyarkiyeye dayanan bir sisteme sahipti ve kültürel-ailevi değerler devletin kodlarına yansımaktaydı. Örneğin Kral I. James, derebeylerinin doğal babası olarak tarif edilmekteydi. Kolonyal devletler de ailevi simgelere dayanan mirası devraldı: kolonyal

devlet tahakküm kurduğu topluluğun ebeveyni olarak kodlanmıştı. Koloni halkları, bakılması ve eğitilmesi gereken çocuklardı ve ırkçı temsiller de bu ilişkilerin ürünü olarak gelişti (Loomba, 2000, s. 243).

Loomba'ya (2000, s. 153) göre medenileştirme ve terbiye misyonlarının yanında ırkçılık, kapitalizm ve devlet ilişkisinde işlevsel bir konumdaydı. Bu bağlamda, Loomba, kapitalizmin kurulması ve ırkçılık arasında bağlantıyı kolonyal devlet üzerinden kurmaktadır. Afrika örneklerinde devleti ve idari kurumları kapitalizmin yaratılmasında ideolojik işleve sahip yapılar olarak ele alarak, ırkçı ideolojileri hiyerarşik ilişkilerin meşrulaştırma aracı olarak değerlendirir. Postkolonyal dönemde ise ulus-devlet inşa süreçlerinde milliyetçi ideolojiler, devletin eğitim ve hukuk sistemleri eliyle belirginleşmektedir (Loomba, 2000, s. 224-225).

Anlatılanların ışığında, seçkinler ve bürokrasi ilişkisini kavramak da önem kazanmaktadır. Kolonyal dönemde yabancı tahakkümün yanı sıra bürokrasinin üst kademelerine yükselen yerli seçkin gruplar, incelenmesi gereken bir başka ikiliği oluşturur; ast gruplar ve yerli seçkinler arasında yönetsel ve toplumsal anlamda keskin ayrımlar vardır (Loomba, 2000, s. 225-226). Yönetim sistemleri böyle bir yapının üstüne inşa edilmektedir.

Loomba'ya (2000, s. 267) göre, kolonyalist otorite, örneğin Güney Afrika'da koloni halkıyla ilişki kurduğunda aralarından bazılarını seçerek topluluklar içindeki mevcut hiyerarşilerin kemikleşmesini sağlamıştır ve bu durum sınıfsal ayrımları da netleştirmiştir. Hindistan'da Britanya kolonyalizmi, seçkin otoriteyi yerlilerin üst sınıflarından ve erkekler arasında kurmuştur. Buna bağlı olarak otoritenin özü, kültürel ve sınıfsal kodlarıyla gelişmiş ve patriyarkal ve milliyetçi biçimler kazanmıştır.

Kolonyalist otoritenin biçimine göre ortaya çıkan birtakım farklılaşmalar da karşılaştırma ve yönetim açısından önemli veriler sağlayabilecek konumdadır. Örneğin, var olan toplumsal hiyerarşilerle çatışmayan ve otoritesini bu hiyerarşiler üzerine konumlandıran Britanya kolonyalizmi Bangladeş'te toplumla doğrudan ilişkiye girmezken, miras yoluyla vergi toplama hakkı kazanan yerel halktan vergi toplayıcıları uzun süre devlet adına vergi toplamayı sürdürmüştür (Loomba, 2000, s. 136). Gelgelelim, Afrika örneklerinde ırk ayrımlarının doğrudan müdahaleler üzerinde yükselmesi ve yerli nüfus içinde zenginlik açısından büyük farklılaşmaların yaşanmaması (Loomba, 2000, s. 136) da kolonyalist otoritenin nasıl kurulduğuna dair yapılacak bir karşılaştırma için önemli ipuçları vermektedir.

5. Sonuç

Loomba kolonyal ve postkolonyal süreçler üzerine yaptığı çalışmalarda evrensellik iddiası taşıyan Avrupa-merkezci paradigmaları eleştirmektedir. Bu bakımdan, çokkatlı ve parçalı bir incelemeye girişmektedir. Ancak aynı zamanda postmodern çalışmalara yönelttiği eleştirilerle, üzerinde durduğu katmanları ve parçaları sistematik bir biçimde bağlantılandırmaya çalışmaktadır. Bu anlamda Loomba'nın postmodern yaklaşımın boşluklarını doldurmayı amaçladığı söylenebilir. Yazarın, analizlerinde kullandığı en önemli araç olarak da edebi metinler ve söylemler öne çıkmaktadır.

Öte yandan, Loomba karşılaştırmalı yöntemin de Avrupa-merkezci bir içeriğe sahip olduğunu, ancak yöntemin birtakım değişikliklerle yararlı bir biçimde değerlendirilebileceğini düşünmektedir. Bu durumda Loomba, karşılaştırmalı yöntemin Avrupa'daki gelişim çizgisinin dışında yer almakta, klasik görüşün sınırları iyi çizilmiş zaman ve mekân boyutlarının aksine esnek bir zamanlar ve mekânlar incelemesi yaratmaktadır. Buna göre incelenen alan moderniteyle ve kolonyal dönemle sınırlandırılmamalı, ülkelerin kendi özgül tarihlerini açıklayabilecek bir işlevselliğe kavuşturulmalıdır. Loomba, böylece daha geniş bir tarihsel perspektifle kolonyal tahakkümü ve postkolonyal toplumları incelemeyi amaçlamaktadır.

Loomba için karşılaştırma, bu şekliyle, din, kültür, bilim, ırk, sınıf, ekonomi, toplumsal cinsiyet, kolonyal baskı biçimleri ve ülkelerin geleneksel-hiyerarşik toplumsal sistemleri gibi değişkenler üzerine oturur. Loomba, yöntemi bu haliyle süreçler ve mekânlar arası bir açıklayıcılığa ulaştırabileceğini düşünmektedir. Temel nokta, üçüncü dünyanın kendisine ait öyküleri yöntemdeki asli unsur kılabilmeğidir.

Ne var ki, Loomba'nın yöntemi birtakım sorunları da içinde barındırmaktadır. Kimi zaman görenekler ve kültürel durumlar üzerinden kurulmaya çalışılan nedensellik boşlukta kalmakta ve sonuçlar tartışmanın odağına yerleşirken, nedenler belirsiz hale gelebilmektedir. Loomba, kolonyal geçmişe sahip toplumlardaki kültürel dönüşümleri açıklarken, zaman zaman sınıfsal ve ırksal çelişkilere zaman zaman da kolonyalizmin dinsel ve kültürel müdahale biçimlerine odaklanmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi bu durum amaçlar ve araçlar arasındaki ayrımın bulanıklaşmasına ve neden-sonuç ilişkisinin belirsiz kalmasına yol açabilmektedir. Kısacası, Loomba, çokkatlı, çok tarihli ve parçalı bir yöntem kullanmakta ve bunu yaparken çalışmanın bütünlüğüne yönelik birtakım yöntemsel sorunlar yaşayabilmektedir.

Loomba'nın karşılaştırmalı kamu yönetimine sunabileceği katkı postmodern yaklaşıma dönük eleştirileri ve karşılaştırmalı yöntemde sahip olduğu sorunlarla birlikte düşünülmelidir. Loomba genel olarak kolonileştirilmiş halkların parçalı hikâyelerine niteliksel ve tarihsel bir analizle yaklaşır. Ele aldığı değişkenlerde başat unsur kültür olmasına rağmen, incelemesi bununla sınırlı değildir. Yönetimleri ele aldığı anda kültür, din, sınıf, ırk, toplumsal cinsiyet ve kolonyalist süreçlerden kalma miraslar değerlendirme kapsamına alınır. Bu yöntemsel bakımdan çoğulcu girişimiyle parçaları birbirleriyle ilişkilendirebildiği ölçüde daha açıklayıcı bir konuma yaklaşmaktadır. Örneğin ırksal ve sınıfsal kesişmeler üzerine yaptığı incelemeler, karşılaştırdığı ülkeler açısından daha derinlikli veriler sunmaktadır.

Loomba, parçalara ve alt kültürlere odaklanan postmodern anlatıları yine postmodern bir perspektiften eleştirmekte, karşılaştırmalı yöntem ve karşılaştırmalı yönetim açısından farklılıkları ve değişkenleri bağlantılandırmayı önermektedir. Bunu başarabildiği ölçüde, karşılaştırmalı yönetim incelemelerinde gelişme potansiyeli olduğu düşünülen postmodern çalışmalara yöntemsel bir katkı sunabileceği ortadadır. Aksi halde eleştirdiği yaklaşımla giderek daha çok benzeşecek, parçalara ayrılmış ve içsel olarak ilişkilendirilmemiş bir incelemeden öteye geçemeyecektir.

Kaynakça

- Cohen, S. (2008). "Are we "Post"Colonial?: A Conversation with Ania Loomba". *The Humanities Review*. 6 (2), 121-126.
- Chakrabarty, D. (2007). *Provincializing Europe: Postcolonial Thought and Historical Difference*, New Jersey: Princeton University Press.
- Dirlik, A. (1998). *The Postcolonial Aura: Third World Criticism in the Age of Global Capitalism*. Colorado: Westview Press.
- Ergun, T. (1997). "Postmodernizm ve Kamu Yönetimi". *Amme İdaresi Dergisi*. 30 (4), 3-15.
- Grosfoguel, R. (2011). "Decolonizing Post-Colonial Studies and Paradigms of Political-Economy: Transmodernity, Decolonial Thinking, and Global Coloniality". *Transmodernity: Journal of Peripheral Cultural Production of the Luso-Hispanic World*. 1 (1).
- Güler, B. A., (2013). "Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi Nedir?". *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri*. (K. Karasu, Ed). Ankara: İmge Kitabevi. 23-39.
- Harvey, D. (1992). *The Condition of Postmodernity: An Enquiry into the Origins of Cultural Change*, Massachusetts: Blackwell Publishers.
- Hiddlestone, J. (2009). *Understanding Postcolonialism*. Stocksfield: Acumen.
- Loomba, A. (2000). *Kolonyalizm/Postkolonyalizm*. (M. Küçük, Çev). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Loomba, A. (2009). "Race and the Possibilities of Comparative Critique". *New Literary History*. 40, 501-522.
- San, C. (1993). "Karşılaştırma Yönteminde Zaman ve Mekân Boyutları". *AÜSBF Dergisi*. 48 (1). 155-159.

- Shankar, S. (1999). "The Origins and Ends of Postcolonial Studies". *A Review of International English Literature*. 30 (4), 143-155.
- University of Pennsylvania (2021). "Ania Loomba, Catherine Bryson Professor of English". Erişim tarihi: 15.2.2021, <https://www.english.upenn.edu/people/ania-loomba>